

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 5,80 EUR

leto: XXXXI | avg., sep. 2009 | številka: 8,9

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Državno tekmovanje gozdnih delavcev

Ernest Ruter, univ. dipl. inž. gozd

11. in 12. septembra je na Ribnem pri Bledu potekalo 7. državno tekmovanje gozdnih delavcev Slovenije. Tekmovalo je 15 ekip, 60 tekmovalcev iz Slovenije in izven konkurence povabljeni ekipi iz sosednje Hrvaške in Italije.

Začetki organiziranih tekmovanj gozdnih delavcev pri nas segajo v daljno leto 1963, ko so po gozdnogospodarskih območjih Slovenije priredili prva tekmovanja. Tega leta je potekalo na Bledu tudi prvo tekmovanje gozdnih delavcev Jugoslavije. Tekmovanja nimajo le vloge druženja gozdarjev, izmenjave izkušenj in navezovanja novih poznanstev, temveč tudi promovirajo gozdarske poklice, gozdarstvo in gozd v širšem družbenem okolju.

S tradicijo priljubljenih tekmovanj nadaljujemo tudi v samostojni Sloveniji in tako je GG Bled vzorno in gostoljubno (kljub temu da smo bili na Gorenjskem) pripravilo 7. tekmovanje gozdnih delavcev Slovenije, ki se ga je udeležila tudi ekipa GG Slovenj Gradec. Ekipo so sestavljali Franc Adamič, Rajko Gracej, Jože Šepul in Drago Tisnikar.

Z motornimi žagami so tekmovali v disciplinah:

- menjava verige in obračanje meča
- kombiniran rez
- zasek in podžaganje
- precizni rez na podlagi
- kleščenje
- podiranje droga na balon (izven konkurence)

Največ izurjenosti so pokazali tekmovalci ekipe Gozd Ljubljana, ki so dosegli skupno najboljši rezultat, pred GG Novo mesto in GG Brežice. Ekipa GG Slovenj Gradec je bila 13. Med posamezniki je bil skupno najboljši Robert Čuk (Gozd Ljubljana), drugi Domine Krese (GG Novo mesto), tretji pa Boštjan Pavšič (SGG Tolmin). Najboljši tekmovalci bodo prihodnje leto zastopali Slovenijo na svetovnem prvenstvu na Hrvaškem.

Z dobrim rezultatom se je izkazal Franc Adamič, ki je dosegel skupno 15. mesto, vse pa je presenetil Jože Šepul, ki je v disciplini kleščenje premagal vseh 59 sotekmovalcev v konkurenci in postal državni prvak v tej disciplini.

Naslednje, 8. državno prvenstvo bo čez dve leti, organizacija pa je zaupana GG Slovenj Gradec.

Ekipa GG Slovenj Gradec (z leve): Drago Tisnikar, Franc Adamič, Rajko Gracej in Jože Šepul

Direktor GG Slovenj Gradec Silvo Pritrznik prevzema tekmovalno zastavo kot naslednji organizator

Najboljše ekipe na odru za zmagovalce

Jože Šepul prevzema priznanje za prvo mesto v disciplini kleščenje

Jože Šepul pri kleščanju

Franc Adamič v disciplini kombinirani rez

Informativni gozdarski storži v juliju in avgustu

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Za nami sta julij in avgust – mali in veliki srpan. Prva tretjina julija je bila v koroški regiji oblačna in nevihtna. Nevihte različnih jakosti so nas, razen 5. julija, presenečale kar vsak dan.

3. julija 2009 se je v popoldanskem času vreme zdvijalo v Zgornji Mežiški dolini. Hudourniški potok je pred Črno na Koroškem (Mušenik) zasul z erozijskim materialom glavno cesto v Črno. Močni nalivi so 6. julija povzročili poškodbe na cestah v območju slovenjgraškega dela Uršlje gore, na Platu (predel Mežice), v Mali Mislinji, Javorju (cesta Črna na Koroškem – Sleme) in drugje. 8. julija nam

Sežig smrekovega lubja s podlubniki z olupljene hlovovine v skladišču Lesne – Žage Otiški Vrh

je vreme prizaneslo. Na celjskem in kozjanskem območju so nalivi in vrtinčast veter povzročili veliko škodo. Posledice močnih nalivov so opazne še danes v občinah Velenje in Šoštanj, kjer so zemeljski plazovi ogrožali stanovanjska in gospodarska poslopja. Ostali dve tretjini julija sta bili zelo poletni – prevladovalo je jasno in delno jasno vreme. V tem obdobju so jasnino prekinile nevihte (18. 7. nalivi in močan veter v okolici Trbonjskega jezera, v Šentvidu nad Vuzenico, v Mučki Dobravi, delu Primoža na Pohorju in Huđega Kota). 25. 7. po polnoči se je razdijala nevihta z grmenjem v Mežiški dolini in drugje, 30. 8. med 22. in 23. uro pa so obilni nalivi z

močnejšim vzhodnim vetrom povzročili poškodbe na cestah. Najnižje julijske dnevne temperature so bile v dolinah (Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem) med 7 °C (17. 7. zjutraj v Slovenj Gradcu) in 18 °C, na Rogli pa med 5 °C in 17 °C (10. 7.). Najvišje julijske dnevne temperature so se v nižinskem predelu gibale med 14 °C (8. 7.) in 33 °C (17. 7.), v višjih predelih pa med 14 °C in 21 °C (30. 7.).

Letošnji avgust je bil lep, saj smo Korošci in Korošice uživali v predzadnjem poletnem mesecu v jasnih in delno jasnih, predvsem za ta mesec toplih dneh, ki so jih vlažile posamezne kratkotrajne lokalno različno razporejene nevihte in plohe, ki pa niso bile tako ekstremne kot v juliju. Močnejših nalivov smo bili deležni 3. avgusta v popoldanskih in večernih urah, nebo pa se je razbesnelo in močno izlivalo v večernih urah 22. avgusta in v začetku 23. avgusta. Podivjali so potoki na območju Strojanske reke (pri gostišču Brigita je zalilo parkirni prostor in cestišče do Maka), Tolstega vrha nad Ravnami

Gozdarji nad pagosenicami zapredkaric na Riflovenem vrhu – od leve Luka Zajec, Janko Mikelc, Bine Hauptman, dr. Maja Jurc in dr. David Hladnik

(zasuta republiška cesta Dravograd–Ravne na Koroškem z naplavinami v Dobrijah) in Libeliške gore (zemeljski plaz in naplavine na cesti Dravograd–Libeliče). Močno deževje je povzročilo plazenje zemlje in velike poškodbe na gozdnih in drugih cestah tudi v občini Mislinja. V avgustovskih jutranjih urah se je zrak ohlajal od 10 °C (31. avgusta v Slovenj Gradcu do 6 °C) do 19 °C, na Rogli od 8 °C do 17 °C (6. avgust). Letošnje poletno vreme je vreme ekstremov – pojavljale so se velike dnevne temperaturne razlike, zmernih nalivov ni bilo, prevladovali so nalivi z ekstremnimi količinami padavin, veliko pogostostjo toče in pogostih ekstremnih vetrov.

Po vsej Sloveniji smo bili deležni številnih zemeljskih plazov in usadov. Več je bilo drsenja zemlje na negozdnih pobočjih, predvsem pa na intenzivnih kmetijskih površinah brez posameznega drevja ali manjših otokov dreves in grmovja. Na marsikaterih zaradi zemeljskih plazov prizadetih predelih vedo starejši ljudje povedati, da so strma negozdna pobočja nekdanj varovala posamezna drevesa ali skupine dreves, katera pa so zaradi intenzivnega kmetovanja posekali. Ne smemo pozabiti, da se narava maščuje nad človekovimi nepremišljenimi posegi! Letos je narava Korošcem prizanesla, pred ujmami smo varni tudi zaradi velike gozdnatosti.

Kljub dopustniškemu času sta bila mali in veliki srpan gozdarsko pestra. Terenske gozdarje javne gozdarske službe so dodatno zaposlovala nevihte, popestrene z močnimi sunki vetra, katere so v posameznih predelih koroškega

Janko Mikelc, vodja KE Prevalje, in prof. dr. Maja Jurc pri pregledu zemlje s pagosenicami na Riflovenem vrhu

gozdnogospodarskega območja povzročile poškodbe predvsem na gozdnih cestah. Škodo v gozdovih KE Dravograd in KE Radlje je povzročil tudi veter. Gozdarji so na prizadetih predelih izvedli oceno poškodovanosti po posameznih objektih. Sodelovali so tudi v občinskih komisijah za ocenjevanje škode, nastale 22. in 23. avgusta 2009 zaradi posledic neurja z deževjem, močnim vetrom in točo. (Sklep o ocenjevanju škode izda Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, Ministrstvo za obrambo.)

V juliju in avgustu se je povečalo tudi število žarišč lubadark. V Območni enoti

Problematiko so takoj po izbruhu javnosti predstavili predstavniki
Zavoda za gozdove Slovenije

Slovenj Gradec smo gozdarji do septembra izdali C odločbe za takojšnji posek z lubadarji naseljenih smrekovih dreves in sanacijo nastalih vrzeli za 344 žarišč do konca avgusta 2009 (v zasebnih gozdovih 264, v državnih gozdovih 80). V evidentiranih žariščih je bilo v omenjenemu terminu napadlega drevja skupaj 7793 m³, lansko leto v enakem obdobju pa v 556 žariščih 12087 m³ (v zasebnih gozdovih 475 žarišč ali 10174 m³, v državnih gozdovih 81 žarišč ali 1913 m³). **Žarišča lubadark se pojavljajo tudi v višjih predelih nad 1000 m nadmorske višine, kjer so bila v preteklosti zelo redka. Lastniki gozdov in izvajalci del v zasebnih in državnih gozdovih, upoštevajte navodila revirnega gozdarja in vestno izvajajte preventivno varstvene in zatiralne ukrepe v obolelih sestojih! Bojmo se prekomerne namnožitve podlubnikov v kratkem času vam lahko uničijo tudi vaš gozd!**

31. julija in 6. avgusta je gozdarski inšpektor Drago Križan izvajal inšpekcijski pregled skladiščenja in predelave lesa v lubju v skladišču Lesna – Žaga Otiški Vrh in v skladišču GG Slovenj Gradec, PE Žaga Otiški Vrh. Pri pregledu skladišča Lesne sva sodelovala Gorazd Mlinšek (ZGS OE Slovenj Gradec) in Marko Petrič (Lesna Žaga Otiški vrh), v skladišču GG Slovenj Gradec pa poleg avtorja Storžev še Vlado Petrič (ZGS KE Dravograd) in Jure Čas (GG Slovenj Gradec). Zaradi novih ugotovitev smo podali načrt prerazporeditve Theysonovih pasti za ulov podlubnikov. Prerazporeditev pasti so pod vodstvom javne gozdarske službe izvedli tudi na skladiščnem prostoru Imonta. **V skladiščih gozdnih in lesnih sortimentov morajo po Zakonu o gozdovih imeti postavljene pasti s feromoni do 15. oktobra.**

Živahno je bilo tudi v gozdovih Riflovega vrha na Prevaljah. Za živahnost so poskrbele osice zapredkarice iz rodu

Cephalcia na 48 ha veliki površini. V začetku julija smo gozdarji opazili nenadno spreminjanje barve krošenj smrek na omenjeni površini.

Po takojšnjem pregledu smo ugotovili, da so bile smreke rjave in rdečkaste zaradi zapredkov pagosenic zapredkaric, ne pa zaradi podlubnikov. Obvestili smo Poročevalsko, diagnostično, prognozično službo za varstvo gozdov (Gozdarski inštitut Slovenije v Ljubljani). Po v Sloveniji še neznanih vrstah zapredkaric poškodovane gozdove sta si 10. avgusta ogledali prof. dr. Maja Jurc (Biotehniška fakulteta, gozdarski oddelek) in Vesna Rajh (Gozdarski inštitut Slovenije). V Ljubljano je profesorica Maja Jurc vzela vzorce napadenih vej zaradi določitve vrst zapredkaric in primernih ukrepov zatiranja teh škodljivcev (lepljivi trakovi, premazi debel). Z masovnim pojavom evropskih avtohtonih žuželk na Prevaljah smo seznanili novinarje in slovensko javnost 23. julija na novinarski konferenci v prostorih ZGS KE Prevalje. Na konferenci

sta poleg lokalnih gozdarjev sodelovala direktor ZGS Jošt Jakša in gozdarski inšpektor Drago Križan. Gozdarji smo spremljali dogajanja na Riflovem vrhu tudi v avgustu. 18. avgusta smo pod strokovnim vodstvom prof. dr. Maje Jurc analizirali zemljo pod krošnjami močno poškodovanih smrek. Prof. David Hladnik si je ogledal »napadeno« površino zaradi možnosti ugotavljanja dejanske poškodovane površine s pomočjo avioposnetkov. Pri strokovnem delu je sodeloval tudi Bine Hauptman. Zemljo s pagosenicami so transportirali v Ljubljano na strokovne preglede in analizo. **Kaj več o zapredkaricah na Riflovem vrhu lahko preberete v prispevku Maje Jurc in soavtorja Gorazda Mlinška v tej številki Viharnika.**

Dr. Nikica Ogriz in gozdarski inšpektor Drago Križan sta 15. julija izvedla redni zdravstveni pregled sadik v drevsnici Omorika.

Približuje se čas jesenske saditve gozdnih sadik. Izvedba sadnje v zasebnih gozdovih bo odvisna od še razpoložljivih proračunskih finančnih sredstev. Gozdarji javne gozdarske službe so evidentirali jakost obroda posameznih drevsnih vrst v semenskih objektih. V OE Slovenj Gradec na posameznih lokacijah močno semeni gorski javor, v posameznih sestojih tudi smreka. V oktobru in novembru bo v posameznih semenskih objektih potrebno izvesti nabiranje semena in plodov. Nabiranje in nadaljnjo manipulacijo s semenom bodo pod kontrolo ZGS izvajali delavke in delavci drevsnice Omorika z Mute.

To je bilo samo nekaj informacij o gozdarskih dogodkih v dopustniških mesecih juliju in avgustu iz koroških gozdov.

11. skupščina GG Slovenj Gradec

Ida Robnik

Enajsta skupščina delniške družbe Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec je bila 28. avgusta letos v prostorih Gostišča Murko. Udeležili so se je predstavniki kapitala, notarka Sonja Kralj in direktor GG Silvo Pritržnik.

Skupščino je vodil Hubert Dolinšek in po proceduralnih sklepih povabil direktorja GG Silva Pritržnika, da je podal letno poročilo. Prisotni so z zadovoljstvom ugotovili, da je družba poslovala dobro kljub recesiji, ki je v lanskem letu že dodobra razpredla svoj vpliv tudi v lesarski in gozdarski dejavnosti. Osnovna dejavnost družbe je gozdarstvo, vedno bolj pa postaja prepoznavna tudi po predelavi lesa. Vpliv recesije je bil bolj evidenten v slednjem delu dejavnosti, vendar so tržniki hitro preusmerili prodajo z zahodnih, italijanskih, avstrijskih in španskih trgov na trge bivše Jugoslavije in Albanije, kjer pa so dosegli nekoliko nižje, vendar sprejemljive cene. Nekoliko manj kot 70 % surovine so prodali na domačem trgu, predvsem povezanim podjetjem in lastni prodajalni na Ptujju, rezan les pa Smreki Gornji Grad.

Tako je družba v lanskem letu ustvarila 171.200 evrov dobička, ki ga je skupščina namenila v sklad nerazporejenih sredstev. Tudi povezani podjetji Koroške Gradnje in GG Inpo sta dobro poslovali, Energetika,

11. skupščine GG Slovenj Gradec, d. d.: Bogomir Janžekovič, Silvo Pritržnik, Hubert Dolinšek in Sonja Kralj

Za glasovalne liste je bila letos odgovorna Joža Radošević

Za informacijsko podporo je poskrbela Bojana Jordan

lani zaključena investicija, pa je imela še nekaj zagonskih težav pri proizvodnji električne energije.

Družba GG Slovenj Gradec je v lanskem letu vložila znatna sredstva tudi v posodobitve opreme. S pomočjo nepovratnih sredstev smo nabavili gozdarsko žičnico, letos pa je v planu nakup Forverdeja in s tem bi bila gozdarska oprema na evropskem nivoju. Za žagarsko dejavnost so pripravljeni

projekti za izdelavo lepljenih konstrukcij, ki jih bomo realizirali v ugodnejših investicijskih pogojih.

Udeleženci skupščine so bili zadovoljni s spodbudnimi rezultati in z napovedanimi razvojnimi načrti »Od gozda do hiše« za prihodnost, od katerih veliko pričakujejo tudi vsi zaposleni. Potrdili so vsa poročila in upravi zaželeli še nadaljnje uspešno delo.

Srečanje lovcev, kmetov in lastnikov zemljišč v Mislinji

Milena Tretjak

11. julija je Lovska družina Mislinja pripravila srečanje lovcev, kmetov in lastnikov zemljišč. Uvodoma je vse zbrane lepo pozdravil starešina LD Mislinja Bogdan Koprivnikar. V svojem govoru se je vsem zahvalil za sodelovanje tekom leta ter za korekten odnos kmetov do lovcev ter divjadi. Nadalje je povedal, da je izvajanje lova nemogoče brez poseganja v nekatere kmetove pravice. Lovec mora zakoračiti v travo, ko gre na prežo in ko išče zastreljenega srnjaka, preže so postavljene na zemljišču kmetov ter podobno. Koprivnikar je še dodal, da

bodo lovci naredili vse, kar je možno, da bo tega motenja posesti čim manj, morebitne škode po divjadi pa reševali skupaj. Po uvodnem govoru so nastopili rogisti Lovske družine Muta, nato pa je vse zbrane zabaval ansambel Avbreht.

Lovci so vse zbrane tudi pogostili in pripravili bogat srečelov.

Zbralo se je veliko kmetov ter lastnikov zemljišč

Zbrane je pozdravil starešina Bogdan Koprivnikar

Rogisti LD Muta

Jože Tretjak

1923–2009

Kako različne so vrednote, ki si jih človek postavlja v času svojega življenja! Kako hitro lahko neka vrednota, v katero danes vlagamo energijo, jutri postane nepomembna. V človeku se pojavi nova potreba, nova želja, nova vrednota.

Jesensko obdobje življenja je tisto, ko stremimo za vrednotami, ki se jih v mladosti, ko smo polni življenjske energije, niti ne zavedamo. To so bili trenutki, ko je Jože sedel na klopi, užival v svežem večernem zraku ob pogledu na zeleno okolico okrog svojega doma, ob pogledu na bližnji, z gozdom poraščen Lučevc in tako pričakoval sončni zahod tistega dne. To je bil trenutek, ko sem imel kot prijatelj njegovih najbližjih z njim zadnjič priložnost izmenjati nekaj besed; nekaj besed z gozdarjem, lovcem, ribičem in čebelarjem, ki ga cenim in spoštujem, ki je svoj odnos do gozda, rastlin in živali gojil ne samo v času svojega službovanja, ampak do konca svojega življenja.

Jože Tretjak se je rodil 18. septembra 1923 v kmečki družini pri Nogarju v Razborci nad Mislinjo. Družina se je preživljala predvsem s kmetijstvom, imeli pa so tudi lastno žago in mlin. Otroška in mladostniška leta je preživel na kmetiji, kar je bila ustaljena pot takratnih kmečkih fantov. Tako je bila njegova povezanost z naravo zapisana že v otroške gene. A Jože se ni odločil za kmetovanje. Po vojni in odsluženem vojaškem roku se je zaposlil na Gozdni upravi v Mislinji. V tem obdobju so začeli sistematično pogozdovati številne predvojne in povojne goloseke, uvajati prvo gozdarsko mehanizacijo, graditi so pričeli prvo kamionsko cesto v Mislinjski jarek in pod

vodstvom dr. Dušana Mlinška pričeli z indirektno premeno smrekovih monokultur. To je bil za Jožeta izziv in vizija sistematičnega, dolgoročnega strokovnega dela. Zaradi svoje doslednosti in strokovne trme, predvsem pa zaradi svojega čuta do naravnega gospodarskega gozda, je uspel postaviti temeljne objekte za sonaravno gospodarjenje v svojem revirju. Gozdnogojitveno in sečnospravilno načrtovanje mu ni bilo tuje že v zgodnjih sedemdesetih letih. Trdil je, da je rezultat dolgoletnega in sistematičnega dela negovan gozd in tega spoznaš, ko stopiš vanj. Tu so bile zanj vse besede odveč. Spoštovanje gozda v vsej njegovi veličini in poskušanje razumevanja delovanja gozdnih ekosistemov bogati gozdarjevo znanje.

Številne reorganizacije gozdarstva so prinesle delitev gospodarjenja z zasebnimi in državnimi gozdovi. Svojih zadnjih nekaj več kot deset let dela je tako posvetil gospodarjenju z zasebnimi gozdovi v takratni organizaciji TOK Slovenj Gradec, vendar še vedno v revirju Mislinja. V tem obdobju so gozdarji zasebnega sektorja odigrali ključno vlogo pri izgradnji telefonskega omrežja. Vedno je rad povedal, da se je zaradi izjemne kolegalnosti sodelavk in sodelavcev v tem kolektivu izjemno dobro počutil, zato je težje sprejel čas upokojitve.

Še danes si študentje gozdarstva ogledujejo njegove negovalne in ureditvene ukrepe v mislinjskih gozdovih. Njegov izostren občutek do gozda cenijo gozdarski strokovnjaki z doktorskimi naslovi. Znal je opazovati naravna dogajanja in uživati v lepotah narave, prav tako pa je z zanimanjem spremljal in uporabljal sodobna tehnična dognanja, ki jih je ustvaril človek. Ob oblikovanju poklicne usmeritve se je v njem vzporedno oblikovala zavest o vrednosti in potrebnosti delovanja na več področjih, še posebej v času osvoboditve slovenskega naroda, za katerega se je zavzemal in boril že med narodnoosvobodilnim bojem. Kasneje v povojnem času je z družbeno aktivnim delom v svojem kraju s svojo neizmerno energijo, vztrajnostjo in doslednim in natančnim pristopom prispeval k razvoju skupnosti, prejel nešteto priznanj in odlikovanj, ki si jih nikoli ni pripeljal na prsi, ampak jih je skromno hranil kot spomin v enem izmed svojih predalov. Vse ta časa je vedel, da brez partizanskega boja, v katerem je aktivno sodeloval, danes naša skupnost in njegova družina ne bi živeli v samostojni Sloveniji. Bil je prepričan v svoj prav in znal je oceniti, kaj je prav in kaj narobe. Zavzemal se je za pravice, ni izkoriščal slabosti in napak posameznikov in to mu je dalo še posebno spoštovanje v družbi. In to je še

ena izmed njegovih vrednot.

Življenje Jožeta Tretjaka je potekalo po naravnih zakonitostih. Kot gozdar je vedel, da je gozd skupina različnih dreves, ki si med seboj ustvarijo pogoje, da ohranijo trajnost in dolgoročnost, da ustvarijo pogoje za podmladek, da ustvarijo okolje, v katerem lahko kljubujejo nevarnostim, ki jih ogrožajo, da živijo v sožitju z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, da pa je vsako drevo samostojna vrsta, ki ima svoje značilnosti in svoj prostor pod soncem. Takšna je tudi njegova družina, kot negovan gozd, sestavljen iz posameznih in vendarle različnih dreves.

Svoje znanje, izkušnje in modrosti je prenašal na druge ljudi in še posebej na svoje najbližje. Na sina Milana in vnuka Roka je prenašal izkušnje iz gozda, lovstva in ribištva, vnukinjo Majo je navdušil nad čebelarstvom. Snaha Stanka je občudovala njegov dar za kuhanje in vrtnarjenje. Da ga je zanimala tehnika, dokazuje, da je bil eden prvih motoristov v dolini in tudi to njegovo vrednoto so prevzeli člani družine. Ravno družina pa je bila tista, ki je vedno prevladovala kot najvišja vrednota. Z ženo Otilijo si je Jože ustvaril prijeten dom in že prvi korak na njegovo posestvo kaže na natančnost, premišljenost, občutek za naravo, saj imajo vsako drevo, grm in rastlina svoj določen prostor, pomen in zgodbo. Bolezen mu je iztrgala hčerko in ženo, kar je še okrepilo njegov družinski čut in povečalo odgovornost za zagotavljanje varnosti ostalim družinskim članom.

Skrbel je za svojo energijo, želel je, da traja. Ni si pustil ogroziti svojega zdravja, tudi takrat ko mu je energije za obnovo zmanjkovalo, ni želel tega pokazati svojim najbližjim. S svojim zgledom in s svojim nevsiljivimi mnenji in predlogi je vseskozi pozitivno in vzgojno vplival na družinsko življenje in skrbel za sožitje treh generacij, kar je posebnost v našem okolju in značilnost Tretjakove družine. Vsi njegovi družinski člani znajo ceniti njegovo skrb, zgled, prenašanje znanj, izkušenj in modrosti, še bi mu radi to povedali, vendar je čas v življenju nepremostljiv dejavnik in na koncu nam ga vedno zmanjka.

Bolezen mu je odvzela življenjsko energijo, tako kot so se prekinili življenjski sokovi v srebrnih smrekah na zahodnem delu njegovega posestva. Jožetova življenjska vloga je zaključena in izpolnjena. Zaključena je s ponosom in dostojnostjo, neobremenjujoče, v skladu z vrednotami v njegovem življenju. Kot kaže, je lahko tudi smrt vrednota.

Silvo Pritrznik

Ježki na AGRU 2009

Janko Mikeln, univ. dipl. inž. gozd.,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Na kmetijsko-živilskem sejmu AGRA 2009 v Gornji Radgoni je bilo 30. avgusta, med mnogimi sejmskimi prireditvami, zelo odmevno 11. državno prvenstvo lastnic in lastnikov gozdov v spretnostih pri delu v gozdu. Tekmovanje je organiziral Zavod za gozdove Republike Slovenije v sodelovanju s Pomurskim sejmom.

Na tekmovanju je med štirinajstimi ekipami sodelovala tudi štiričlanska ekipa

iz gozdnogospodarskega območja Slovenj Gradec pod vodstvom Jožeta Ogriza. Pri sodniških odločitvah pri dveh disciplinah pa sva sodelovala tudi sodnika Mirko Cehner in Janko Mikeln.

Med sedmimi disciplinami je bila letos prvič na programu nova disciplina delo z gozdarsko nakladalno napravo (nakladanje hlovov in zlaganje piramide) na gozdarski prikolicici.

Vsa tekmovanja pripomorejo tudi k boljšemu usposabljanju ter opremljanju lastnikov gozdov in posredno k varnejšemu delu. Število nesreč v gozdu pa se je v zadnjih dveh letih spet povečalo. Poprečno se v zasebnih gozdovih letno zgodi 9 nesreč s smrtnim izidom. To število je občutno previsoko za količino lesa, ki jo lastniki posekajo sami.

Ivan Praznik pri kleščenju

Ekipa našega območja, ki jo je v preteklih letih pripravljala in vodil Franc Hudrap, imenujemo jo lahko kar Ježki, se je po nekaj spodrseljajih uvrstila na 5. mesto. Med našimi tekmovalci se je v standardnih disciplinah najbolje odrezal Ivan Praznik, p. d. Kajžer, iz Sp. Orlice, Mirko Komprej, p. d. Komprej, iz Javorja in Leopold Pustinek, p. d. Sp. Pustinek, iz Završ pa sta za njim zaostala za nekaj točk. V novi disciplini, delo z nakladalno napravo, je naš tekmovalec Primož Prevorčič s finim občutkom prekosil vse konkurente in zasluženje prejel priznanje za zmago.

Na tem mestu se moram zahvaliti Zavodu za gozdove OE Slovenj Gradec, Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec, Preventu iz Mislinje in vozniku Štefanu Rožeju, p. d. Trotu, ki so nam z opremo za sečnjo, zaščitnimi sredstvi in prevozom omogočili nastop v Gornji Radgoni.

Naša ekipa

Srečanje diplomantov prve generacije gozdarskih tehnikov

Hubert Dolinšek, univ. dipl. inž. gozd.

V Ljubljani Pri Mraku smo diplomanti prve generacije gozdarskih tehnikov proslavili 57. obletnico naše mature. Srečanje Pri Mraku je tradicionalno po dogovoru se dobimo vsako leto prvi torek v septembru. Tokratnega srečanja se je udeležilo 23 sošolcev od 57 še živih.

1952. leta je končala šolanje prva generacija gozdarskih tehnikov. Že v prejšnji številki Viharnika sem zapisal, da je bila ta generacija uspešna in je pustila močan pečat v slovenskem gozdarstvu.

Drugi z leve Milan Čurin in četrti Janko Potočnik v sproščenem pogovoru s sošolci

Mnogi kolegi so uspešno vodili gozdne uprave, nekateri so bili uspešni v politiki kot župani, nekateri so nadaljevali študij gozdarstva. Med sošolci imamo tudi univerzitetnega profesorja prof. dr. Franca Gašperšiča. Eden je nadaljeval študij matematike in fizike, eden kemije, en kolega pa je študij dokončal na glasbeni akademiji.

V našem Gozdnem gospodarstvu smo uspešno delali:

Milan Čurin
 Jože Logar
 Karel Dretnik
 Janko Potočnik
 Slavko Gros
 Hubert Dolinšek

Otvoritev obnovljenega lovskega doma Lovske družine Gradišče

Milena Tretjak

»Zelo sem vesel, da vas pozdravljam ob svečani slovesnosti odprtja prenovljenega lovskega doma Lovske družine Gradišče,« je po uvodni pesmi Lovskega okteta Podgorje svoj govor pričel starešina LD Gradišče Uroš Škorjanc.

Gradbeni odbor je slovesno prerezal trak in tako uradno predal dom v upravljanje LD Gradišče

Lovišče LD Gradišče se nahaja na nadmorski višini od 400 m pa vse tja do 1.161 m, kar pomeni, da spada med sredogorska lovišča, družina pa upravlja z 2.580 hektarji zemljišča, od katerih je lovni površini le še 2.417 ha. LD je začela delovati na območju naselij Pameče, Troblje in Gradišče na površini 2.400 ha, kar je v LGB Slovenj Gradec najmanjša lovna površina. Po približno dveh letih delovanja LD Pameče se je le-ta združila z LD Trbonje. Njuno skupno delovanje je trajalo do leta 1956, ko sta spet nastali dve lovske družini, LD Gradišče in LD Bukovje.

Otvoritev doma LD Gradišče

Z željo po lastnem domu se je leta 1961 začela priprava za gradnjo lovske kočice. Glavni organizator in pobudnik je bil takratni starešina Jože Tretjak. Gradnja se je končala leta 1964 z uradnim odprtjem, kar je točno petinštirideset let nazaj. Ker je bila kočica vedno center dogajanja v gradiški lovske družini, se je začela prebujati ideja o obnovi dotrajanega doma tudi v zdajšnji generaciji lovcev. Leta 2007 se je na jesenskem posvetu imenoval gradbeni odbor, ki je pripravil temeljito finančno in terminsko konstrukcijo obnove. Hitro je bilo jasno, da del ne bo mogoče opraviti le deloma, ampak bo potrebna temeljita sanacija oziroma novogradnja. Izkazalo se je, da bo obnova za družino kot takšno prevelik finančni zalogaj, zato je upravni odbor takoj sprožil akcijo iskanja pomoči v kakršni koli obliki med lokalnimi prebivalci ter gospodarstveniki. V marcu 2008 so se dela pričela in kaj kmalu je bilo jasno, da obstoječa konstrukcija ni primerna za obnovo, zato se je gradbeni odbor odločil za rušitev dela konstrukcije in postavitev nove. Dela so si sledila hitro in jesenski posvet lovcev je bil izvedljiv že v novih prostorih doma, kjer so poleg rednih obveznosti določili tudi datum slovesne otvoritve.

Odziv širše javnosti, kmetov, gospodarstvenikov in lovcev je bil izjemen, kar se je pokazalo tudi v njihovem množičnem odzivu na povabilo na slovesno otvoritev nove pridobitve 13. 6. 2009. Ob koncu prireditve se je predsednik LD Gradišče Uroš Škorjanc še posebej zahvalil vsem kmetom, ki so kakor koli pripomogli k obnovi doma, ter vsem podjetnikom, obrtnikom in posameznikom, saj novega lovskega doma brez njihove pomoči in prizadevnosti ne bi mogli zgraditi. Posebna zahvala pa je sledila vsem lovcem ter gradbenemu odboru za marljivost, strokovno in nesebično delo ter hitro izvedeno delo. Ravno ta odbor je slovesno prerezal trak in tako uradno predal dom v upravljanje LD Gradišče.

Obnovljen dom LD Gradišče

Zapredkarice (Cephalcia spp.) na vejah navadne smreke pri Prevaljah na Koroškem

Maja Jurc*, Gorazd Mlinšek**

Foto: Ida Robnik

*Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Večna pot 83, 1000 Ljubljana (maja.jurc@bf.uni-lj.si)

**Zavod za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec, Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

V Sloveniji so prvi obsežen ter močan napad zapredkaric iz rodu *Cephalcia* (Hymenoptera – kožekrilci: Symphyta rastlinske ose, Pamphiliidae zapredkarice ali prelke) opazili gozdarji dne 2. 7. 2009 v OE Slovenj Gradec, GGE Ravne. Namnožitev zapredkaric se je pojavila na pobočjih nad zahodnim delom Prevalj na Riflovmu vrhu na površini 48 ha ter na nadmorski višini med 600–800 m. Gozd s povprečno lesno zalogo čez 300 m³ na hektar je dobro gospodarjen in ohranjen, v njem prevladujejo smreka (več kot 70 %), bukev, macesen in rdeči bor. Zapredkarice so na vejah od 60 do 90 let starih, predvsem vitalnih smrek oblikovale velike, rahle zapredke iz svojih iztrebkov, v katerih poteka razvoj ličink pagosenic. Na vzorčni veji, dolgi 124 cm, smo v zapredkih ugotovili 172 ličink (odrezana je bila na posekani smreki dne 10. 7. 2009). Ličinke so se razlikovale po velikosti, barvi ter vrstnih značilnostih. Poškodbe je povzročilo več avtohtonih evroazijskih vrst rastlinskih os, zapredkaric iz rodu *Cephalcia*.

Cephalcia spp. so holarktične vrste, za katere je znano, da povzročajo obsežne defoliacije iglavcev iz družine Pinaceae, posebej smrek (*Picea* spp.), borov (*Pinus* spp.), macesnov (*Larix* spp.), občasno ceder (*Cedrus* spp.), zelo redko jelk (*Abies* spp.). Po novejših virih je v Evropi znanih več kot 10 vrst, ki se pojavljajo na smrekah in na macesnih, v Italiji so jih ugotovili tudi na jelkah. Biologija vseh vrst je podobna, vendar se razlike pojavljajo tudi v okviru vrste. Samice niso zelo mobilne, prilezejo iz tal, kjer so prezimile, rijojo od aprila do julija, včasih tudi avgusta (odvisno od vrste), po kopulaciji na tleh in na pritalni vegetaciji odložijo večje število jajčec na iglice vej v spodnjem delu krošnje gostiteljskih dreves. Zaradi tega postanejo lažje in

Napadene smreke na pobočjih nad zahodnim delom Prevalj na Riflovem vrhu, slikano 10. 7. 2009

lahko nato letijo višje v krošnje ter tam odložijo preostala jajčeca (do 120). Samci so bolj mobilni in letijo. Imagi so v povprečju od 8 do 14 mm dolge osice, pri mirovanju imajo krila zložena čez zadek, hranijo se predvsem z mano. Ličinke so dolge 15–22 mm, razvijajo se v rahlih zapredkih v svilnatih tulcih na vejah, ki jih sproti gradijo, levijo se večkrat, kar je odvisno od vrste in spola razvijajoče se osice. Razvoj ličink evropskih vrst traja od 30 do 45 dni. Ličinke se v zadnji razvojni fazi spustijo na tla in se zarijejo v prst od 5 do 15 cm globoko, kjer oblikujejo ovalne kamrice iz prsti. V tleh se preobrazijo v predbube (eo-in pronimfe), pozneje v bube in zaključijo razvoj v enem, dveh ali več letih. Vrste rodu

Cephalcia, ki živijo na smrekah, se med sabo ločijo po času izvalitve odraslih osebkov, reprodukcijskem potencialu, starosti iglic, ki jih samice uporabljajo za ovipozicijo in obnašanju ličink.

V naših vzorcih je prevladovala vrsta *Cephalcia arvensis* Panzer 1805. Prav *C. arvensis* je ena od najpogostejših vrst, ki povzroča defoliacije v srednji Evropi in je morfološko, biološko in genetsko zelo variabilna. Pogosto se v gradaciji pojavi več vrst skupaj, zato menimo, da je glede na morfološko variabilnost najdenih ličink tudi na lokaciji pri Prevaljah prisotnih več različnih vrst.

Kalamitete različnih vrst zapredkaric so pogoste v centralni Evropi, občasno se so pojavljale tudi v severnih območjih (severna Italija, Danska, Češka republika, Slovaška, Nemčija, Luksemburg, Poljska). V namnožitvev prehajajo predvsem vrste *C. abietis*, *C. alpina*, *C. arvensis* ter *C. annulicornis*. Vzroki za te pojave so različni: oslABLJENO ali zaradi drugih biotskih ali abiotskih dejavnikov prizadeto dreve (npr. močan vodni stres gostiteljskih dreves), ustrezne ekološke razmere za razvoj zapredkaric (manjša mortaliteta žuželk zaradi višjih temperatur in manj padavin v času pred namnožitvijo, sušno in vroče vreme v času prehranjevanja larv), spremenjena kvaliteta hranil v iglicah kot rezultat vodnega stresa gostiteljskih rastlin v preteklosti, nezadostna količina naravnih patogenov ali naravnih sovražnikov zapredkaric v sestojih. Gradacija *C. arvensis* v severni Italiji v obdobju 1985–1992 je bila pogojena z dvigom temperatur tal nad pragom 12 °C, ki povzroči prekinitve diapavze in hitrejši razvoj pronimf in bub v tleh. Veliki namnožitvi zapredkarice pa ni sledila namnožitvev naravnih sovražnikov, kar je

privedlo do večletne kalamitete. Defoliacije vrst rodu *Cephalcia* zmanjšujejo priraščanje gostiteljskih dreves, jih slabijo in naredijo občutljive za poškodbe drugih biotskih ali abiotskih dejavnikov.

V talnih vzorcih, ki smo jih nabrali na Riflovem vrhu dne 17. 7. 2009, smo na 1 m² tal ugotovili 1770 eonimf in/ali pronimf, kar pomeni, da lahko z veliko zanesljivostjo pričakujemo gradacijo zapredkaric tudi v naslednjem (naslednjih) letu (škodljive defoliacije se začenejo pri 20 pronimf v spomladanskem času/m² tal ali 14.26 adultov/rumeno lepljivo past).

Zapredka s pagosenico *Cephalcia* sp.

Viri:

- Battisti, A., Boato, A., Cescatti, A., Ros Da N., Massuttii, L., Stergulc, F., Zanocco, D., 1994. *Cephalcia arvensis*, Nelle Peccete prealpine del Veneto. - Università degli Studi di Padova, Arti Grafiche Padovane. Str.: 111.
- Battisti, A., 1993. Bionomics of the spruce web-spinning sawfly *Cephalcia arvensis* Panzer (Hym., Pamphiliidae) in Northeastern Italy. - J. Appl. Ent. Str.: 115, 5261.
- Jurc, M., 2009. Predhodno poročilo o pojavu zapredkaric (Pamphiliidae: *Cephalcia*) na vejah navadne smreke na Koroškem. Ljubljana: Poročevalska, diagnostična in prognostična služba za varstvo gozdov, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF, 2009. Str.: 5
- Pschorr-Walcher, H., 1982. Symphyta, Pflanzenwespen. In: Die Forstschädlinge Europas. Bd. 4. Ed. by W. Schwenke. Hamburg u. Berlin: Verlag Paul Parey. Str.: 188191.

Iz števila osebkov pronimf, ki prezimijo v tleh, lahko sklepamo o velikosti populacij vrst rodu *Cephalcia* ter napovemo defoliacijo (slikano 18. 8. 2009)

7. skupščina Lesne Tovarne ivernih plošč Otiški Vrh, d. d.

Gospodarska kriza in zapostavljanje lesne industrije na državnem nivoju prizadela slovensko lesno industrijo

V enem največjih podjetij v lesni industriji, v Lesni TIP Otiški Vrh opozarjajo na neizoblikovano strategijo do gozdarstva in lesne industrije na državnem nivoju, kar povzroča izgubo delovnih mest in odliv lesne surovine brez dodane vrednosti v sosednje države. Reševanje slovenske energetske bilance s kurjenjem lesa in izvoz lesa brez dodane vrednosti slabita lesno industrijo in jo pošiljata na pot slovenske tekstilne industrije. Na nivoju vlade in države je nujno potrebno ukrepati in opredeliti lesno

industrijo in gozdarsko dejavnost kot strateški gospodarski dejavnosti.

27. avgusta 2009 je v prostorih Lesne Tovarne ivernih plošč Otiški Vrh, d. d., potekala redna letna skupščina in obravnavala lanskoletne rezultate. Podjetje se je, kot številna druga podjetja v Sloveniji, v drugi polovici lanskega leta znašlo v gospodarski krizi, ki je prizadela tudi celotno slovensko lesnopredelovalno industrijo. Glede na leto 2007 je bila prodajna realizacija nižja. Dobiček je bil v celoti razporejen v rezerve kot vir za nadaljnji razvoj in investicije v proizvodnjo ivernih plošč ter vratnih kril in podbojev.

Podjetje nadaljuje z uresničitvijo vizije razvoja, katere cilj je **postati največji primarni kompleks za integralno predelavo lesa v JV Evropi.** Povezava s finalno proizvodnjo vratnih kril in podbojev **postavlja podjetje po velikosti med večja v slovenski lesnopredelovalni panogi tako po dodani vrednosti na zaposlenega kot tudi po prodajni realizaciji.** Proizvodnja ivernih plošč kot primarna industrija

predstavlja osnovo za razvoj celotne lesnopredelovalne industrije v Sloveniji **ter primer dobre prakse industrijske uporabe lesa z zagotavljanjem višje dodane vrednosti in z večjim številom delovnih mest.**

Industrijska predelava lesa v Lesni TIP je z makroekonomskega vidika dobra alternativa prizadevanjem energetikov, ki želijo s kurjenjem industrijsko uporabne lesne biomase in z državnimi subvencijami favorizirati energetske izdelke lesa. Predelavo lesa je potrebno tudi na državnem nivoju prepoznati kot razvojno priložnost slovenskega gospodarstva, saj je les naše naravno bogastvo, ki pa ga žal ne znamo izkoristiti. **Slovenski les je potrebno predelati v izdelke z višjo dodano vrednostjo doma, saj bomo s tem ohranili delovna mesta v lesni industriji, ki so se v zadnjem letu z 19000 zaposlenih znižala na 16000, ter preprečili odliv našega naravnega bogastva čez meje, kar posledično samo za Lesno TIP pomeni, da moramo skoraj 50 % vseh surovin uvoziti.**

Dobrote slovenskih kmetij na Ptujju

Besedilo in foto:
Danica Onuk, kmet. inž.,
KSS Slovenj Gradec

Državna razstava »Dobrote slovenskih kmetij« je od svojega začetka leta 1990 do danes prerasla v odmevno prireditev, ki vsako leto nagraduje prizadevno delo žena, deklet in gospodarjev naših kmetij. Poslanstvo razstave je v ohranitvi značilnih kmečkih izdelkov ter promocij le-teh tako doma kakor v tujini, saj se razstava s svojo podobo vključuje tudi v turistično ponudbo Slovenije.

Letošnja razstava na Ptujju je potekala od petka, 22., do ponedeljka, 25. maja 2009. Postavljena je bila kot vedno doslej v Minoritskem samostanu v samem mestnem jedru Ptujja. Razstavljeni so bili samo kvalitetno ocenjeni izdelki, katerim so komisije pri ocenjevanju prisodile zlata, srebrna in bronasta priznanja.

V osrednjem razstavnem prostoru so bili razstavljeni krušni izdelki, v stranskih

prostorih pa vsi ostali izdelki po skupinah (mlečni in mesni, vina, žganja, olja, kisi, suho sadje, sokovi, sadna vina, marmelade, kompoti in konzervirana zelenjava). Skupaj z ostalimi izdelki pa so bili ocenjeni in razstavljeni tudi izdelki z ekoloških kmetij.

Na razstavnem prostoru, kjer se predstavijo regije, je bila letos na vrsti Celjska s Koroško, v posebnem prostoru

pa so se regije predstavile tudi z dobrotami, značilnimi za njihovo področje. S Koroške so letos kmetje prijavili in dali v oceno 137 izdelkov (57 izdelkov iz žit, 31 mesnih izdelkov, 14 žganj, 13 sadnih vin, 8 sokov, 4 kise, 8 marmelad, 1 vzorec suhega sadja in 1 konzervirano vrtnino). Od teh jih je 109 prejelo priznanja (35 zlatih, 41 srebrnih in 33 bronastih).

Regijska razstava

Zlata priznanja:

1. Anita Pisar	Zelen Breg 9	Ravne	rženi kruh
2. Dragica Štavidker	Strojna 1a	Ravne	rženi kruh
3. Kmečki turizem Kajžar	Ob Meži 10a	Mežica	rženi kruh
4. Matej Rotovnik	Otiški Vrh 68	Šentjanž	rženi kruh
5. Marina Oder	Ojstrica 23	Dravograd	rženi kruh
6. Manja Pešl	Kozji Vrh 15	Dravograd	rženi kruh
7. Antonija Podhovanik	Beišak 6	Prevalje	rženi kruh
8. Marijeta Ročnik	Beišak 9	Prevalje	rž. kruh s semenj
9. Donica Poročnik	Gortina 149	Muta	beli kruh
10. Maja Razgoršek	Bukovska vas 34	Šentjanž	mešani kruh
11. Danica Krevh	Podgorje 87	Podgorje	mešani kruh
12. Kmetija Ravnjak	Sele 37	Slovenj Gradec	ajdov kruh
13. Elizabeta Ovtar	Št. Janž 4	Radlje	sadni kruh > 50 %
14. Tončka Rotovnik	Otiški vrh 68	Šentjanž	sadni kruh < 50 %
15. Štefka Jamar	Troblje 48	Slovenj Gradec	orehova potica
16. Franc Lužnik	Dravce 28	Vuzenica	orehova potica
17. Jure Lužnik	Trobnje 23	Trobnje	janeževi upog.
18. Manja Korošec	Podgorje 48	Podgorje	vanilijevi rogljički
19. Marija Korošec	Podgorje 48	Podgorje	keksi na stroj
20. Petra Navodnik	Otiški Vrh 115	Šentjanž	mandljevi rogljički
21. Kmetija Gradišnik	Jamnica 6	Prevalje	kokosovi rogljički
22. Kmetija Gradišnik	Jamnica 6	Prevalje	pirini keksi
23. Damjan Smolak	Šentanel 24	Prevalje	jabolčni sok
24. Damjan Smolak	Šentanel 24	Prevalje	jabolčni mošt
25. Karel Tertinek	Sv. Primož 13	Muta	jabolčni mošt
26. Ivan Ivartnik	Podgora 33	Kotlje	konjska salama 1
27. Ivan Ivartnik	Podgora 33	Kotlje	konjska salama 2
28. Ivan Ivartnik	Podgora 33	Kotlje	mešana salama
29. Ivan Ivartnik	Podgora 33	Kotlje	suh želodec
30. Manjan Štajner	Kot 9	Prevalje	tepkovo žganje
31. Helena Rotovnik	Legen 134	Šmartno	malinova marmel.
32. Helena Rotovnik	Legen 134	Šmartno	ražbarbarina marm.
33. Kmetija Gradišnik	Jamnica 6	Prevalje	čespljeva marmel.
34. Kmetija Gradišnik	Jamnica 6	Prevalje	borovničeva mar.
35. Albina Volmajer	Jamnica 15	Prevalje	borovničeva mar.

Srebrna priznanja:

1. Marijeta Ročnik	Beišak 9	Prevalje	rženi kruh
2. Boštjan Pušnik	Gortina 149	Muta	rženi kruh
3. Jožica Arbič	Brida 3	Šmartno	mešani kruh
4. Manja Mlinšek	Gmajna 64	Slov. Gradec	mešani kruh
5. Slavica Gostenčnik	Uršlja gora 7	Kotlje	mešani kruh
6. Marija Ladnik	Hudi Kot 20	Ribnica/Poh.	pohorski kruh
7. Erika Andrejč	Ravne 75	Šentjanž	pš. polbeli kruh
8. Matej Rotovnik	Otiški vrh 68	Šentjanž	beli kruh
9. Marta Štumpf	Sp. Razbor 61	Šentjanž	krofi
10. Irena Smrečnik	Gortina 77	Muta	orehovi rogljički
11. Ivan Ivartnik	Podgora 33	Kotlje	konjska salama 3
12. Ivan Ivartnik	Podgora 33	Kotlje	suha vratovina
13. Miroslav Gorenšek	Tolsti Vrh 79	Ravne	suha salama
14. Bogomir Arbič	Brida 3	Šmartno	domača salama
15. Martin Pačnik	Golavabuka 25	Šmartno	domača salama
16. Kmetija Ravnjak	Sele 37	Slov. Gradec	domača salama
17. Rajko Duler	Gorče 2	Libelče	domača salama
18. Viktor Hrastel	Troblje 27	Slov. Gradec	jabolčni mošt
19. Kmetija Ravnjak	Sele 37	Slov. Gradec	jabolčni mošt
20. Simon Kavnik	Sp. Razbor 34	Podgorje	jabolčni mošt
21. Ivan Čas	Tolsti vrh 12	Ravne	jabolčni mošt
22. Peter Račel	Stražšče 8	Ravne	jabolčni mošt
23. Kmetija Gradišnik	Jamnica 6	Prevalje	jabolčni mošt
24. KT Kajžar	Ob Meži 10a	Mežica	jabolčni mošt
25. Srečko Gmajner	Sv. Primož 14	Muta	jabolčni mošt
26. Damjan Smolak	Šentanel 24	Prevalje	jabolčni sok 2
27. Kmetija Gradišnik	Jamnica 6	Prevalje	jabolčni sok
28. Peter Račel	Stražšče 8	Ravne	jabolčni sok
29. Karolina Vezonik	Brezni Vrh 14	Podveika	jabolčni sok
30. Anton Ažnoh	Gmajna 27	Slov. Gradec	jabolčni kis
31. Anton Ažnoh	Gmajna 27	Slov. Gradec	čespljevo žganje
32. Jakob Karnik	Brdinje 28	Ravne	slivovo žganje
33. Jakob Karnik	Brdinje 28	Ravne	mešano žganje
34. Kmetija Gradišnik	Jamnica 6	Prevalje	bezzgovo žganje
35. Branko Kajnih	Jazbina 2	Črna	slivovo žganje
36. Jože Ring	Gorče 9	Libelče	jabolčno žganje
37. Blaž Krajnc	Pernice 28	Muta	jabolčno žganje
38. Branko Mori	Mlake 3	Muta	hruškovo žganje
39. Helena Rotovnik	Legen 134	Šmartno	hruškovo žganje
40. Marina Kumprej	Šentanel 3	Prevalje	malinova marm.
41. Danica Račnik	Kozji Vrh 10	Dravograd	jagodna marm.

Bronasta priznanja:

1. Marija Vesner	Sv. Primož 27	Muta	rženi kruh
2. Marijana Obreten	Strojna 6	Ravne	rženi kruh
3. Drago Uršnik	Sv. Danjel 27	Trobnje	rženi kruh
4. Danijela Duler	Gorče 2	Libelče	rženi kruh
5. Danijela Duler	Gorče 2	Libelče	mešani kruh
6. Jožefa Pogač	Hudi Kot 14	Ribnica/Poh.	mešani kruh
7. Albina Volmajer	Jamnica 15	Prevalje	mešani kruh
8. Boštjan Pušnik	Gortina 149	Muta	kruh s semenj
9. Marija Kristan	Vuhred 69	Vuhred	kruh s semenj
10. Manja Ladnik	Hudi Kot 20	Ribnica/Poh.	sadni kruh > 50 %
11. Tončka Rotovnik	Otiški Vrh 68	Šentjanž	orehova potica
12. Marijeta Ročnik	Beišak 9	Prevalje	orehova potica
13. Jožefa Pogač	Hudi Kot 14	Ribnica/Poh.	orehova potica
14. Maja Razgoršek	Bukovska vas 34	Šentjanž	kokosovi rogljički
15. Miroslav Gorenšek	Tolsti Vrh 79	Ravne	goveja salama
16. Miroslav Gorenšek	Tolsti Vrh 79	Ravne	salama/skotsko g.
17. Jakob Karnik	Brdinje 28	Ravne	salama
18. Jakob Karnik	Brdinje 28	Ravne	bunka
19. Janez Gostenčnik	Uršlja Gora 7	Kotlje	goveja salama
20. Franc Herman	Kotlje 1	Kotlje	mešana salama
21. Rajko Duler	Gorče 2	Libelče	svinjska salama
22. Marko Kogelnik	Podklanc 5	Dravograd	domača salama
23. Marko Kogelnik	Podklanc 5	Dravograd	suha slanina
24. Špela Kogelnik	Podklanc 5	Dravograd	suha vratovina
25. Kmetija Kajžar	Ob Meži 10a	Mežica	šunka
26. Jožef Uršnik	Sv. Primož 10	Muta	jabolčni mošt
27. Rajko Duler	Gorče 2	Libelče	jagodno žganje
28. Emil Fekonja	Javornik 40	Ravne	borovničevog žg.
29. Kmetija Ravnjak	Sele 37	Slov. Gradec	motni jabolčni sok
30. Blaž Skarlovnik	Sejmišče 49	Mislinja	motni jabolčni sok
31. Mihael Jeznik	Sv. Vid 79	Vuhred	jabolčni sok
32. Kmetija Gradišnik	Jamnica 6	Prevalje	suhe hruške - kloče
33. Katarina Pajenk	Sp. Razbor 28	Podgorje	rdeča pesa

Potice med razstavljenimi krušnimi izdelki

Janeževi upognjenci

Nagrajeni sadni kruh

Podelitev priznanj za mesne izdelke, vina, žganja, kise, sokove, marmelade, sadna vina, suho sadje, kompote in konzervirano zelenjavo je bilo v soboto, 23. maja, za krušne in mlečne izdelke pa v nedeljo, 24. maja 2009.

Med dobitniki znaka kakovosti kar tri kmetije s Koroške

Danica Onuk, kmet. inž.,
KSS Slovenj Gradec

V soboto in nedeljo so podelili tudi posebna priznanja – znak kakovosti – vsem tistim, ki so za isti izdelek tri leta zapored prejeli zlato priznanje. Letos so si to priznanje prislužili tudi trije razstavljalci s Koroške, in sicer Ivan Ivartnik, p. d. Pavšar, iz Podgore 33, občina Ravne na Koroškem, za konjsko salamo, Jure Lužnik, p. d. Lauk, iz Trbonj 23, občina Dravograd, za janeževe upognjence, in Štefka Jamer, p. d. Mrzel, iz Trobelj 48, Mestna občina Slovenj Gradec, za orehovo potico.

V kulturnem programu, ki je potekal v nedeljo ob podelitvi priznanj, so nastopile tudi ljudske pevke Bršljanke, članice Društva kmetič Mislinjske doline, ki so za čestitko dobitnikom priznanj zložile tole zanimivo pesem (avtorica: Brigita Jehart):

Ob podelitvi znakov kakovosti za krusne izdelke v nedeljo, 24. maja 2009

SPOŠTOVANI VSI DOBITNIKI PRIZNANJ, MEDALJ, ZNAKOV KAKOVOSTI IN VSI, KI STE S SVOJIMI IZDELKI POPESTRILI TO OKROGLJO OBLETNICO RAZSTAVE KMEČKIH DOBROT NA PTUJU.

RES VAM HVALA ZA VAŠ TRUD IN VESELJE,
SAJ VISOKO PREDSTAVLJATE VSE NAŠE KMEČKO PODEŽELJE,
PONOSNO STE DOKAZALI, DA JE ZEMLJA RES ZAKLAD,
ČE JO OBDELUJEŠ, ČE IMAŠ JO RAD.

TU OKROG SEBE DANES VELIKO VIDIMO DOBROT,
VSE SO NAŠE KMEČKE ZEMLJE PLOD,
IN TA VAŠA LJUBEZEN DO ZEMLJE, PRIDNE ROKE IN SEVEDA ZNANJE,
SO SI PRISLUŽILE VSAKO VAŠE DANAŠNJE PRIZNANJE.

TUDI ZA NAŠO KOROŠKO ČESTITKA VELJA,
SAJ KAR NEKAJ DOBRIH PEKOV IN MESARJEV IMA.
TRIKRAT ZLATO, ZDAJ ZNAK KAKOVOSTI JE NAŠA ŠTEFKA JAMER,
MRZELOVA GOSPODINJA DOBILA,
SAJ JE OREHOVO POTICO NAJBOJ DOBRO, PA NAJLEPŠE SKUPAJ ZVILA.

PRAV TAKO ČESTITAMO IVANU IVARTNIKU, PAVŠARJU IZ PODGORE,
KI IMA KONJSKE SALAME NAJBOJ DORE,
TUDI TRIKRAT ZLATO MEDALJO, ZDAJ ZNAK KAKOVOSTI ZA NJIH JE DOBIL,
MARIKDO V KOTLJE BO PO SALAME ZAVIL.

ŠE ENKRAT VSEM DOBITNIKOM PRIZNANJ IN VSEM SODELUJOČIM ISKRENA HVALA,
SAJ NA VAS JE PONOSNA SLOVENIJA, KI JE EVROPA POSTALA.
NAJ PTUJ ŠE VRSTO LET V MAJU PO DOBROTAH KMEČKIH ZADIŠI,
ŠE MNOGO USPEHOV VAM NAŠ KROG KMETIČ, BRŠLJANK, ŽELI.

ZDAJ PA VAM BOM REKLA KAR ADIJO,
SAJ SE MI ŽE PREVEČ SLINE CEDIJO,
VSEM VAM PA POLAGAM NA SRCE,
DA ZDRAV JE ČLOVEK, KI DOBROTE KMEČKE JE.

Štefka Jamer ob prejemu znaka kakovosti za orehovo potico

Ivan Ivartnik prejema znak kakovosti za konjsko salamo

Lokalna akcijska skupina Mežiška dolina

Darja Jeriček

Tako kot v Mislinjski in Dravski dolini tudi v Mežiški dolini deluje Lokalna akcijska skupina. Tudi LAS Mežiške doline je organizirana kot »zadruga brez odgovornosti«.

Namen njenega delovanja je spodbujanje trajnostnega razvoja območja in pospeševanje gospodarske in javne koristi. Lokalna akcijska skupina je upravičenec do črpanja sredstev iz 4. osi Programa razvoja podeželja – črpanja sredstev iz osi LEADER. Vsako leto objavi javni poziv za nabor projektnih predlogov. Projektne predloge oceni ocenjevalna komisija in potrdi jih upravni odbor. Potem se letni izvedbeni načrt – izbrani projekti posreduje LEADER pisarni na MKGP, ki ga potrdi. Za leto 2009 je bilo potrjenih 13 projektov, predstavljeni pa so na spletni strani <http://www.las-md.si>.

Kmetijsko gozdarski zavod Celje koordinira dva projekta, in sicer Usposabljanje korak k razvoju dopolnilnih dejavnosti in Predstavitev in promocija podeželskih društev v občinah Mežiške doline.

Usposabljanje korak k razvoju dopolnilnih dejavnosti

Z zastavljenim projektom želimo potencialnim nosilcem dopolnilne dejavnosti ponuditi potrebna znanja in podporo za razvoj dopolnilnih dejavnosti, kot so turistična dejavnost na kmetiji, predelava sadja in drugo izobraževanje. Namen projekta je z dvigom usposobljenosti oz. s krepitvijo znanja podeželskega prebivalstva v Mežiški dolini povečati njihove možnosti na poklicni poti oz. pri registraciji dopolnilne dejavnosti. V okviru projekta bodo realizirane naslednje aktivnosti:

- organizacija in izvedba motivacijskih delavnic zakaj in kako do dopolnilnih dejavnosti na kmetijah;
- organizacija in izvedba programa usposabljanja za predelavo sadja (dvodnevni tečaj žganjekuhe, enodnevni tečaj sušenja sadja, enodnevni tečaj proizvodnje mošta, enodnevni tečaj izdelave soka in kisa);
- organizacija in izvedba usposabljanja za potencialne nosilce turističnih dejavnosti;

- organizacija računalniškega usposabljanja za potencialne nosilce dopolnilnih dejavnosti;
- organizacija in izvedba delavnice učne kmetije;
- organizacija delavnic s področja davčne zakonodaje;
- organizacija strokovne ekskurzije – ogled primerov dobrih praks v Sloveniji, ogled turistične kmetije, ogled dopolnilne dejavnosti predelave sadja in ogled učne kmetije.

Predstavitev in promocija podeželskih društev v občinah Mežiške doline

Namen tega projekta je z organizacijo promocijskih aktivnosti in izdelavo celostne podobe društev promovirati aktivnosti, ki jih izvajajo društva, ter promovirati izdelke s podeželja in kulturne

običaje, ki jih društva ohranjajo – pletenje košar, izdelava »šitlnov«, klekljanje, čebelarjenje itd. Z organizacijo prireditev želimo približati podeželje našim občanom, ki živijo v dolini. Prav tako želimo z odmevnimi prireditvami privabiti v našo dolino čim več gostov.

V okviru projekta bodo izvedene naslednje aktivnosti:

- izdelava celostne podobe društev: oblikovanje in izdelava 3 tabel, naročilo prtov, predpasnikov, priprava vsebin in gradiva za zloženko (cca 5000 kom), na kateri bodo predstavljena vsa tri društva, nakup 11 lesenih hišic, 10 stojnic in dveh kompletov miz in klopi;
- izvedba treh prireditev v vsaki občini: prireditev ob veliki noči, andrejevanje in prireditev ob božiču.

Pregled žigovanja letošnjih žrebet in kobil

Milena Tretjak

Letošnji pregled in žigovanje žrebet in triletnih kobil je po Koroškem potekal v avgustu. Pregledna mesta so bila vnaprej določena, rejci pa so svoje živali pripeljali na posamezni kraj.

Letošnje leto je selekcijska služba poleg pregleda in žigovanja opravljala tudi »čipiranje« žrebet, rojenih po 1. 1. 2009.

Selekcijska služba ob žigovanju natančno pregleda rast žrebeta ter triletne kobile in jih oceni za sprejem v rodovnik. Pri tem pa se upoštevajo stroga merila posameznega rejskega programa. Pri žrebetih so ta merila rast, popkovina ter pravilnost zobovja, pri tri leta starih kobilah pa so poleg rasti pomembne tudi višina, obseg prsi, obseg piščali ter hod.

Letošnja žrebeta so poleg žiga dobila tudi čip

Žigovanje triletnih kobil, ki ustrezajo rejskemu programu

Žigovanje žrebet na preglednem mestu na Poljani

Preživele smo lep dan v Pomurju

Ana Mager

Vsako leto se članice društva kmetic v poznem pomladanskem času odločijo, da se bodo odtrgale od vsakdanjega dela in si ogledale, kako je v drugih krajih po Sloveniji. Vsaka pokrajina po Sloveniji ima drugačne pogoje za razvoj podeželja, zato tudi različne pogoje za razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in na splošno na podeželju.

Letos smo se odločile, da obiščemo Pomurje, zato smo poprosile vodjo zadruga za razvoj podeželja Pomelaj, gospo Dragico Horvat, da nam je sestavila program ekskurzije in nas potem tudi vodila po ogledih. Kot vodja Pomelaja z vsemi temi ponudniki ogledov tudi sodeluje, saj so povezani v podeželsko razvojno jedro, ki je bilo ustanovljeno z namenom združevanja, povezovanja in razvoja vseh tistih potencialov v okolju, ki lahko izboljšajo življenje tu živečim prebivalcem in vplivajo na kakovost življenja v širšem območju.

Naš prvi postanek je bil torej v Mali Polani 103, na sedežu zadruga Pomelaj, kjer so nas pristrčno sprejeli. Gospa Dragica nam je predstavila delovanje zadruga, ogledali smo si lahko, kako nastajajo izdelki iz koruznega ličja izpod spretnih prstov deklet, ki so tam na usposabljanju, iz kuhinje je prijetno dišalo po jagodah, ker so tam kuhale marmelado iz jagod, ki so jih pridelali na kmetiji Lonec, katero smo kasneje tudi obiskale. V prostorih njihove lastne prodajalne pa smo si lahko kupile najrazličnejše izdelke iz ličja, razna semena ... Postregli so nam s svojimi prekmurskimi specialitetami, katere so nam Korošicam zelo teknile miza je bila v trenutku spraznjena.

Nato nas je gospa Dragica vodila v Filovce na obisk Lončarstva Bojnec. Vas Filovci je bila že od nekdaj poznana po lončarjih. Lončarstvo Bojnec tako že pol stoletja neprenehoma proizvaja klasične izdelke lončarske obrti. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja so pri Lončarstvu Bojnec pričeli razvijati tudi proizvodnjo keramike. Za slednjo že imajo partnerje za prodajo v tujini. Po prelomu stoletja pa je Alojz Bojnec začel uresničevati dlje časa grajeno zamisel o tipični »panonski vasi čimpračah«, o muzeju na prostem, s čimer je predstavil spomenike Pomurja 1. kategorije. Po ogledu nastanka lončenih izdelkov smo si teh še nakupile. Zaloga v

prtlačniku avtobusa je močno rasla. Naša naslednja postaja je bil Ekološki center Svit, mlin družine Kolenko. Kolenkovi imajo v starem delu ekološki mlin, popolnoma ločen od drugega dela, kjer je tudi mlin. V njem meljejo izključno samo žita ekološke pridelave. Ta mlin melje po strogo določenih predpisih ekološke predelave in je pod stalno kontrolo inšpekcij. V drugem, novejšem delu pa meljejo vsa žita konvencionalne predelave. Vse to nam je gospod Kolenko lepo predstavil. Tudi tu smo si lahko nakupile razne mlevske izdelke ekološke in konvencionalne pridelave. Prtljažnik avtobusa se je vztrajno polnil. Gospa Dragica pa nas je že opozarjala, da je čas, da se odpravimo na naš naslednji cilj, to je v Odrance na kmetijo Milene Kavaš, nosilke dopolnilne dejavnosti čebelarstva.

njih kupi od začetka maja do konca junija in še od konca avgusta do novembra. S slastnimi jagodami so nam na kmetiji tudi postregli. Ker smo se prepričale, da so zelo slastne, smo jih tudi veliko nakupile. Tudi raznovrstne sadike in rožice v lončkih so se nakopičile v prtlačniku avtobusa, da je šoferja že malo skrbelo, kako bo vse to videti, ko se bomo pripeljali domov. Še en ogled je bil pred nami, in sicer farna cerkev v Odrancih. V cerkvi nas je sprejel tamkajšnji župnik, ki je nečak Lojzeta Kozarja, in nam povedal nekaj o graditvi te cerkve, ki je pri sami gradnji zahtevala 8 smrtnih žrtev. Po koncu 2. svet. vojne je dobil župnik Lojze Kozar, ki je bil tudi pisatelj, nalogo, da v Odrancih postavi cerkev. Takratne oblasti so gradnjo nasprotovale in povzročale župniku in župljanom veliko težav. S pomočjo velike požrtvovalnosti tamkajšnjih prebivalcev in

Preizkusile smo se v izdelovanju predmetov iz koruznega ličja

Mlada gospa Milena nas je prijazno sprejela. Čakal nas je že aperitiv, medeni liker, katerega smo pridno srkale. Predstavila nam je svojo dejavnost, čebelarstvo, ki je za njihov dom že tradicija. Povedala je, da imajo 800 družin AŽ panjev, 400 jih prevažajo na pašo drugam. Poleg pridobivanja in prodaje medu in medenih izdelkov se ukvarjajo še z vzrejo matic in prodajo čebeljih družin. Tudi tu smo si nakupile medu in medenih izdelkov za zdravje in posladek. Naša naslednja postaja je bila kmetija Lonec, ravno tako v Odrancih. Kot kmetija je bila sprva poljedelsko-živinorejsko usmerjena, pred dobrimi sedmimi leti pa so pričeli uvajati dopolnilno dejavnost pridelavo zelenjave. Vzrajajo sadike plodovk, solatnic, kapusnic in cvetje. Imajo nasade jagod, katere se lahko pri

župnika je bila cerkev končno zgrajena leta 1969, a brez zvonika, ki ga je dobila šele pred kratkim. Cerkev je danes lepota novejšega časa arhitekta Janeza Valetinčiča, Plečnikovega učenca. Dan se je nagibal že v pozno popoldne, ko smo prispale v grad v Beltincih, kjer nas je čakalo kosilo s pomurskimi specialitetami. Ker nam vreme ni dopuščalo, da bi obiskale še Otok ljubezni na Muri, smo se morale odpraviti proti domu. Kljub neugodnemu vremenu smo preživele lep dan in videle smo, kako se trudijo ljudje na podeželju v Pomurju, da si zaslužijo vsakdanji kruh.

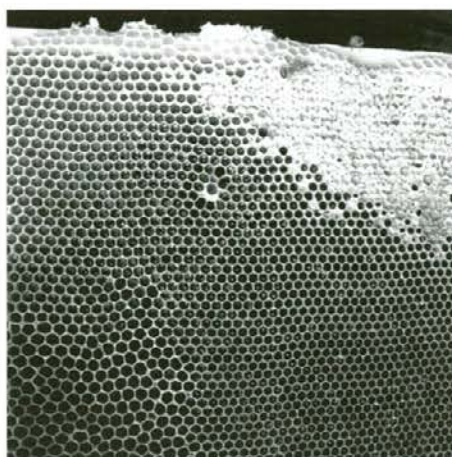

Bliža se jesen

Janez Bauer

Lahko bi se reklo, da smo še sredi poletja, vsaj po vremenu, ki nam res služi. Pa prve ohladitve po deževju že napovedujejo jesenski čas. Čebele že dolgo vedo, da se približuje zima.

Takoj po kresu je tisti čas, ko čebele ugotovijo, da se je dan pričel krajšati. Med pričnejo shranjevati v obliki medenih vencev nad zalogo in ga ne nosijo več s takim veseljem v medišča. Zaleganje

matice je čedalje bolj odvisno od dnevnega donosa medicine v panj. Tako matica v julijskem vročem brezpašnem obdobju povsem preneha z zaleganjem. Te čebele bi se izvalile koncem avgusta in v septembru in če jih ni, se panji kar na enkrat izpraznijo. Stare, poletne čebele, ki so že iztrošene, pomrejo, mladih pa ni. V septembru ostanemo brez čebel v panju, družina je izpostavljena ropanju in boleznim. Taka družina z malo zimskimi čebelami je slabič, ki bo težko preživel zimo. Je tudi leglo boleznih in potencialni vir okužbe s hudo gnilobo. Zaradi tega je zelo pomembno, da matici omogočimo stalno zaleganje. Če medicine v naravi primanjkuje, jo mora nadomestiti pitalnik. V juliju in avgustu se razvija rod zimskih čebel, ki bo ohranil čebeljo družino skozi mrzle zimске dni. Letos se nam je pridružila še druga težava. Že konec junija, sploh pa v juliju se je medicina pričela strjevati, in sicer že po

treh dneh, da nismo utegnili pravočasno iztočiti medu iz satja, ampak je ta trdil že v njem. Nastajali so celi sati trdega medu; imenujemo ga tudi cementni med. Takšen med ni dober za prehrano čez zimo. Sate s trdim medom moramo odstraniti iz panja, preden pričnemo s krmljenjem za zimsko zalogo. Za topljenje trdega medu čebele porabijo veliko vode, ki pa je pozimi nimajo kje dobiti. Ostanajo lačne, tudi pomrejo od lakote ob polnih satih trdega medu. Zato sate s trdino odvezamo, jih shranimo za rezervo v omaro, čebele pa nakrmimo s sladkorno raztopino. Vsak panj mora dobiti vsaj 12 kg sladkorja, da ima dovolj do prvih pomladanskih paš v aprilu in maju prihodnje leto. Nakrmiti jih moramo že v avgustu, da za predelavo sladkorja izkoristimo poletne čebele, ki drugače brez dela visijo na bradah panja. Vendar ne krmimo pred sončnim zahodom, saj lahko pride do ropa, ki je povzročil že veliko hude krvi med čebelarji. Vse potrebno okrog čebel postorimo že v avgustu, tako da kasneje v samo čebeljo družino ne posegamo več.

Letos bomo čebelarji izvajali projekt »Skrb za ohranjanje podeželja: nakup medonosnih rastlin.« Na podlagi tega projekta bo nabavljenih 6.800 kosov sadik lipe, ki jo bodo dobili vsi čebelarji, da jo bodo posadili ob čebelnjak. Namen te akcije je po celotnem ozemlju Slovenije zasaditi čim več medovitih rastlin, ki bodo v prihodnjih letih zagotavljale pašo našim čebelam.

Teden dojenja je že zdavnaj mimo, tema pa je večna, zato objavljamo prispevek Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne.

Svetovni teden dojenja, od 1. do 7. avgusta 2009

»Dojenje, ključen odziv v izrednih razmerah. Ste pripravljeni?«

Branka Božank, univ. dipl. soc. del.

Svetovni teden dojenja je namenjen spodbujanju dojenja in izboljšanju zdravja otrok, saj je dojenje najboljši način, da novorojenčke preskrbimo s hranili, ki jih potrebujejo za rast in

razvoj. Svetovna zdravstvena organizacija zato do šestega meseca starosti priporoča izključno dojenje, ki spodbuja zdravje in pomaga preprečevati bolezni.

Slogan letošnjega svetovnega tedna dojenja je »Dojenje, ključen odziv v izrednih razmerah. Ste pripravljeni?«.

Izredne razmere so vedno pogostejše in silovitejše (kot so suše, poplave, potresi, cunamiji, epidemije in vojne). Zanje je značilno preseljevanje populacije (zapuščanje domov, namestitve v zasilna bivališča ...) ter vprašljivost prehrane (pomanjkanje, slaba kakovost ipd.). Katastrofe vsako leto prizadenejo milijone ljudi širom po svetu, med najbolj ranljivimi pa so otroci, mlajši od pet let. Nega in prehrana dojenčkov ter majhnih otrok v izrednih razmerah sta pogosto ogroženi, kar prispeva k visoki stopnji obolevnosti in smrtnosti v tej skupini. Ne glede na okoliščine, še posebej pa v kriznih situacijah, mora biti poudarek na zaščiti, promociji in podpori dojenja ter zagotavljanju pravočasnega, varnega in primernega dopolnilnega hranjenja.

Cilji tedna dojenja v letu 2009:

- pritegniti pozornost k pomembni vlogi, ki jo ima dojenje v kriznih situacijah po vsem svetu;
- poudariti potrebo po aktivni zaščiti in

- podpori dojenja pred krizno situacijo in med njo;
- informirati matere, zagovornike dojenja, skupnosti, zdravstvene delavce, vlade, donatorje in medije o tem, kako pomagati pri aktivni podpori dojenja pred in med krizno situacijo;
- mobilizirati akcijsko in vzgojno mreženje ter sodelovanje med tistimi, ki premorejo veščine za uspešno dojenje, ter tistimi, ki so vpleteni v odziv na krizno situacijo.

Temeljna izhodišča

Otroci so v kriznih situacijah najbolj ranljiva skupina prebivalstva stopnja smrtnosti je lahko tudi od 2- do 70-krat višja kot povprečna smrtnost zaradi diareje, bolezni dihal in podhranjenosti. Dojenje rešuje življenja in predstavlja najboljšo zaščito za najmlajše dojenčke. Tudi v okoljih, kjer ne gre za krizno situacijo, je umrljivost med nedojenimi otroki, mlajšimi od dveh mesecev, tudi do 6-krat večja. Izredne razmere ali krizne situacije se lahko zgodijo kjerkoli na svetu in uničijo tisto, kar se nam zdi »normalno« in samoumevno, s čimer se skrbniki težko spoprimejo, dojenčki pa so izpostavljeni boleznim in posledično večji umrljivosti. Med kriznimi situacijami potrebujejo matere aktivno podporo, da lahko nadaljujejo ali ponovno vzpostavijo dojenje. Pripravljenost na izredne razmere je ključnega pomena. Spodbujanje in podpiranje dojenja v obdobjih brez izrednih razmer krepi sposobnosti mater, da se bodo lažje spoprijele s potencialnimi kriznimi situacijami.

Povzeto po:

<http://www.worldbreastfeedingweek.org/>

Podatki o dojenju za Koroško

Po podatkih Oddelka za ginekologijo in porodništvo SB Slovenj Gradec je bilo v letu 2008 porodov 993, novorojenčki pa so bili 1004 (11 dvojčkov), in sicer 489 dečkov in 515 deklic. Začetno dojenje je bilo zelo visoko, kar 81,7 %, delno dojenih pa še 15,1 %. Nedojenih je bilo le 3,2 % otrok.

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne bo v porodnišnico Splošne bolnišnice Slovenj Gradec posredoval knjižico Dojenje, ki jo je izdal Inštitut za varovanje zdravlja RS. Poleg velikega pomena materinega mleka in dojenja je bistvena tudi izvedba oz. tehnika samega dojenja, kar je v knjižici tudi natančno opisano.

Nov ultrazvočni aparat na Oddelku za ginekologijo in porodništvo Splošne bolnišnice Slovenj Gradec

Helena Vrunč

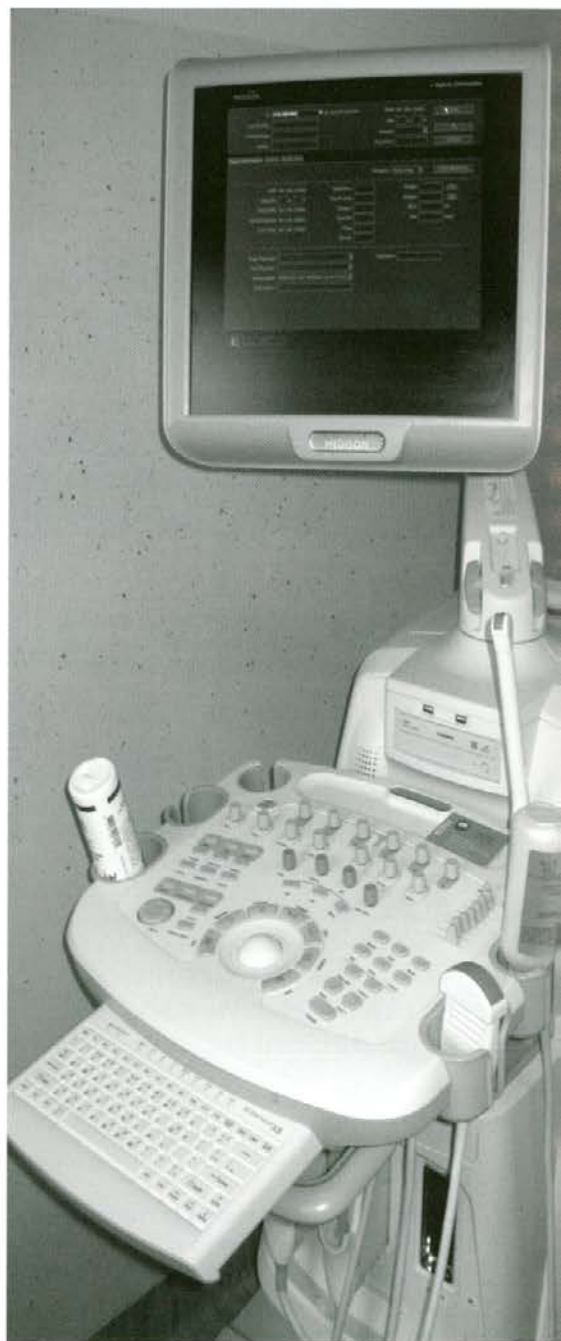
V Splošni bolnišnici Slovenj Gradec je bila v sredo, 2. septembra 2009, predaja novega ultrazvočnega aparata SonoAce X8. Donatorska akcija, ki se je pričela že meseca novembra lanske leto, je naletela na dober odziv. Na transakcijskem računu Splošne bolnišnice Slovenj Gradec se je zbralo 10.200,00 € donatorskih sredstev. Kolektiv Oddelka za ginekologijo in porodništvo je z organizacijo kongresa zbral 9.395 €. Preostali znesek, do celotne vrednosti aparata, ki znaša 36.683,28 € je prispevala bolnišnica sama. Aparat sta svojemu namenu predala direktor bolnišnice gospod Janez Lavre, dr. med., in predstojnica Oddelka za ginekologijo in porodništvo gospa Katja Juvan Kramer, dr. med.

Danes je ultrazvok nepogrešljiva diagnostična preiskava na področju ginekologije in porodništva in skorajda sestavni del ginekološkega pregleda. »V porodništvu se po navadi uporablja pri vseh nosečnicah, in to vsaj trikrat v nosečnosti: da se določi trajanje nosečnosti, ugotovi morebitne nepravilnosti pri plodu in za spremljanje rasti ploda. Ob zaznavi kakršnihkoli nepravilnosti v razvoju ploda, so potrebni pogostejši ultrazvočni pregledi. Tudi spekter indikacij za uporabo ultrazvoka v ginekologiji se je v zadnjih desetletjih močno razširil, « je povedala predstojnica Oddelka za ginekologijo in porodništvo Katja Juvan Kramer.

Nov ultrazvočni aparat so na ginekološko-porodnem oddelku slovenjgraške bolnišnice nujno potrebovali, saj so že vse od leta 2005 praktično vse preiskave, od dispanzerskih in ambulantnih do preiskav za potrebe ginekološkega oddelka, opravljali na enem ultrazvočnem aparatu. Le-ta je postal iztrošen in preobremenjen.

Problem prezasedenosti edinega ultrazvočnega aparata za oddelek in hkrati za ambulantno dejavnost se kaže predvsem v dispanzerju, saj morajo nosečnice čakati tudi nekaj ur, da pridejo na vrsto za ultrazvočno preiskavo. To v današnjem sodobnem porodništvu nikakor ni sprejemljivo, še posebej zato, ker v večini primerov nosečnico spremlja partner, oba pa si želita, da ima ginekolog dovolj časa za razlago ob ultrazvočni preiskavi.

V Splošni bolnišnici Slovenj Gradec se iskreno zahvaljujemo za vsa donacijska sredstva, ki so pomagala uresničiti nakup ultrazvočnega aparata na Oddelku za ginekologijo in porodništvo.

Svetovni dan preprečevanja samomora – 10. september 2009

»Preprečevanje samomora v različnih kulturah«

Marijana Kašnik Janet, univ. dipl. soc., in
Nina Pogorevc, univ. dipl. soc.,
Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Svetovni dan preprečevanja samomora obeležujemo 10. septembra na pobudo Mednarodne zveze za preprečevanje samomora (IASP International Association for Suicide Prevention) in Svetovne zdravstvene organizacije (SZO). Letošnja tema je osredotočena na pomen različnih kultur v povezavi s samomorom. Namen tega dneva je izboljšati poznavanje dejstev o samomoru, širjenje informacij, zmanjšanje stigmatizacije in najpomembnejše, povečati osveščenost, da je samomor mogoče preprečiti.

Ta dan predstavlja priložnost, da poudarimo, da na samomor poleg ostalih, klasičnih dejavnikov, vplivajo tudi kulturni, religijski, pravni, zgodovinski, filozofski in tradicionalni dejavniki. Samomor moramo razumeti glede na kulturno ozadje, preventivni programi pa morajo biti prilagojeni glede na različne kulturne kontekste.

Razširjenost samomora po svetu

Samomor je eden od treh vodilnih vzrokov smrti med mladimi, starimi do 25 let. Vsako leto približno milijon ljudi umre zaradi samomora kar pomeni eno smrt vsaki 2 minuti. Svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da bo do leta 2020 letno število naraslo na milijon in pol, tako bo samomor predstavljal 2,4 % globalnega bremena bolezni.

Smrti zaradi samomora je več kot polovico vseh nasilnih smrti na svetu več kot vseh smrti zaradi vojn in umorov skupaj.

Vsako leto več milijonov ljudi izvede tudi resne poskuse samomora, ki, če niso smrtni, zahtevajo zdravljenje in skrb za duševno zdravje. Vsak poskus samomora odseva hudo osebnostno stisko ali bolezen. Prav tako več milijonov ljudi žaluje in so posredno prizadeti zaradi samomora družinski člani, prijatelji tistih, ki so umrli

zaradi samomora. Vpliv izgube včasih traja celo življenje.

Stopnja samomorilnosti v različnih državah

Stopnje samomorilnosti se med državami po svetu močno razlikujejo, kar odseva kulturne razlike tudi v samomoru. Kulturni vidiki in odnos do samomora vplivajo na to, ali bodo ljudje poskušali narediti samomor in ali bodo o samomorih pravilno poročali. Stopnje samomorilnosti, ki jih države poročajo SZO, so najvišje v vzhodnoevropskih državah, vključno z Litvo, Estonijo, Belorusijo in Rusko federacijo. Stopnja samomorilnosti v teh državah je med 45 in 75 na 100 000 prebivalcev.

O najnižjih stopnjah samomorilnosti poročajo države Mediteranske Evrope in katoliške države Latinske Amerike (npr. Kolumbija, Paragvaj), Azija (npr. Filipini) ter muslimanske države (Pakistan). Te države imajo stopnje nižje od 6 na 100 000 prebivalcev. V razvitih državah Severne Amerike, Evrope in Avstralije stopnje ležijo med tema dvema ekstremoma, nekje med 10 in 35 na 100 000. Podatki o samomoru niso dostopni iz mnogih držav Afrike in Južne Amerike.

Stopnja samomorilnosti na Koroškem

Podatki za koroško regijo kažejo, da skoraj vsak dvajseti Korošec trpi za depresijo, glede stopnje samomorilnosti smo bili že nekaj let nad slovenskim povprečjem. Zaskrbljujoči so tudi podatki, pridobljeni z raziskavo ESPAD 2007 med mladostniki v starosti 15 do 16 let, ki kažejo na visoko nagnjenost mladih k samodestruktivnemu vedenju (poskusi samomora in samopoškodbe).

Stopnja uspešnih samomorov se sicer počasi iz leta v leto znižuje, vendar prihaja do občasnih odstopanj. Tako smo v letu 2006 zabeležili 27 smrti zaradi samomora (to je v povprečju 1 oseba na vsakih 14 dni), leta 2005 in 2007 smo zabeležili 16 smrti, leta 2008 pa 13. V letu 2008 je bila torej stopnja samomorilnosti 17,6 (število samomorov na 100 000 prebivalcev). V letu 2009 opažamo ponovno povišanje števila uspešnih samomorov. Po podatkih Policijske uprave Slovenj Gradec je v obdobju od 1. 1. do 31. 8. 2009 storilo samomor 13 oseb, od tega 10 moških in 3 ženske. Lani je v istem časovnem obdobju storilo samomor 10 oseb.

Dejavniki tveganja za samomor

V zadnjih treh desetletjih smo se veliko naučili o vzrokih tega kompleksnega dejanja. Samomor ima biološke, kulturne, družbene in psihološke dejavnike tveganja. Ljudje iz socialno in ekonomsko deprivilegiranih okolij so bolj nagnjeni k samomorilnemu vedenju. Težavno

otročstvo in travme, različni življenjski stresni v odraslosti prav tako vplivajo na tveganje za samomorilno vedenje. Duševne bolezni najpogosteje depresija, zloraba psihoaktivnih snovi, anksioznost in shizofrenija so prav tako povezane s povečanim tveganjem za samomor. Zmanjšane socialne interakcije povečujejo tveganje za samomor posebej med odraslimi in starejšimi. Praviloma so bolj ogroženi moški kot ženske. Več moških naredi uspeli samomor, več žensk pa poskuša storiti samomor.

Trenutno se nahajamo v obdobju finančne krize, ki lahko traja nekaj let. Raziskave kažejo, da se v tem času povečuje število duševnih stisk, povezanih z izgubo službe in ekonomsko stisko. Povezava med gospodarsko recesijo in številom samomorov sicer ni vzročna, je pa eden izmed pomembnih dejavnikov, ki lahko takšno vedenje sprožijo. Mnogi ljudje se zaradi finančne krize znajdejo v položaju, ko je ogrožena njihova avtonomija in marsikdaj tudi njihovo dostojanstvo. Strah za eksistenco je realen in predstavlja novo breme. Povečuje se število ljudi, pri katerih obremenitve presejajo prilagoditvene sposobnosti. Pod povečanimi pritiski lahko klonejo tudi tisti, ki sicer brez večjih težav zmorejo nositi običajne življenjske obremenitve. Ob tem je potrebno poudariti, da je v času recesije odpuščan vse več, stisko pa občutijo tako tisti, ki so odpuščeni kot tudi tisti, ki so delo (za enkrat) obdržali.

Samomor je mogoče preprečiti

Samomor lahko preprečimo kljub njegovim kompleksnim vzrokom. Skupnosti in družbe, ki so dobro povezane in med seboj sodelujejo, imajo manj samomorov. Omejevanje dostopa do sredstev za samomor (strelno orožje, uspavala) zmanjšuje število samomorov. Pazljivo medijsko poročanje preprečuje nadaljnje samomore. Izobraževanje javnosti in strokovnjakov različnih služb, da bi znali identificirati ljudi, ki so izpostavljeni tveganju za samomor, da jih spodbudijo k iskanju pomoči, in zagotavljanje ustrezne, trajne in strokovne oskrbe lahko pomembno zmanjšata število samomorov. Prav tako je pomembno zagotavljanje ustrezne podpore med ljudmi, ki žalujejo za svojci in prijatelji, ki so storili samomor. In ne nazadnje, samomor lahko prepreči vsak od nas. Pokazati razumevanje, se pogovarjati, poslušati, prošnja za pomoč ali ponudba pomoči, to je le nekaj aktivnosti, ki jih lahko nudi vsak in s tem pripomore, da se klobčič težav začne razpletati ter se zmanjša občutek, da za težave, s katerimi se posameznik sooča, ni rešitve.

Nekaj preprostih smernic, ki lahko olajšajo vsakdanje stiske:

- telesno in duševno zdravje sta povezana, zato poskrbite za zdravo in uravnoteženo hrano, dovolj se gibajte, poskrbite za dober spanec in počitek;
- naučite se tehnik sproščanja;
- osredotočite se na pozitivne vidike svojega življenja;
- razmislite o načrtu za prihodnost več načrtov imate, več nadzora boste imeli in manj boste v stresu;
- poskušajte gledati dolgoročno, stvari bodo sčasoma šle na bolje;
- vključite se v prostovoljne aktivnosti pomoč drugim bo pomagala preusmeriti vaše misli, počutili se boste bolje;
- predvsem pa se cenite, imejte se radi in naj vas ne bo strah poiskati pomoč.

Aktivnosti na Koroškem

V prihodnjih mesecih Zavod za zdravstveno varstvo Ravne načrtuje več aktivnosti na temo krepitev duševnega zdravja in zmanjševanja stopnje samomorilnosti. S pomočjo finančnih sredstev Koroških lekarn in RRA Koroške bomo izvedli naslednje aktivnosti:

- priprava zgibanke na temo duševnega zdravja in preprečevanja samomora, ki jo bo prejelo vsako gospodinjstvo na Koroškem;
- organizacija in izvedba strokovnega seminarja z vabljenimi strokovnjaki na temo samomor;
- priprava smernic za vzpostavitev skupin za samopomoč;
- različne aktivnosti, v katere bodo vključeni otroci in mladostniki.

O podrobnostih vas bomo obveščali preko naše spletne strani

<http://www.zzv-ravne.si/>.

Viri:
World Suicide Prevention Day. International Association for Suicide Prevention. Dostopno prek:
http://www.iasp.info/wspd/pdf/2009_wspd_announcement.pdf (25. september 2009).
Policijska uprava Slovenj Gradec.

Od gozda do hiše Pri nas in v Avstriji

Saša Lovrec in Silvo Pritrznik

Les je v Sloveniji najpomembnejša obnovljiva surovina. Les je naravni material, ki je obnovljiv in zaradi možnosti reciklaže ne obremenjuje okolja, nima škodljivih vplivov na človeka, lesene konstrukcije preživijo več generacij, je odličen toplotni in zvočni izolator. Vsekakor je les najprijaznejši sopotnik človeka v okolju njegovega bivanja. Les nosi v sebi moč rasti in življenja.

Glede na visok odstotek poseka hlodovine iglavcev za žaganje smo se v GG-ju že pred leti usmerili v primarno predelavo žaganega lesa iglavcev. Na trgu ponujamo les, ki je najprimernejši za konstrukcije in izgradnjo lesenih objektov. GG je razvojno usmerjen v končni izdelek iz lesa. Glede na naravne danosti in obstoječe tržne in proizvodne zmogljivosti je naslednji razvojni korak v smeri proizvodnje lesenih hiš. V ta namen je GG odkupil večinski delež podjetja Smreka Gornji Grad, v okviru katerega bo nadaljeval tradicijo proizvodnje in tehnološki ter tržni razvoj lesenih masivnih hiš. Namen je vertikalna povezava gozdarstva in primarne predelave s podjetjem, ki ima znanje, tržišče, kadre in izkušnje na področju izdelave lesenih masivnih hiš.

Vizija »Od gozda do hiše« pomeni gozdarstvo in žagarstvo, ki je organizirano v GG-ju in v GG INPO, gradbeništvo v podjetju Koroške gradnje, izdelavo lesenih hiš v podjetju Smreka Gornji grad, energijo iz lesne biomase, ki jo proizvaja podjetje Energetika biomasa, projektivni inženiring, organiziran v okviru podjetja GG INPO in GLL ter trgovino za gozdarstvo in gradnjo, ki deluje v neposredno v Gozdnem gospodarstvu, ki povezuje vse našete družbe in dejavnosti.

Ne glede na to, da je les edina slovenska surovina, da je ekološko sprejemljiv material, ki je tržno zanimiv tudi v dolgoročnem pogledu na tržišču EU, v slovenskem prostoru še zdaleč nima takšne veljave in tradicije pri gradnji objektov kot v sosednjih deželah. Lesna industrija je lahko prav gotovo strateška zaradi naravnih danosti koroške krajine. Les ima v današnjem času ekološkega in energetskega osveščanja prednost. Povečati rabo lesa v slovenskem prostoru

je za naše podjetje priložnost in izziv. S tem sledimo smernicam EU po uveljavitvi lesa kot vodilnega konstrukcijskega materiala, kot tudi njegove uporabe kot obnovljivega vira energije. Po lizbonski strategiji je les predviden kot vodilni material v konstrukcijskih, gradbenih in interiernih rešitvah do leta 2010.

V podjetju se v zadnjem času ukvarjamo s projekti, v katerih naj bi v prihodnje uporabili les kot konstrukcijski material v objektih družbenega značaja, kot so šole, vrtci, domovi. Prav tako v objektih stanovanjskega značaja, kot so individualne hiše in večstanovanjski objekti. V teku je že priprava dokumentacije za izgradnjo večstanovanjskega objekta, projektiranega na osnovi lesenih konstrukcijskih elementov. Dobri primeri lesene gradnje v tujini so v turizmu, ki ima tudi na Koroškem razvojno perspektivo. Tudi na tem področju imamo kar nekaj projektov, ki jih bomo v prihodnje uresničili.

Kaj lahko ponudimo že danes

Gozdno gospodarstvo skupaj s povezanimi podjetji v zvezi z izdelavo lesenih objektov strankam ponuja kompletno izvedbo objekta od začetka do konca gradnje. Strankam nudimo vodenje postopkov do pridobitve gradbenega dovoljenja, projektno dokumentacijo, svetovanje pri odločitvah v zvezi z gradnjo, izbiro materiala, konstrukcijske rešitve, pripravo idejnih zasnov, tehnološko obdelavo in pripravo delavniških načrtov, izdelavo in montažo objektov. Les, vgrajen v objekte, prihaja iz žage našega GG-ja (konstrukcijski les, deske, opaži, morale, bruna). Paleta izdelkov, ki jih ponujamo na trgu, je široka, in sicer nudimo vse od izdelave masivnih lesenih stanovanjskih hiš, planinskih domov, apartmajskih hiš, počitniških brunaric, bungalovov do garaž, vrtnih hiš, paviljonov, ostrešij, vrtnih sedežnih garnitur, pergol, korit za rože, stavbnomizarskih izdelkov tipske izdelave ali po naročilu (vhodna in notranja vrata, lesena polkna, stopnice, ograje), konjskih boksov, kioskov ... Naše povezano podjetje Smreka se ponša z zavidljivo številko postavljenih objektov po celotnem svetu, in sicer nad 5000.

Primerjava našega znanja in izkušenj z avstrijskimi

Slovenija in Avstrija spadata v skupino držav Evropske unije, v katerih imata gozd in les še posebno velik gospodarski pomen. Ker z zaostrovanjem globalne okoljske krize les postaja vedno pomembnejši material, nam je s tem podarjena tudi izredna poslovna

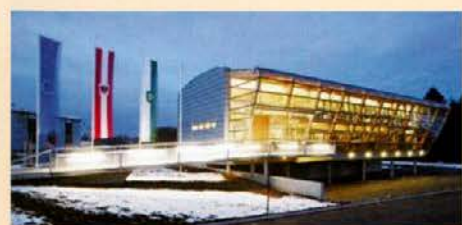
priložnost, katero v Avstriji že s pridom izkoriščajo. Les se je v zadnjih letih razvil v visoko tehnološki produkt, pri katerem pa meje razvoja še zdaleč niso dosežene. Pri gradnji in razvoju klasičnih masivnih lesenih objektov iz brun in s klasično skeletno gradnjo smo tako po znanju kot po izkušnjah popolnoma enakovredni in primerljivi z znanjem, ki ga imajo izdelovalci tovrstnih objektov v Avstriji. Letos smo odgovorni in strokovni delavci Gozdnega gospodarstva in povezanih podjetij obiskali nekaj organiziranih promocijskih predstavitev lesenih gradenj v Avstriji in si nekaj objektov, ki so že v uporabi, ogledali tudi na terenu. V sklopu projekta INNOVATION 2020, Slovenija-Avstrija 2007–2013, sta nas podjetji Holzcluster Steiermark in Wood Cluster Styria povabili na spoznavni obisk v Gradec. Namen obiska je bila medsebojna predstavitev podjetij s pogovorom o pripravi in možnostih skupnih razvojnih projektov v širšem evropskem prostoru in o sodelovanju pri tržnih operacijah na JV Evrope.

V sklopu GZ Slovenije in ProHolz iz Avstrije je bila organizirana strokovna ekskurzija na avstrijsko Štajersko. Prvi sklop je obsegal predstavitev Holzcluster Steiermark GmbH lesnega grozda na avstrijskem Koroškem ter inovativnega gospodarskega centra v Zeltwegu sistem njihovega financiranja ter položaj gozdno lesne panoga v Avstriji. Gozdno lesna panoga je v Avstriji po prihodu iz izvoza na drugem mestu, takoj za turizmom.

Primeri javnih objektov iz konstrukcijsko različno obdelanega lesa v Avstriji

Otroški vrtec Josefinum, Leoben. Vrtec je postavljen na levem bregu reke Mure ob mestnem sprehajališču, umeščen med klasično gradnjo mesta Leoben.

Oststeiermark Haus Großwilfersdorf

Štajersko gozdno in lesno gospodarstvo šteje 5.6000 podjetij, 53.000 delovni mest in BDP je približno 4 milijarde evrov. Lesni grozd na avstrijskem Štajerskem je primer dobre prakse in sinergije med politiko in gospodarstvom. Drugi sklop strokovne ekskurzije je obsegal obisk lesne proizvodnje, postavljene na območju inovativnega centra v Zeltwegu, ter ogled in predstavitve arhitektov lesenih objektov javnega značaja, in sicer otroškega vrtca v Leobnu in poslovnega objekta v Zeltwegu in Sun City v Leobnu. Predstavljeni so bili zasnova, koncept gradnje in umestitev v prostor.

V sklopu strokovne ekskurzije arhitektov iz Črne gore smo se na povabilo Holzcluster Steiermark pridružili tudi delu njihovega programa ogledov lesenih objektov javnega in splošnega značaja, kateri so bili locirani v bližini Gradca. Ogledali smo si otroški vrtec Albersdorf, ki je kombinacija lesene in betonske gradnje, osnovno šolo in vrtec v St. Ruprechtu ter Bautechnikzentrum Graz.

Šola Karl Morre, Gradec, je lesena zgradba, grajena iz nosilnih zidov lameliranega lesa in plošč, stropi so iz širinsko lepljenega lesa.

Bautechnikzentrum Graz (1. nagrada za leseno gradnjo 2002)

Sun City Leoben

Slogan, katerega si je nadelo Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, pomeni v zaključni fazi cilj krepitve celotne verige povezanih podjetij, spodbujanje trženja, razvoja, širitev delovnih mest v regiji in močno gozdno lesno proizvodnjo na enem mestu, katera bo lahko konkurirala tudi izven Slovenije. Imamo znanje, tehnologijo, dovolj močne kapacitete za izvedbo zahtevnih objektov, objektov javnega značaja, kot so vrtci, šole, poslovni objekti, vendar se lesena gradnja v tem segmentu pri nas šele začenja odpirati in dobivati podporo širše družbene skupnosti. V podjetju GG Slovenj Gradec in v povezanih družbah je velik potencial znanja, ki združeno zmore ustvariti in uresničiti velike in pomembne projekte, primerljive s projekti v Avstriji.

Primeri iz Slovenije

Planinski dom na Zelenici

Individualni objekti

Slemenškov vikend v Koprivni na nadmorski višini 1331 m

Primer hiše iz našega ožjega okolja: stanovanjska hiša, postavljena ob robu gozda v Mislinji, ki sta jo zgradila Ljuba In Dušan Leskovec. V njej prebivata že dobrih pet let in si ne predstavljata več življenja v drugačnem ambientu.

Ekološka kmetija Mežnar

Martina Cigler

Lepi dnevi v poletju so me zopet premamili, da sem se odpeljala višje. Tokrat me je pot zanesla v Javorje, kjer na 1180 m leži ekološka kmetija Mežnar. Kmetija ima bogato preteklost in sodi med zelo stare, saj je starejša kot farna cerkva sv. Magdalene, ki je v neposredni bližini hiše in so jo zgradili leta 1750. Cerkev so za farno proglasili za časa Marije Terezije.

Kot marsikje so se tudi na tej kmetiji ukvarjali s kmetijstvom in z gozdarstvom, imeli pa so tudi gostilno. Kmetija je služila tudi kot šola, v kateri je otroke poučeval

Lepa nova hiša na izredni razgledni točki pri Mežnarju v Javorju

duhovnik. V neposredni bližini kmetije sedaj stoji osnovna šola, ki je najvišje ležeča šola v Sloveniji. Obiskuje jo 14 učencev, podmladka pa na žalost zadnje čase nimajo.

Včasih ko so imeli še hlapce in dekle, je bilo pri hiši kar do 20 ljudi. Vso hrano so pridelali sami, predvsem so sejali vsa stara žita. Danes na kmetiji gospodarja mladi gospodar Franc Stopar z družino, ki šteje njegovo ženo Ljubico in njune štiri otroke: Anjo, 17 let, dijakinjo 3. letnika gimnazije, Urško, 15 let, obiskuje 9 razred OŠ, Francija, 11 let, in Lovra, 8 let. Z njimi živi še gospodarjeva mama. Otroci so pridni in pomagajo pri delu na kmetiji, Franci zelo lepo igra tudi na harmoniko.

Gospodar je prevzel kmetijo leta 1980, do leta 1984 pa je s svojimi starši živel na Poleni v Mežici, kar pomeni, da kmetija ni bila naseljena kar 36 let. Ko jo je dobil v last, so bila gospodarska poslopja s hišo vred v razsulu, obdelovalne površine pa močno zaraščene. Pari pridnih rok so postavili novo hišo in hlev, na strehi

Stoparjeva družina

strojne lope pa imajo urejeno sončno elektrarno, ki je tudi najvišje ležeča sončna elektrarna pri nas. Naložba je bila izredno draga, vendar gospodar pravi, da se jim že obrestuje.

Kmetija sama obsega 68 ha, od tega je 50 ha gozda, ostalo pa so travniki in pašniki. Imajo 11 krav dojlj in mlado živino ter brejo plemensko svinjo, saj pujske vzgajajo kar doma. Gospodar pojasni, da so stalež prašičev zmanjšali zaradi predrage krme, ki jo je moral kupovati na ekoloških kmetijah, končni izdelki iz mesa pa tudi nimajo prave cene. Imajo tudi nekaj kokoši nesnic. Gospodar dodaja, da se mu zdi, da ljudje še niso toliko osveščeni glede pomena ekološko pridelane hrane in da bi zato pristojne institucije morale delati na tem.

Sadnega drevja nimajo, saj zaradi nadmorske višine ne bi dozorelo. Pridelajo do 60 ton sena in travne silaže.

Streha Mežnarjevega poslopja je na sončni strani prekrita s sončnimi celicami za proizvodnjo električne energije

Gospodinja je na kmetijo prišla leta 1991, leto kasneje pa sta se z gospodarjem poročila. Sama pove, da ne izhaja s kmetije ampak iz mesta, da pa ji je kmečko življenje zlezlo pod kožo. Peče zelo dober ržen kruh in ima lepo urejen vrt s sezonsko zelenjavo.

Certifikat imajo za živino, prašiče in rastlinsko proizvodnjo, ne ona in ne gospodar pa ne hodita v službo in živita le od tega, kar jima prinese kmetija, kar je v današnjih časih občudovanja vredno. Za nasledstvo se ne bojita, prepričana sta, se bodo otroci med sabo lepo zmenili, kako in kaj.

Certifikat za kontrolo ekološke predelave

Košnja strmih travnikov

Milena Tretjak, inž. rač. in inž. kmet.

Mehanizacija, katere najdemo danes dovolj za skoraj za vsako površino in delo, je zamenjala stare običaje. Eden takšnih običajev je tudi košnja s kosami. Na Koroškem je ta običaj zaradi strmih področij prisoten na veliko kmetijah, med drugim tudi na kmetiji Tretjak, po domače Nogar, v Razborci nad Mislinjo. Kmetija, ki leži na obronkih Pohorja na 850 metrih nadmorske višine, ima veliko strmih travnikov. Gospodar Jože te strme travnike kljub velikemu naklonu pokosi s kosilnico, vendar nekaj še vedno ostane za koso. Pa ne samo zaradi tradicije, ampak ker košnja na teh predelih drugače preprosto ni mogoča. Vsako leto se tako sedaj že tradicionalno zberejo kosci in travnike v nekaj urah pokose. Košnja pa ni prijetna, saj jo otežuje tudi težka hoja po strmini in močno vihtenje kose. Ravno zato na teh predelih drugega odkosa ni, temveč je namenjen paši goveda. Po končani košnji je letos sledilo druženje in klepet, kar danes zamenjujeta hiter tempo življenja in tehnika.

Klepanje kose

Kosa mora biti ostra

Čeprav takšna košnja vzame veliko časa in napora, prispeva k temu, da ostaja narava na teh obronkih Pohorja neokrnjena, prijetna in sveža

Ob razstavi letos še knjiga o bučah

Ida Robnik

Foto.: Tomo Jeseničnik

V Starem trgu pri Slovenj Gradcu na dvorišču pred kulturnim domom Tatjana Krejan Košan v sodelovanju s Kulturnim društvom Stari trg že nekaj let zapored pripravljajo razstavo buč. Med bučnimi lepoticami članice kulturnega društva Stari trg pripravijo raznovrstne bučne jedi za pokušino. Letos bo razstava v mesecu oktobru. V tem času bo izšla tudi knjiga o bučah, v kateri je avtorica Tatjana Krejan Košan na osnovi dolgoletnega proučevanja in vzgoje buč vseh sort ustvarila zanimivo in uporabno branje o uporabnosti buč z opisi sort in izvirnimi recepti jedi. Knjiga bo opremljena z bogatimi fotografijami. Vabljeni na razstavo!

Stari običaji in otvoritev nove ceste na Kapli na Kozjaku

Mateja Rihter

Foto: Jože Rihter

Prireditve ob 10. občinskem prazniku občine Podvelka so se odvijale na Kapli na Kozjaku. Krajanje so se najbolj razveselili uradnega odprtja asfaltirane ceste Kapla – Ožbalt v dolžini 4,5 km. Cesto sta slavnostno odprla minister za promet dr. Patrik Vlačič in župan občine Podvelka Anton Kovše.

V času praznovanja je bilo na Kapli veliko zanimivih prireditev, med drugim tudi prikaz starih običajev. Vsa društva v vasi so organizirala povorko z osmimi vozovi, ki so jih vlekli okoli 50 let stari Steyr traktorji, »štajeri«. Vaška skupnost Kapla je prikazala kovaška dela in kovanje konja, kmečke žene pa ročno predelavo volne od striženja ovce do končnega izdelka. Lovska družina Kapla se je predstavila s skrbništvom narave brez ubijanja, kulturno društvo s cepljenjem »šintlov« za

Anton Kovše in dr. Patrik Vlačič

streho, športno društvo je predstavilo »harfanje« sena, to je sušenje sena na star način. Zanimivo je bilo tudi »širfanje«, tesanje ter žaganje lesa v izvedbi Prostovoljnega gasilskega društva Kapla. Škopjenki, skupina ljudskih pevcev in godcev, so prikazali, kako so nekoč prali

Kapla

perilo. Zadnji voz pa je bil od nekdanjega avtobusnega šoferja Franeka Kogala, ki je izpolnil svojo obljubo, in sicer, da bo dal za vino, ko bo asfaltirana cesta do Ožbalt. V okviru občinskega praznika je bila še predstavitev nove knjige Šola ob meji, avtorja Danila Vranca. Potekali so tudi gasilska vaja s prikazom različnih gasilskih veščin, blagoslov ceste, tekmovanje v kuhanju »kisele župe«, dnevno-nočni turnir v malem nogometu, oratorij, mednarodni kolesarski maraton, razstava del Aktiva kmečkih žena Kapla, fotografska razstava Kulturnega društva Kapla in vaške igre, na katerih so zmagali domačini.

Prikaz starih običajev na vozovih, ki so jih vlekli pol stoletja stari traktorji

Kljub dežju izvedli dirke

Franc Jurač

V vitanjski občini na Skomarju na kmetiji Petre vsako leto priredijo tekmovanje konj v galopu oz. »galopske dirke«. Letos, 29. avgusta, jim je ponagajalo vreme, vendar so tekmovanje oz. prikaz večših konjenikov v galopu kljub temu izvedli.

Župan Občine Vitanje Slavko Vetrh je pozdravil udeležence tekmovanja

Kljub dežju so se konjeniki preizkusili v nekaj veščinah

Počitek na paši

Franc Jurač

Tako so pozirale krave, ko smo jih zmotili med popoldanskim počitkom na pašniku na Pohorju.

»Furmani po cest peljajo«

Franc Jurač

Prireditev, ki jo vsako leto pripravijo Podgorčani, je bila 23. avgusta. Poleg konjenikov in konjskih vpreg so domačini iz Podgorja in okoliških krajev pripravili prikaz najrazličnejših starih obrti in običajev.

Domači godci so zabavali obiskovalce

Rudi Strmčnik in Pavla Krenker sta predla volno na starih kolovratih

Konjske vprege so lastniki lepo uredili

Dobra letina

Franc Jurač

Ivanka Kotnik iz Slovenj Gradca je iz svoje letine krompirja izločila primerke nenavadnih oblik.

Narava je največji umetnik

Marija Avberšek je letos na svojem vrtu pod Homcem pridelala obilo lepih paradižnikov in iz njih pripravila izdelke za ozimnico. Njeno delo je bilo tako poplačano.

Marija Avberšek med svojimi paradižniki

Zadovoljen gospodar

Franc Jurač

Drago Sešel živi sam na svoji kmetiji. Poleg vseh kmečkih opravil je večer tudi hišnih del, rad pa stopi tudi pred štedilnik in si pripravi okusne jedi.

Draga Sešla smo ujeli v objektiv, ko je ravno pokosil krmo za živino

Graška gora 2009

Franc Jurač

Na Graški gori je bilo letos že 34. tekmovanje narodnozabavnih ansamblov. Med številnimi dobrimi izvajalci se je komisija kar težko odločila in na koncu podelila naslov zmagovalca ansamblu »Štajerski baroni« iz Starš.

Štajerski baroni, zmagovalci na letošnji prireditvi na Graški gori

Blagoslovili kapelico

Franc Jurač

V Tomaški vasi pri Jeseničniku so se 5. septembra zbrali sorodniki, prijatelji in sosedje, ki so prisostvovali blagoslovu nove kapelice, ki sta jo Cvetka in Drago Jeseničnik posvetila sv. Krištofu. Blagoslov sta opravila župnika Franc Rataj iz Šmartna in peter Leskovar iz Slovenj Gradca.

*Blagoslov
Jeseničnikove kapelice*

Minile so počitnice

Franc Jurač

Malčki iz doliškega vrtca so komaj čakali, da so se po počitnicah spet zbrali in s svojimi vzgojiteljicami pričeli ustvarjalno in zabavno druženje.

*Naraščaj v
doliškem vrtcu*

Za spomin

Franc Jurač

Trije fantje z Graške gore, Branko Dolar ter Silvo in Marko Krenker, so se želeli slikati, mednje pa se je vrnil osel in enakopravno poziral.

Gorazd Mlinšek odlikovan s srebrnim grbom Občine Črna

Ida Robnik

Med letošnjimi dobitniki priznanj Občine Črna na Koroškem je tudi naš sodelavec, sooblikovalec Viharnika Gorazd Mlinšek. Kultura ga je zanimala že v otroških letih. Rad je bral leposlovje, v gimnaziji je sodeloval v gledališki skupini šole. Med službovanjem v Črni na Koroškem je spoznal ljudi v kraju, njihova zanimanja in interese in se vključil v KUD Gozdar, kot se je takrat imenovalo gozdarsko kulturno društvo.

Kljub temu da se je za stalno naselil v občini Ravne, v črnjanskem društvu aktivno deluje vsa leta. Tudi njegovo poklicno delo ga veže med drugimi na

Občino Črna. Priznanje je prejel za dolgoletno delo na področju kulture na predlog plesalcev črnjanske folklorne skupine in Marte Repanšek. V obrazložitvi so zapisali: »Gorazd Mlinšek, rojen 30. 10. 1953, stanujoč na Čečovju 86, Ravne na Koroškem, je prevzel predsedovanje KD Gozdar leta 1986. Je tisti, ki skrbi za nemoteno in neprekinjeno delovanje folklorne skupine, je odgovorna oseba društva in organizator nastopov. Skrbi tudi za promoviranje folklorne skupine navzven, njegovi plesalci so ponesli ime Črne v svet, o njih piše v medije, največ v Viharnik, nastope folkloristov KD Gozdar pa lahko gledamo na TV-ekranih lokalnih televizij in tudi na »nacionalki«. Gorazd Mlinšek je nastop folklornih skupin razširil v festival z mednarodno udeležbo. Postal je nepogrešljivi glavni organizator večjih nastopov in promotor delovanja društva. Ves čas deluje vzpodbudno, jasno postavlja cilje delovanja in poskrbi, da je namen društva povsem uresničen: prijetno medgeneracijsko druženje in ohranjanje slovenskega folklornega izročila.«

Čestitamo tudi sodelavci Viharnika!

Kratka gobarska sezona, ki je bila v mesecu juliju, je tudi priložnost, da najmlajše poučimo o darovih narave in da jih lahko spoznavajo z očmi in z rokami.

Se vidimo doma.

PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20

ZAVAROVALNICA MARIBOR

asistenca doma

Lepa nedelja sv. Danijela na Razborju

Leopold Korat

Vsako leto okoli godu sv. Danijela, zavetnika župnije, praznujemo na Razborju "lepo nedeljo". Že samo ime te nedelje je nekaj posebnega, saj imajo po drugih krajih Slovenije drugačna imena. V vseh župnijah tudi ne poznajo takih procesij kot v naših krajih. Letos se je tej nedelji pridružil še praznovanje domačega župnika. Leopold Korat je praznoval 25 let mašništva duhovniške službe. Po slovesni procesiji (trajala je eno celo uro), kjer sta sodelovala še g. Tadej Linasi, domačin (kaplan v Šoštanju), in g. Ciril iz Šentilja, je bila v župnijski cerkvi slovesna sveta maša. V lepo okrašeni cerkvi in ob ubranem petju domačega CPZ so člani ŽPS in ključarji v imenu vseh župljanov župniku voščili za srebrni jubilej. Že pred začetkom slovesnosti je otroški cerkveni zbor zapel g. župniku v pozdrav. Pri sveti maši je sodeloval še g. Janez Zupanc, nekdanji župnik v Podgorju in Razborju (sedaj duhovni pomočnik v Petrovčah v Marijini romarski cerkvi). Po zaključku uradnega dela smo se zbrali na igrišču pred cerkvijo in ob glasu harmonike in kitare poklepotali, prigriznili in popili kozarček "mokrote". Na nebu so se menjavali oblaki in sonce, kljub temu smo proti večeru zagorelih obrazov in veselih src zapuščali Razbor in dobre ljudi. Eden od govornikov se je pošalil, da župnik večkrat "zrihta vse", bilo bi lepo, če bi mu uspelo "zrihtati" tudi mir na svetu. Res je, to je naloga vsakega izmed nas, da prispeva vsaj kapljico miru za lepši jutri. K temu naj prispeva tudi lepa nedelja sv. Danijela in župnikovo srebrnomašno slavlje. Hvala vsem, ki ste k temu že prispevali.

Spominska Kutnikova ježa

Ida Robnik

Tudi letos, 15. avgusta, so koroški in šaleški konjeniki skupaj organizirali ježo v spomni na dr. Ferdinanda Kutnika, ki se ga mnogi spominjamo kot izjemnega zdravnika kirurga, sodelavca, prijatelja, konjeniki pa seveda kot svojega klubskega kolega, ljubitelja konj. Konjeniki so se zbrali na Cross Country klubu na Legnu v Slovenj Gradcu in jездili do Tonija v Kotljah, nato pa na grobu dr. Kutnika na pokopališču Barbara položili venec v obliki podkve in prižgali sveče.

Predstavniki koroških in šaleških konjenikov pred spomenikom dr. Ferdinanda Kutnika

Prezem avtomobila in tekmovanje

Franc Areh

Gasilci PGD Stari trg so v soboto, 22. 8. 2009, izvedli gasilsko tekmovanje za pokal Starega trga. Tekmovanja se je udeležilo 9 gasilskih enot iz GZMD. Med člani so slavili gasilci Pameč-Trobelj pred gasilci PGD Slovenj Gradca, pri ženskah pa gasilke PGD Turiška vas in PGD Golavabuka. Tekmovanje je potekalo na vadbenem prostoru pri starotrški cerkvi. Drugi, slavnostni del, prevzem komandnega vozila, pa se je odvijal pred gasilskim domom. Želja gasilcev po vozilu je bila večletna, zato so bili prevzema še toliko bolj veseli. Slavnosti se je udeležilo večje število gasilcev GZMD in krajanov. Med gosti so bili župan mestne občine Slovenj Gradec in poslanec v državnem zboru Matjaž Zanoškar, podžupan mestne občine Jurij Šumečnik, poveljnik GZMD Branko Smrtnik in predsednik GZMD Franc Areh.

Novo pridobitev pa je blagoslovil starotrški župnik, gospod Gabrijel Knez.

Vsi gostje so delovanje društva pohvalili z željo, da bi novo pridobitev uporabljali bolj za vaje kot pa za intervencije.

Na predvečer tega slavnostnega dogodka je gasilce v Starem trgu s svojo ekipo obiskal minister za promet, gospod Patrik Vlačič. Gasilcem je zaželel veliko uspeha in čim manj intervencij.

Z ministrom Patrikom Vlačičem

Prevzem
gasilskega vozila
v Starem trgu

Tekmovanje
gasilskih enot
pri starotrški cerkvi

Nova generacija gasilcev

Franc Areh

V GZMD redno skrbijo za izobraževanje gasilcev. V letošnjem letu so poleg ostalega izobraževanja pripravili še tečaj za izprašanega gasilca. Lahko rečemo, da gasilci lepo skrbijo za svoj podmladek.

Ker so intervencije iz dneva v dan bolj in bolj zahtevne, je treba že zgodaj pričeti z usposabljanjem. Vseh 72 tečajnikov, med njimi tudi gasilke, je tečaj za izprašanega gasilca uspešno opravilo. Podelitev spričeval in diplom je potekala na športnem igrišču v Doliču.

Vsem mladim gasilcem in gasilkam želimo, da bi svoje znanje, ki so si ga pridobili, uspešno uporabili v svojem gasilskem poklicu.

Vsem čestitamo!

Skupinski posnetek tečajnikov ob podelitvi spričeval in diplom z vodstvom GZ in s predavatelji

Srečanje rodbine Ramšak na Naverški kmetiji

Zofka Ramšak

V soboto, 29. avgusta, ob 12. uri smo se zbrali na naši kmetiji, po domače Naverški, na Kozjaku pri Mislinji. Z namenom, da se naši vnuki in pravnuki spoznajo in se malo seznanijo z življenjem naše mladosti, z življenjem, ki je bilo vse prej kot rožnato.

Za začetek nam je nečak Vojko predstavil veje naše družine, družino Alojza in Jožefe Ramšak. Bila je ena izmed večjih družin, saj je bilo 13 otrok. Od tega jih je že polovica umrla. Med njimi tudi moj mož pred 13 leti. Po predstavitvi rodbine smo imeli sveto mašo, katero je opravil domači župnik gospod Mirko Horvat. Za to se mu iskreno zahvaljujem. Nato smo ob zvoku harmonike, ob jedachi in pijači obujali spomine na našo preteklost in peli stare pesmi. Na srečanju se nas je zbralo le 50, saj vsi niso mogli priti zaradi raznovrstnih zadržanosti. Malo nam jo je zagodlo vreme, tako da nismo mogli biti na prostem, a je bilo vseeno lepo. Zasluga za srečanje gre predvsem nečakinjama Evi Rednak in Darinki Vrhovnik, ki sta žrtvovali svoj čas in prevzeli vso organizacijo.

To je bilo naše prvo srečanje, upamo, da bo postalo tradicionalno. Hvala vsem, ki ste se odzvali, in dobrodošli vsi na Naverški kmetiji!

PDG Podgorje pri Slovenj Gradcu

Za varnost oddaljenih zaselkov odslej bolje poskrbljeno

Stane Koselj

PDG Podgorje deluje na ozemlju, ki obsega 6650 ha površine. Ker je teren pretežno hribovit in ponekod težko dostopen, so se odločili, da ustanovijo dislocirano gasilsko desetino v naselju Razbor. Odločitev so potrdili na letošnjem občnem zboru, do realizacije pa je prišlo sredi poletja. Desetina je sestavljena iz treh enot, ki bodo delovale na lokacijah v Zgornjem Razborju, Spodnjem Razborju in Velunji.

Zaradi omejenih tehničnih sredstev si bodo pri gašenju pomagali na izviren način. Ker je omenjena vaška skupnost posejana z raztresenimi kmetijami, bodo namesto gasilske cisterne za prevoz vode uporabili cisterno, ki jo sicer uporabljajo za prevoz gnojevke, nanjo namestili ustrezen priključek za gasilsko cev z ročnikom in akcija bo lahko stekla. Desetina bo delovala v tesni simbiozi z matičnim društvom, posebej ob morebitni intervenciji.

Ker se zavedajo pomena izobraževanja, se bo desetina že v jeseni po dogovoru z OGZ Mislinjske doline udeležila tečaja za gasilca pripravnika. Skupino prostovoljnih gasilcev na Razborju bosta vodila Anton Šumah in Robert Urbanc, po besedah predsednika PDG Podgorje Marka Goloba pa ima ustanovitev enote v tem zaselku za cilj izboljšati časovno odzivnost ob požaru ali drugih elementarnih nesrečah.

Popravek

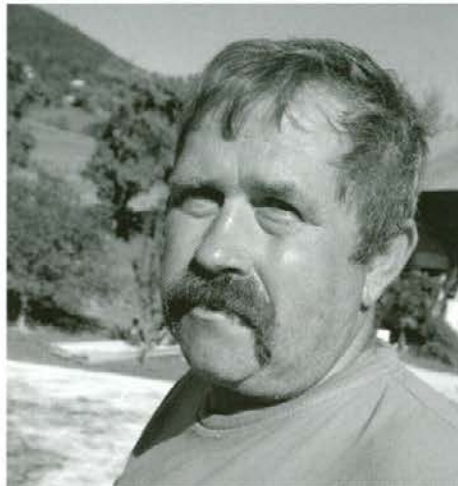
V Viharniku št. 7 je na strani 20 objavljen prispevek z naslovom »Srečanj si še želimo«. Tri fotografije so opremljene s komentarji, ki pa so nekoliko nerodno formulirani. Druga fotografija predstavlja srečanje 4. razreda slovenjegraških gimnazijcev po tridesetih letih, tretja fotografija pa srečanje leta 2007 po petdesetih letih zaključka šole. Avtor besedil in lastnik fotografij je Berti Jeromel.

Za nejasne opise se opravičujemo!
Uredništvo Viharnika

Pogorelo gospodarsko poslopje

Franc Jurač

Stanko Paternež

Na kmetiji Stanka Paterneža v Šmartinskih Cirkovcah je pogorelo gospodarsko poslopje, iz katerega so zadnji hip rešili živino. Ob požaru je bil gospodar precej daleč od doma, kjer je sušil seno. Ko je opazil požar, je nemudoma stekel domov in s pomočjo sosedov in gasilcev rešil živino, gospodarsko poslopje s krmo pa je pogorelo do tal.

Še pred zimo bo treba na novo zgraditi gospodarsko poslopje. Sosedje so že priskočili na pomoč, vendar pa bo Stanko za izgradnjo potreboval znatno višja sredstva, zato je vsaka skromna pomoč dobrodošla.

Pogorišče gospodarskega poslopja

Denar lahko nakažete na transakcijski račun št: SI56196605007422820 ali pa pomagate z gradbenim materialom.

Zdravilni dotiki ljudi in živali, Linda Tellington - Jones

Martina Cigler

Poletje je pri koncu. Bilo je vroče pa tudi zanimivo, kar se da, le prehitro je minilo. In ker sem radovedna, obiskujem vse, tudi tisto, kar je povezano s konji, našimi prečudovitimi štirinožnimi ljubljenci. Izvedela sem, da bo na ranču Kaja in Grom (ranč leži v okolici Vojnika v vasi Jarmovec, cesta proti Šentjurju) gostovala Linda Tellington - Jones. Lega ranča je prekrasna; obdajajo ga griči in imajo veliko lepo urejenih jezdnih poti, prav tako imajo veliko lepo manežo. Konji, ki jih je 13, pa niso edine živali na ranču, imajo še pisano paletu perjadi, in sicer pave, pegatke in kokoši, ki se prosto sprehajajo okrog, ter koze in vietnamskega prašička Čun-čuna. Lastnika ranča sta Andrej in Darja Žnidaršič, ki imata pestre poletne

počitniške programe za otroke. Njun ranč je tudi center t. i. šepetalke konjem Linde Tellington - Jones, gospe iz Amerike, ki se že vse življenje ukvarja z masažo konj, psov in ostalih živali. Tudi tokrat je imela kar precej seminarjev in jaz sem se udeležila enega.

Gospa izžareva veliko karizmo, za Viharnik pa je povedala tole: »Prihajam iz Kalifornije in s to metodo masaže se ukvarjam že od mladih let. Samo masažo za konje, ki je pionirsko delo, sem študirala v 60. letih. Študij je trajal 10 let in v teh letih sem izdala tudi prvo knjigo o masaži konj, ki je bila edina knjiga o tovrstni metodi pri konjih.« Leta 1975 je doštudirala še humanistično psihologijo, kar združuje z masažo. Same masaže konj se je naučila od dedka, ki so ga naučili ruski cigani.

Linda Tellington

Njeno delo je pionirsko in ima korenine v tem, da vsa bitja gleda z enakim duhovnim pogledom. To je del njene filozofije. Tellington metoda je bila prvič narejena pred 40 leti kot sistem usposabljanja živali za zdravljenje in komunikacijo, ki ljudem omogoča globlje vezi z živalmi. To je način, ki pospešuje medsebojno povezavo vrste in čute telesa in uma v obeh, v živali in človeku. Tellington metodo je koristno uporabiti kot npr. različne tehnike dotika, gibanja in

telesne govorice, ki potem vplivajo na uspešnost, zdravje ter povečajo pripravljenost živali za učenje na neboleč in nestresen način.

Izdala je veliko knjig, ki so zelo zanimive, organizira številne seminarje, njeni centri pa so povsod po svetu. Z njo sodelujejo tudi neprofitne organizacije, veleposlaniki in

ljudje, ki delajo projekte za otroke, ki temeljijo na delu z živalmi, da okrepijo razumevanje, sočutje in kakovost življenja za ljudi in živali.

Naslovne strani knjig Linde Tellington

Poletne zanimivosti

Kam spet letos na dopust?

Mine božič,
pride pust
in že smo pri vprašanju,
kam spet letos na dopust.

Prava mrzlica nas prime,
saj sosedi povzročajo skomine.
Se mi je pohvalil Maks,
da mu je Relax že poslal zahtevan fax.

Se mu je jezik zavozlal,
takšen kraj si je izbral.
Tujina sočna vabi ga,
a še Koroške ne pozna.

Mi pa gremo skoz Poleno
mimo Črne gor na Jame
in že Peca nas prevzame.

Na koči bomo kraljevali
in Matjaža obiskovali,
z vrha gledali v dolino,
kjer za kariero se podimo.

Tudi Topla vredna je ogleda,
tu že glasna govorica preseda.
Pet kmetij je skupaj zbranih,
lepo obdelanih in negovanih.

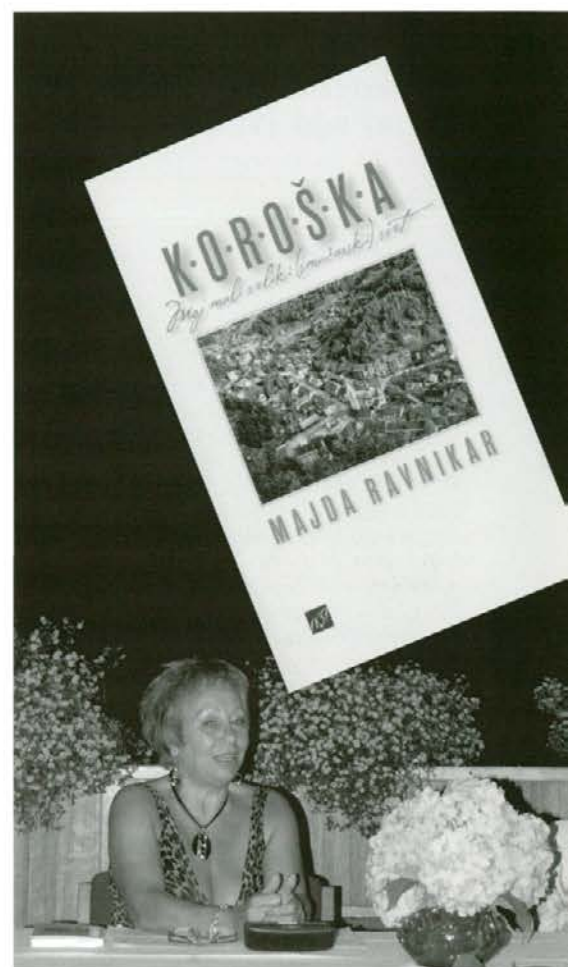
Res so lepe koroške planine,
kjer glavobol čudežno izgine.
Čprav smo na vrhu vsi preznojeni,
se počutimo sveže in prerajeni.

Irma Zajc

Koroška Moj mali veliki (smučarski) svet

Ida Robnik

V zbirko literature o slovenskem smučanju je dodala svoje spomine Majda Ravnikar, rojena Kaker. V mesecu avgustu je javnosti predstavila svojo knjigo Koroška s podnaslovom Moj mali veliki (smučarski) svet, v kateri govori predvsem o Črni na Koroškem, kjer je živela in aktivno smučala v otroških in najstniških letih. Knjigo je izdala Celjska Mohorjeva družba, ki je organizirala predstavitve publikacije poleg te v Črni še v Ljubljani in Celju. Zanimanje za knjigo je bilo veliko, kar je moč sklepati po množični udeležbi na predstavah in dobri prodaji knjige. Avtorica je vsebino razdelila na štiri vsebinske sklope. V prvem delu opisuje Črno, njeno bližnjo in nekoliko bolj oddaljeno okolico, vključno s kraji in gorami čez mejo na avstrijski strani, ki so vsi nekako povezani z dogajanjem v »našem« smučarskem svetu, nato predstavi poreklo svojih prednikov in družine, osrednji del so opisi in anekdote o aktivnem smučanju v Črni in v mladinski reprezentanci Slovenije oziroma bivše države Jugoslavije, zadnji del pa prikazuje družabno življenje v Črni v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Knjiga je napisana v sočnem, živahnem jeziku, kakršna je avtorica sama, ter opremljena s fotografijami iz njene osebne zbirke.

Na predstavitvi v Črni na Koroškem

Majda Ravnikar in njena družina

Nova knjiga Odletela lastovka

Franc Jurač

Bernardo Jerič bralci Viharnika poznate, saj se večkrat oglasi z zanimivim prispevkom s področja kmetijstva ali splošnih tem. Tokrat pa se je lotila pisanja resničnih dogodkov preprostih ljudi iz našega okolja in v zgodbo zliła vsa svoja čustva. Nastala je knjiga z naslovom Odletela lastovka, ki jo bo Bernarda širši javnosti predstavila 26. septembra ob 18. uri v prostorih osnovne šole na Muti.

Majda Ravnikar je po maturi na ravenski gimnazij študirala v Ljubljani, kjer z možem prebiva še danes. Črna je še vedno njen dom in tu jo lahko srečamo v poletnih dopustniških mesecih, ko obiskuje naše gore in koroška jezera, pozimi pa nanjo naletimo na črnjanskem smučišču, kjer še vedno povsem enakovredno z mlajšimi generacijami vijuga s smučmi.

EstEtika

Sporočila v umetnosti in skozi njo (1. del)

Marta Krejan, prof.

oz. umetnik nam ne more skozi umetnost posredovati nekih svojih prepričanj, občutij ipd. Vendar se s tem težko strinjamo, saj je pogosto zelo očitno in razumljivo, da umetniška dela vsebujejo določena sporočila. Za veliko del lahko rečemo, da govorijo o nečem, da vsebujejo neke propozicije, prenašajo neke perspektive ali kažejo na neko vrednoto. Še več, implicirati tako sporočilo je pogosto primarna motivacija umetnika, ki oblikuje umetniško delo. Da bi bolje razumeli ta problem, se moramo vprašati, kaj mislimo s sporočilom v umetnosti (kaj delo govori, kakšno vrednost ima sporočilo, kako mi to zaznamo); postaviti si moramo delno etično vprašanje, kdo je odgovoren za sporočila v umetnosti, kako lahko umetnost ostane umetnost, če služi posredovanju sporočil, ter kako lahko mi sledimo takim sporočilom, hkrati pa spoštujemo umetnost kot umetnost in ne kot nek inštrument komunikacije, ki po sprejetju sporočila postane pogrešljiv.

Levinson se loti teh vprašanj s pomočjo primerov umetniških del, narejenih z različnimi izraznimi sredstvi. Izpostavila bom dve deli. Ibsenov *Sovražnik ljudstva* (*An Enemy of the People*) je igra, postavljena v majhno obalno mesto na jugu Norveške, kjer jim zaslužek v glavnem prinaša niz zdravilišč. Mestni zdravnik Thomas Stockman odkrije, da je izvir vode onesnažen in voda zaradi kontaminacije z mikroorganizmi nevarna zdravju. Javno razkrije tega bi vodilo k dokaj hudi, četudi le začasni ekonomski krizi. Ker pa so ogrožena življenja ljudi, zdravnik sam kot opozicija ostalim javnim figuram v mestu (vključno z županom, ki je njegov brat), ki so jim najpomembnejši lastni sebični interesi, hoče zadevo razkriti v javnosti. Izgubi službo in je celo prisiljen zapustiti svoj dom. Pridružijo se mu sinovi, žena in pomorščak, ki jim ponudi stanovanje v svoji hiši. Tam se odloči odpreti šolo za revne otroke, ki bi jih izobraževal v pravem zavednem državljanskem in neodvisnem duhu.

Nihče ne more dvomiti, da drama, ko Ibsen za svojega protagonista na koncu izjavi, da je najmočnejši človek na svetu ta, ki ostaja sam (s svojim mnenjem), to potrjuje in tudi karakterizacijo v njenem naslovu, ki referira na Stockmanna, razumemo kot nek simbol časti. Ibsen ne bi napisal drame, kot jo je, če ne bi imel namena zagovarjati določene pozicije o nevarnosti večinskega mišljenja in črednega instinkta.

Goyeva slika *3. maj 1808* (*The Third of May, 1808*), ki prikazuje usmrtnice številnih, očitno nedolžnih meščanov Madrida, ki jo izvršuje Napoleonova vojska, jasno upodablja tudi slikarjevo grozo ob tej sceni. Sočutje vzbujajoč obraz glavne figure, bleščeče barve in dramatična svetloba, brezizrazni, neobčutljivi vojaki, razporejeni v vrsti nasproti žrtvam, vse to prispeva k sliki, da je videti kot strasten protest proti politični tiraniji očitno pravi, da so poboji, kot je ta, zli in da so njihove žrtve mučeniki.

Kaj pomeni, da omenjena dela nekaj govorijo, povedo določene stvari? Malo verjetno je, da umetniki nekaj dobesedno trdijo skozi takšna umetniška dela, saj dela ne sestojijo iz izjav oz. trditve, tudi če so narejena z jezikom. Ne v Ibsenovi drami in ne v Goyevi sliki ne morejo biti trditve dobesedno pripisane nobenemu od avtorjev; dr. Stockman v drami pravi, da je večina vedno v zmoti Ibsen tega ne trdi; v Goyevi sliki nihče ne reče nič.

Intuicija nam pravi, da ta dela govorijo določene stvari. Kaže, da moramo izraz "govoriti" analizirati bolj liberalno, da lahko ocenimo, za kaj gre. Morda umetniško delo pove to in to, če je avtor med ustvarjanjem v to in to prepričan. V zvezi s tem pa se pojavi nekaj težav. Dostop do tega, kar umetnik verjame ločeno od samega dela, nam je zelo omejen, ideje o tem, kaj delo govori, pa imamo pogosto precej jasne. Drugo težavo predstavlja povezava med tem, kaj delo govori in kako se nam to kaže, in tretji, odločilni problem: umetniško delo gotovo ne more povedati vsega, kar verjame oz. je prepričan njegov avtor, ko ustvarja. Morda potemtakem delo govori tisto, kar njegov avtor hoče oz. želi, da bi sprejemniki verjeli ali bili prepričani.

Levinson poda dve kvalifikaciji te pozicije. Prva je, da mi ne moremo na podlagi samega dela domnevati, da umetnik verjame vse to, ampak le nekaj od tega, kar lahko označimo kot prepričanja, s katerimi delo pritegne pozornost, oz. prepričanja, za katera se zdi, da je umetnikova namera postaviti jih v ospredje. Delo priskrbi evidenco za umetnikovo prepričanje. Goyeva slika npr. pove, da imajo ljudje oči in ude, vendar to ni del tega, kar naj bi sporočala.

Druga kvalifikacija je, da tako domnevanje o umetnikovem mišljenju ni neumestno, če lahko delo razumemo kot časovni stroj historično umeščenega individuuma. Informirani moramo biti s položajem dela v t. i. komunikacijski matriki, katere dimenzije vključujejo umetnikov čas in prostor, socialno klimo, predhodnike, celoten opus, posamezna dela, tradicijo, žanr in problematiko, znotraj katere je avtor ustvarjal, ter celo umetnika kot javno osebo. V primerjavi umetnosti z govorjenjem (oboje je izražanje) Levinson pravi, da je kontekst v umetnosti dosti bolj kompleksen in široko rangiran kot samo govorjenje, a že ob govorcu se moramo zavedati, na kaj je mogoče namigovati, kdaj in kje govori ... Največja nevarnost za nerazumevanje je torej, če napačno presodimo kontekst ali ga celo popolnoma spregledamo.

Glede na to ugotovi, da umetniško delo govori to, kar bi na podlagi kontekstualno konstruiranega dela bilo razumsko pripisati avtorju kot zanj značilen nazor. Po teh kriterijih se večina umetniških del konča s tem, da nekaj sporočajo, kar pa v mnogih primerih ni najbolj jasno, predvsem zato, ker nismo prepričani, če je to, kar mi zaznamo v delu, možno pripisati avtorju. **Sporočila torej so in umetnik, tudi če jih ni imel namena posredovati, je na nek način odgovoren zanje.**

Levinsonovi študenti, člani skupine »Women's Coalition«, so izvedli umetniški projekt: na veliki steni so bila v abecednem vrstnem redu zapisana imena vseh študentov moških, na vrhu pa je bil naslov *Potencialni posiljevalci* (*Potential Rapists*). Veliko ljudi je ta projekt obsodilo, starši so se pritožili in zaradi groženj se je moral predsednik univerze javno opravičiti. Levinsonu so se zdele pritožbe neupravičene. Del problema je bila zmeda okoli tega, kaj so sporočila in kako jih določiti. Delo bi lahko klasificirali kot obvestilo ali javno oznanilo, vendar to ne drži. Projekt je predmetu te kategorije samo podoben, v osnovi je artistična reprezentacija. To pomeni, da so si stvaritelji tega dela sposodili obliko javnega oglasa in jo namerno uporabili kot »image«.

Vidimo, da v vseh kategorijah sporočila niso tako jasna in očitna, kot se kaže najprej, kar je tudi pričakovano, saj gre nekako za eno osnovnih strategij umetnosti; zapletenost v negotovost o kontekstih, prenos med pošiljateljem in sprejemnikom, vprašanje, v kolikšni meri so konteksti predvidljivi, kaj so sporočila ...

Na podlagi dveh besedil dveh avtorjev (Jerrold Levinson in David Novitz) sem se pred leti ukvarjala s sporočili v umetnosti oz. skozi umetnost. Ne glede na to, da nimamo enotnega odgovora na to, kaj umetnost je (ali kdo lahko podeljuje stvarim ta status), nastajajo zaradi nje, torej zaradi tistega, kar razberemo v njej ali skozi njo, razne debate, težave, zažbe, Tarkovskega so npr. celo izgnali ... Med razmišljanjem o sporočilnosti umetnosti pa se bom izognila umetninam dvoumnega ali nejasnega značaja (kakršna so npr. Kafkova dela).

Larpurlartisti (l'art pour l'art, fr. umetnost zaradi umetnosti, sama sebi namen) so eni izmed tistih, ki trdijo, da nima umetnost nobene druge funkcije kot estetsko, torej z njo ne moremo ničesar sporočati (Thomas Stockman odkrije, da je izvir vode onesnažen in voda zaradi kontaminacije z mikroorganizmi nevarna zdravju. Javno razkrije tega bi vodilo k dokaj hudi, četudi le začasni ekonomski krizi. Ker pa so ogrožena življenja ljudi, zdravnik sam kot opozicija ostalim javnim figuram v mestu (vključno z županom, ki je njegov brat), ki so jim najpomembnejši lastni sebični interesi, hoče zadevo razkriti v javnosti. Izgubi službo in je celo prisiljen zapustiti svoj dom. Pridružijo se mu sinovi, žena in pomorščak, ki jim ponudi stanovanje v svoji hiši. Tam se odloči odpreti šolo za revne otroke, ki bi jih izobraževal v pravem zavednem državljanskem in neodvisnem duhu.

Nihče ne more dvomiti, da drama, ko Ibsen za svojega protagonista na koncu izjavi, da je najmočnejši človek na svetu ta, ki ostaja sam (s svojim mnenjem), to potrjuje in tudi karakterizacijo v njenem naslovu, ki referira na Stockmanna, razumemo kot nek simbol časti. Ibsen ne bi napisal drame, kot jo je, če ne bi imel namena zagovarjati določene pozicije o nevarnosti večinskega mišljenja in črednega instinkta.

Goyeva slika *3. maj 1808* (*The Third of May, 1808*), ki prikazuje usmrtnice številnih, očitno nedolžnih meščanov Madrida, ki jo izvršuje Napoleonova vojska, jasno upodablja tudi slikarjevo grozo ob tej sceni. Sočutje vzbujajoč obraz glavne figure, bleščeče barve in dramatična svetloba, brezizrazni, neobčutljivi vojaki, razporejeni v vrsti nasproti žrtvam, vse to prispeva k sliki, da je videti kot strasten protest proti politični tiraniji očitno pravi, da so poboji, kot je ta, zli in da so njihove žrtve mučeniki.

Kaj pomeni, da omenjena dela nekaj govorijo, povedo določene stvari? Malo verjetno je, da umetniki nekaj dobesedno trdijo skozi takšna umetniška dela, saj dela ne sestojijo iz izjav oz. trditve, tudi če so narejena z jezikom. Ne v Ibsenovi drami in ne v Goyevi sliki ne morejo biti trditve dobesedno pripisane nobenemu od avtorjev; dr. Stockman v drami pravi, da je večina vedno v zmoti Ibsen tega ne trdi; v Goyevi sliki nihče ne reče nič.

Intuicija nam pravi, da ta dela govorijo določene stvari. Kaže, da moramo izraz "govoriti" analizirati bolj liberalno, da lahko ocenimo, za kaj gre. Morda umetniško delo pove to in to, če je avtor med ustvarjanjem v to in to prepričan. V zvezi s tem pa se pojavi nekaj težav. Dostop do tega, kar umetnik verjame ločeno od samega dela, nam je zelo omejen, ideje o tem, kaj delo govori, pa imamo pogosto precej jasne. Drugo težavo predstavlja povezava med tem, kaj delo govori in kako se nam to kaže, in tretji, odločilni problem: umetniško delo gotovo ne more povedati vsega, kar verjame oz. je prepričan njegov avtor, ko ustvarja. Morda potemtakem delo govori tisto, kar njegov avtor hoče oz. želi, da bi sprejemniki verjeli ali bili prepričani.

Levinson poda dve kvalifikaciji te pozicije. Prva je, da mi ne moremo na podlagi samega dela domnevati, da umetnik verjame vse to, ampak le nekaj od tega, kar lahko označimo kot prepričanja, s katerimi delo pritegne pozornost, oz. prepričanja, za katera se zdi, da je umetnikova namera postaviti jih v ospredje. Delo priskrbi evidenco za umetnikovo prepričanje. Goyeva slika npr. pove, da imajo ljudje oči in ude, vendar to ni del tega, kar naj bi sporočala.

Druga kvalifikacija je, da tako domnevanje o umetnikovem mišljenju ni neumestno, če lahko delo razumemo kot časovni stroj historično umeščenega individuuma. Informirani moramo biti s položajem dela v t. i. komunikacijski matriki, katere dimenzije vključujejo umetnikov čas in prostor, socialno klimo, predhodnike, celoten opus, posamezna dela, tradicijo, žanr in problematiko, znotraj katere je avtor ustvarjal, ter celo umetnika kot javno osebo. V primerjavi umetnosti z govorjenjem (oboje je izražanje) Levinson pravi, da je kontekst v umetnosti dosti bolj kompleksen in široko rangiran kot samo govorjenje, a že ob govorcu se moramo zavedati, na kaj je mogoče namigovati, kdaj in kje govori ... Največja nevarnost za nerazumevanje je torej, če napačno presodimo kontekst ali ga celo popolnoma spregledamo.

Glede na to ugotovi, da umetniško delo govori to, kar bi na podlagi kontekstualno konstruiranega dela bilo razumsko pripisati avtorju kot zanj značilen nazor. Po teh kriterijih se večina umetniških del konča s tem, da nekaj sporočajo, kar pa v mnogih primerih ni najbolj jasno, predvsem zato, ker nismo prepričani, če je to, kar mi zaznamo v delu, možno pripisati avtorju. **Sporočila torej so in umetnik, tudi če jih ni imel namena posredovati, je na nek način odgovoren zanje.**

Francisco Goya, *The Third of May 1808*, 1814. Olje na platnu, 266 x 345 cm. Museo del Prado, Madrid. Vir: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Francisco_de_Goya_y_Lucientes_023.jpg, pridobljeno 31. 8. 2009

Na Kapli izšel zbornik Šola ob meji

Mateja Rihter

Ob občinskem prazniku občine Podvelka na Kapli in ob 200-letnici šole v tem obmejnem kraju, je Danilo Vranc, nekdanji upravitelj šole na Kapli, napisal zbornik Šola ob meji.

V spremni besedi je Anton Kovše, župan občine Podvelka, zapisal: »200 let je dolga doba, marsikaj se je spremenilo. Lesene tablice so zamenjali računalniki. Staro šolsko poslopje je le še v spominu nekaterih domačinov, danes je na tem mestu lepa, moderna stavba. Toda stik šole z ljudmi je ostal, kar dokazuje tudi pričujoči zbornik Šola ob meji in potrjuje izrek, ki je bil poudarjen ob 200-letnici šole na Kapli: Sedanjost in preteklost si podajata roke.«

Avtor Danilo Vranc je namen knjige pojasnil v uvodu: »V knjigi Šola ob meji skušam čimbolj pregledno pojasniti, kako je potekal razvoj šolskega dela od začetnega skromnega organiziranega poučevanja v župnišču pa vse do

Naslovnica zbornika

pridobivanja znanja s pomočjo elektronskega računalništva in projektnega dela v današnji devetletki.« V prvem delu je pregledno prikazano šolanje v obdobjih različnih vladavin, vse je dopolnjeno z barvnimi fotografijami. V zborniku so opisani razlogi za gradbene posege v stavbo, najbolj obsežno fotografsko dokumentirana je novogradnja.

Predsednica Vaške skupnosti Kapla, Anica Kogal, se zahvaljuje avtorju za njegovo delo

»Šolski zborniki vedno na koncu vključijo seznam učencev, ki so obiskovali šolo. Teh podatkov zaradi požara na šoli ni bilo mogoče dobiti, zato so družine preko Vaške skupnosti Kapla same sporočale, kdo je obiskoval šolo. Posredovale so tudi stare fotografije iz šolskih časov in fotografije svojih domačij,« je povedal Vranc.

V obsežnem zborniku so objavljeni tudi zanimivi intervjuji in pripovedovanja. Predstavitve zbornika, ki je potekala v šoli na Kapli, je bila zelo dobro obiskana. Med gosti je bila tudi akademikinja dr. Zinka Zorko.

Moški pevski zbor Adoramus zapel v Indianapolisu in Greenwoodu

Miha Pušnik

V dneh od 25. 8. 2009 do 2. 9. 2009 je Moški pevski zbor Adoramus iz Slovenj Gradca, ki ga vodi mag. Barbara Rošar, na osnovi povabila Outreach Community Church šel na gostovanje v ameriško zvezno državo Indiana. V Indianapolisu in bližnjem Greenwoodu so imeli tri samostojne koncerte. Poleg slovenske himne, Ipavčevega Slovenca, Aljaževega Triglava in Venturinijeve Nocoj pa, oh, nocoj, ki so sinonimi slovenske zborovske pesmi, se je marsikateremu Slovencu utrnila solza domotožja in prav tako navdušila tudi ameriški del občinstva.

Prvi koncert je bil v nemško-ameriškem klubu, kjer je ob skrbno izbranem pevskem programu množica obiskovalcev z navdušenjem sprejela pevce, saj je vsak od njih prejel prav posebno spominsko darilo.

Drugi koncert je bil v velikem šotoru pred Outreach Community Church v Greenwoodu, kjer so pevci poleg slovenske ljudske pesmi posebej za to priložnost odpeli tudi vsem poznan Amazing Grace in priljubljeno ameriško pesem I'll fly away, ki so jo domačini odpeli s pevci skupaj. Višek gostovanja pa je bil koncert v Slovenskem narodnem domu v Indianapolisu, ki se ga je udeležila večina tamkaj živečih Slovencev in njihovih potomcev. Predsednik slovenskega kluba je pevce povabil na »Slovenski piknik« v naslednjem tednu, ki se ga je udeležilo več tisoč Slovencev iz celotne države Indiana, vendar zaradi domačih obveznosti pevci

bivanja tam niso mogli podaljšati. Prejeli pa so povabilo za sodelovanje v naslednjem letu.

Po koncertu je sledilo še druženje s poslušalci, kjer so pevci ob zvokih »frajtonarice« skupaj s tamkajšnjimi Slovenci prepevali še znane slovenske narodnozabavne pesmi.

Vsi trije koncerti so bili posneti in na osnovi posnetkov bo izdana CD plošča, ki se bo prodajala na ameriškem tržišču. To je v letošnjem letu tako že druga izdana CD plošča MoPZ Adoramus, ki v letu 2009 praznuje 10. obletnico umetniškega ustvarjanja.

Karel Mavrič – upokojeni gozdni delavec iz Hudega Kota

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Če vas pot zanese v Hudi Kot in se namenite do cerkve sv. Bolfenka, je velika verjetnost, da boste srečali moža srednje velikosti, s klobukom na glavi in s palico v roki, ki s smelimi in vitalnimi koraki ohranja življenjsko energijo devetinsedemdesetletnika.

Karel Mavrič živi s tremi od svojih petih otrok na kmetiji pri Jarnovi koči. Med Hudokotčani in tudi širše v okolici je poznan kot gozdni delavec, ki so ga mnogi občudovali zaradi velike spretnosti in

Pri nabiranju storžev je bil varnejši, če si je pomagal s posebnim pasom, s katerim je opasal sebe in deblu

Pri vzpenjanju na drevesa je Karel Mavrič uporabljal posebej prirejene dereze, ki jih je zanj izdelal trbojnjski kovač

korajže pri obvejevanju drevja in nabiranju storžev s semenskih dreves. Kot gozdni delavec si je pričel služiti kruh pri starosti 26 let in gozdu je ostal zvest do upokojitve. Delal je v gojitveni skupini, opravil je tečaj za delo z motorno žago in usposobil se je tudi za žičničarja. Najraje od vsega pa je delal na višini. Karel Mavrič razlaga, da ga veter pri nabiranju storžev ni nič motil. Ko je končal z enim drevesom, se je zagugal, izkoristil je sunek vetra in že je pristal na sosednjem drevesu in nadaljeval z delom. Pri takšnem načinu prehodov od drevesa na drevo ni izgubljal časa s spusti in ponovnimi vzponi v krošnje, pa tudi delovni učinki so bili izjemni. Ni nič presenetljivega, da so sodelavci Karla Mavriča primerjali z veverico, ker je bil njegov način dela res nekaj izjemnega. Dvajset let je obvejeval drevje in

nabiral seme gozdnega drevja. Karel Mavrič rad obudi spomine, kako je za letalska snemanja za določanje višinskih točk označeval drevesa. Izbranim drevesom je odrezal vrh in na odrezano površino namestil posebno ploščo. Nekaj časa je bil pri obvejevanju drevja v uporabi poseben stroj. Za delo stroja sta bila potrebna dva delavca. Ker je stroj večkrat zatajil, so se gozdarji odločili, da ga ne bodo več uporabljali in da bo delo hitreje in bolje opravil g. Karel. Spomini na delovne dni Karla Mavriča so pestri, zanimivi. Ni pa šlo brez nezgod. Pri nabiranju storžev je padel 7 m globoko. Pri padcu se je skušal še ujeti, ublažil je

Hči Francika gospodinj in neguje cvetje in dom

Karel Mavrič

posledice, vendar si je zlomil roko. Ta nezgoda se mu je primerila na Pernicah.

Poleg dela v gozdu je dni Karla Mavriča zapolnjevalo še delo na kmetiji. Pri Jarnovi koči je nekdaj živela njegova »bica«. K njihovi domačiji sodi še posestvo Pečenik, ki je bilo nekdaj Pahersko, vendar je deda Ficejevo posest zamenjal za Pečenikovo. Pahernikovi so s takšnimi menjavami domnevno zaokroževali svojo posest v Hudem Kotu. Danes je Karel Mavrič ponosen na svoj gozd, ki je vzorno negovan in zelo ohranjen. Skoraj vsak dan usmeri korak po gozdnih poteh in budno spremljala razvoj gozdnega rastja. Dela v gozdu še zmeraj opravlja sam, le skokov z drevesa na drevo si pri 79 letih ne privoščič več.

V hribih moraš imeti veselje do zastonj dela

Alja Zorman, dipl. inž. gozd.

Zgled dobrega gozdnega gospodarja, ki se zaveda, da je treba z gozdnimi sestoji ravnati spoštljivo in z občutkom, da lahko primerno gojen in posekan les tudi ekonomsko najbolje izkoristimo, je Štefan Grabner iz Javorja, ki že vrsto let uspešno poslovno sodeluje z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec.

Vzdržljiv in trpežen mora biti človek za delo na visokogorski kmetiji, kakršna je na skoraj 1100 m nad morjem ležeča kmetija Juvan. Dokaz temu je gospodar Štefan, ki je vztrajen in deloven človek, saj v teh »bregih« živi in dela že od svojih mladih let. Rodil se je na kmetiji Drvodol (ali Dobrodol) v Javorju in ker se nihče drug izmed petih otrok ni odločil za kmetovanje, je le-to leta 1990 prevzel Štefan. Ljubezenska pot ga je v mladih letih pripeljala do sosedu Cvetke, s katero sta se poročila in si ustvarila družino na kmetiji pri Juvanu. Kmalu sta spoznala, da je delo na dveh kmetijah težavno in ne zadostuje finančnim potrebam družine, zato se je izučeni strugar, ki je že od mladih nog rad delal v gozdu, odločil za dopolnilno dejavnost, in sicer za predelavo in razrez lesa. Danes se ukvarja tudi z izdelavo palet. Posek opravlja večinoma v lastnem gozdu, nekaj dodatne surovine pa mu zagotovi sin, s katerim poslovno sodelujeta. Pri delu v gozdu uporabljajo dva prilagojena kmetijska traktorja in tri vitle za privlek lesa (2 x 5 ton, ena je hidravlična). Pravi, da je zanj smotno, da z velikimi posegi ne uničuje kulture in kvalitete gozda. Na kmetiji se ukvarjajo tudi z živinorejo, imajo krave dojilje in pitance, ter so pristaši ekološkega načina kmetovanja. Skupno imata kmetiji 74 ha gozdnih in 19 ha obdelovalnih površin. Gospodarjenje na strmih terenih ponuja drugačen način življenja, predvsem pa težje obdelovalne pogoje kot gospodarjenje v ravnini. Štefan pravi, da so hribovski ljudje za tovrstno delo prilagodljivi, predvsem pa: »Morajo imeti veselje do zastonj dela.« Sam je takšnega načina življenja in dela vajen. Približni naklon njihovega terena znaša 40 stopinj, za košnjo trave zato uporabljajo prilagojeno kosilnico, lani pa so nabavili novo balirko in traktor. Gospodar pravi, da problem visokogorskih kmetij predstavlja zlasti nabava drage prilagojene kmetijske mehanizacije in da je

proizvodnja v hribih 5-krat dražja kot v ravnini. Tukaj so ljudje navajeni racionalno razmišljati o vsakodnevnih nakupih in o porabi goriva, saj se morajo, če želijo na primer v Črno, peljati tudi več kot 10 km v eno smer. V hribih je tudi več nevarnosti pri delu, večji so stroški, daljši čas obdelovanja in veliko več je ročne obdelave. Štefan pravi, da se še Ribničani smejiijo, ker tod pogosteje prodajo suho robo.

Pri Grabnerju je delovni dan razpet na obseg dela na dveh kmetijah, zato kdaj delajo tudi od pete ure zjutraj do desete ure zvečer. Vendar Štefan za delo nikoli ni sam, saj ima ženo in tri otroke, ki mu zmeraj radi priskočijo na pomoč. Žena je doma in če je treba, poprime tudi za težja dela. Hči, ki je po izobrazbi univerzitetna diplomirana ekonomistka, je trenutno zaposlena na Občini Črna, mlajši sin študira gradbeništvo, starejši sin pa je tako kot oče podjeten in se ukvarja z dopolnilno dejavnostjo gozdarskih del v gozdu. Pri delu rada pomagata tudi Cvetkina brata, katerima ne manjka izkušenj, saj sta bila včasih zaposlena kot sekača na Gozdnem gospodarstvu. Štefan dobrovoljno pravi, da jim dela res nikoli ne zmanjka in ker imajo na kmetijah kar nekaj starejših objektov, že razmišljajo o njihovi obnovitvi. Trenutno poleg stare hiše gradijo novo, večjo hišo, ki bo namenjena tudi potrebam turizma. Gospodar je predvsem mnenja, da je treba v hribih ljudem ponuditi tisto, česar v dolini nimajo. Perspektivo vidijo zlasti v lepem panoramskem razgledu, ki se z njihove kmetije odpira na okoliške doline in gore, svoj čar pa dodajata mir in svež zrak, ki v Javorje privabljata številne pohodnike in kolesarje. Ker je za rekreativce poleg vsega naštetega pomembna tudi dobra domača hrana, bo velik adut njihove kmetije zagotovo Štefanova skrita žilica za izdelavo domačih izdelkov, saj je ponosen lastnik dveh srebrnih in dveh bronastih priznanj, ki jih je dobil za svoje izdelke. In če upoštevamo še njegovo mnenje, da je najboljša reklama zadovoljen človek, potem vemo, da jih bodo ljudje zagotovo radi obiskovali.

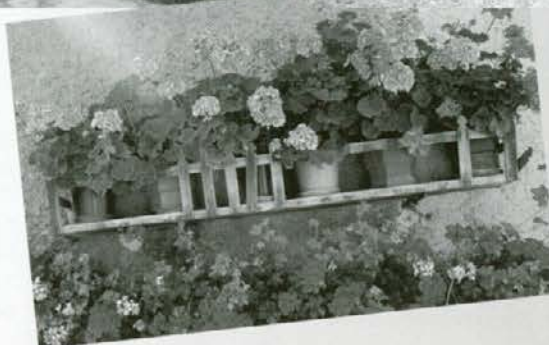
Les za Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec v Črni odkupuje Robert Uršej (051 606 872).

Štefan Grabner

Družina Grabner

Pročelje hiše krasijo rože

Na kmetiji Juvan

Obnovljena hiša na kmetiji Drvodol

Na pomoč – odkrivamo mostove Selčnice

Danica Bricman

V vrtcu na Selah bomo že drugo leto vključeni v projekt Turistične zveze Slovenije. Lanskoletno odkrivanje Selčnice bomo nadaljevali z raziskovanjem njenih mostov. K sodelovanju želimo pritegniti širšo javnost, saj več ljudi tudi več ve. Prosimo vse bralce Viharnika, da nam priskočijo na pomoč.

Potrebujemo:

- stare in noveše fotografije mostov na Selčnici,
- fotografije mostov v izgradnji,
- fotografije naravnih prehodov čez Selčnico,
- fotografije kakih dogodkov na mostovih Selčnice,
- informacije o številu mostov na Selčnici,
- informacije o prvem mostu čez Selčnico (lesen, betonski),
- pričanja ljudi, ki so kakor koli povezani z gradnjo ali poznajo kako zgodbo o mostovih Selčnice ali poznajo ljudi, ki bi kar koli znali povedati o teh mostovih.

Za vse dodatne informacije sem dosegljiva na tel. št. 040 473 563, material pa lahko osebno prinesete v vrtec na Selah. Vse fotografije Vam na Vašo željo tudi vrnemo.

V vrtcu zbiramo tudi plastične zamaške ter prazne kartuze – za varovanko vrtca in za otroke s posebnimi potrebami. Oddate jih lahko v trgovini Mercator na Selah, v bifeju Gašper Sele ali pa kar v vrtcu.

Vaša pomoč bo zelo dobrodošla.

Veselim se sodelovanja z Vami.

Zlatko Škrubej

Humor

Nevarna ženska

Tone potoži prijatelju: Zaradi te ženske sem izgubil vse, kar sem imel.

Verjamem ti. Ko sem pred teboj hodil z njo jaz, sem izgubil pamet ... No, ti si jo še poceni odnesel.

Moji kozi

Milena J. Cigler

Prijateljica mi je podarila kozo. Ko smo jo spravljali v prtljažnik avtomobila, sem videla, da ima modro ovratnico. Saj to je Aljina koza, obljubila sem Alji, da nikoli ne bom odpeljala njene koze, celo častno sem ji dala. »Draga moja, vzemi kozo nazaj, to je Aljina koza, in jaz sem obljubila ...« ji pojasnujem. »Odpelji jo, ona je tako ne more imeti, ker ji bo ušla čez cesto in pojedla vrtnice pred blokom.« Ampak Alja je moja prijateljica. Ona bo jezna name. Koza se je rodila hroma in Alja je obljubila, če shodi, da bo umrla od starosti. »Ne skrbi, dam ti še mladiča zraven, samo pelji ju.«

Preden sem speljala s prijateljčinega dvorišča, je še naročala: »Molzi, molzi in spet molzi. Da bosta imeli mleko!« Obljubila sem ji torej vse, kar mi je naročila, kako pa je v praksi to izpadlo, pa boste izvedeli v naslednjih vrsticah. Tako sem v prtljažniku avtomobila peljala mater kozo in njeno hčer. Bili sta izredno disciplinirani. Nobena se ni podelala v avto, niti polulala se ni nobena. Tako mi je vzkliklo upanje, da bo še vse v redu, le kaj bo rekla Alja, ko bo zvedela, to me je skrbelo.

Kozi smo nastanili v hlevu, kjer se je pred nedavnim še čulo rezgetanje konja in kjer kraljujejo dve pegasti kokoški in petelinček. Kako se bo ta združba navadila živeti skupaj, nisem imela pojma.

Tako po nastanitvi v hlevčku je hčerka prinesla lonček, saj smo sklenili, da bomo kozo najprej pomolzli po strogih navodilih prijateljice. Kozo prepričujemo zlepa, naj stopi v boks za molžo. O tem noče seveda nič slišati. Primem jo za ovratnico in jo vlečem v boks. Protestira in se uleže na tla. Midve se gledava in premišljujema, kaj zdaj. Koza (Pika smo jo imenovali) sama vstane in kozica Liska izkoristi priliko in prične sesati. »No ja, bo pa drugič nam dala mleko,« se tolaživa. Odideva v hišo. Ob štirih je čas, da gresta gospodični kozi na pašo. Razkaževa jima ogrado in slastno deteljico, ki raste v njej. Kozi stojita nepremično kot kipa. Potem ju z muko premakneva bliže k ograji in skozi ograjo pričneta vleči k sebi rastline onstran nje. Mala celo skoči skozi kvadrat ograde in se veselo pase zunaj. Vidim, da bo še zanimivo. Med ljudstvom velja rek: Če se hočeš naučiti kleti, nabavi si kozi. »Jebenti!«

Zvečer ju prepričam, da prideta pred hlev, da si ju lahko ogleda šestletna vnukinja Neja. Poskušam molsti. Nič. Pika mleka ne da in pika. Poskusi Neja. Mleko teče kot potok v skodelico. Ko ima že polno, koza udari z nogo po skodelici in vse mleko se

polije. Zdaj obe rečeva: »Jebenti!« Tako je šlo štirinajst dni, ko se odpravim na neko prireditev, s katere sem se vrnila pozno. V hlev nisem pogledala prej kot zjutraj. In kaj me zjutraj pričaka? Napol mrtva koza žalostno dviga glavo in se dere po kozje presunljivo. Hitro pokličem živinozdravnika. Pride dežurna živinozdravnica in ugotovi, da gre za zastrupitev. »Mogoče je kaj pojedla. Kako travo ali žuželko.« Prosimo sv. Frančiška Asiškega, da bi se izvlekla. In se je, hvala Bogu!

V največji vročini nimam volje, da bi kosila, ampak ju pasem ob cesti. Piko napade cel regiment os. »Joj, joj, joj, na pomoč!« otresam ose z njene glave, še name se spravijo. Piko »napihne«, jaz »paničarim«, kaj bo rekla Alja in sploh ne čutim pikov na sebi. Toda živinozdravnik je že tu in predre ji trebuh, da ji zdravila in Pika se spet izvleče, čeprav ima nekaj dni štirioglato glavo in pogled, kot bi bila prišla z Marsa. Ponosna sem nanjo in nase in še Alji bom pisala, kako je njena koza nekaj posebnega.

Vsako jutro jima ena od kokoši znese jajce v jasli in tudi oni dve sta pogosto na obisku pri kurah.

Naključno snidenje

Ivan Rus

''Jutri moram v Avstrijo, '' je žena skoraj proseče izrazila željo. ''Veš, dragi možek, kavice je samo še za zjutraj. Ne morem pa biti brez te črne vsebine, je kakor mamilo, na katerega se navadiš. Brez kave ne gre. Kako je omamna, dišeča! Če je ne popijem vsaj eno skodelico, sem čisto zanič. Glava me boli in nisem za nobeno rabo.'' Že samo misel, da moram iti v Avstrijo, me spravlja v slabo voljo. Ne maram teh nadutežev, ki se norčujejo iz nas in iz naše valute. Pri blagajni so imeli prave koše, v katere so metali naše težko pridelane dinarje. Tudi na našo oblast sem se jezil, ker nas je tako na tenko držala, da nam še kave ni privoščila. Ali ne prepeva lepo naš koroški kantavtor Milan Kamnik o tem, kako se je bal tihotapiti tranzistor in pomaranče? Je že moralo tako biti. Rad bi opisal dogodek, ki se je dogodil sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja. Po kosilu sva z ženo sedla v ''fičota'' in se odpeljala v Pliberk. Avto sem parkiral pred trgovino Krivograd. Žena je šla po nakupih, sam pa sem ostal v avtomobilu. Močno sem se jezil na trgovce, ker so nam prodajali drugovrstno blago in brili norce iz nas, češ, za te Jugoslovane je vse dobro.

Žena se je dolgo zadrževala v trgovini. Kupila je tri tablice čokolade, pralni prašek in seveda štiri vrečke Alvorada, kakor se je imenovala tista kava. Posamezna vrečka je tehtala kilogram.

Zelo me je skrbelo, kako naj spravim to robo skozi carino. Če nimaš čiste vesti, je pač tako. Bolj ko sva se bližala mejnemu prehodu Holmec, bolj me je stiskalo v grlu. Kaj poreče carinik, saj imam dve vrečki preveč? Sicer pa ne morem hoditi tja gor vsak mesec in gledati tistih neprijaznih obrazov.

Na avstrijski carini je uslužbenec dal znak, da lahko odpeljem naprej. Čisto počasi se pripeljem na našo stran. Miličnik mi je prav tako dal znamenje, naj nadaljujem vožnjo, nato pa je pristopil k avtu carinik. Ne da bi ga pogledal, sem mu brž začel naštevati, kaj vse imam. carinik pa mi reče: "No, Ivan, nič ne bova ugotavljala, kaj imaš, jaz vendar gledam tvojo ženo!" Šele takrat sem v cariniku spoznal svojega sošolca Marjana. Sploh nisem vedel, da je carinik. Segla sva si v roke na najino snidenje. Čez dobrih trideset let sem se z Marjanom ponovno srečal pri zobozdravniku. Kako prisrčno je bilo srečanje! Obema je prišel smeh na obraz, ko sva se spomnila tistega dne na carini, najinega ključnega snidenja. Veliko sva si imela povedati.

Črv

Franc Vezela / Zlatko Verzelak

Ljudje so najbolj neznosni v svoji pridnosti. Vse drugo se da urediti ...

Ne vem, kaj naj rečem. Poleg pridnega Jožeta je stala ob samokolnici njegova s 134 kilami obtežena soproga. Gledala je v pol prazno šajtergo s porezano travo. Rekla ni nič. Ker ni bilo kaj reči. Pridnega moža ima ...

Ali pa udarimo kar po resnici! Ni lepa, je pa res: nimam lepe besede zanj! Prekleti faker!

Danes kosi. Včeraj je žagal ... Kaj bo jutri, ne vem. Vedno najde ta pravo. Naj bo petek ali svetek – samo priden mora biti (če že ni pameten). Sodi med tiste, ki venomer nekaj delajo? Da prikrijejo, da so lenuhi. V resnici je še huje!

Imam 8 sten. Zidov nisem štel. Od osmih sten sta dve obrnjeni na cesto. Vsaka od njiju ima dvojne okna. Okna so skoraj nova. Človek bi pričakoval, da bo zvočna izolacija maksimalna (ali vsaj blizu temu). Boš ja! Včasih pripelje motorist in takrat pomislim, da je z motorjem in rotorjem vred pristal v moji postelji. Avionov na letališču Johana Pručke ni slišati. Vsaj nekaj ... Svoje

naredijo tisti silni kilometri zračne linije ... Proti jutru pride tako v mojo posteljo vse, razen avionov (in lepote). Poreče kdo, da sem občutljiv! Tudi če je res, odvrnem: naredijo so me takega. Kaj me sploh muči? Nič. Le vseeno mi ni.

Kratka zgodovina zvočne polucije. Najprej je nekdo, ki ga ne poznam, takoj ko sem se vselil, kupil hišo na drugi strani ceste. To je bil začetek (čeravno se je začelo že v praskupnosti). Najprej se je dva dni slišalo metanje pohištva skozi okna ...

Kratek stik v napeljavi je lastniku bajte dal misliti, da mora restavrirati električno inštalacijo. Štiri dni je razbijal in vrtal in tolkel in sesal in ... bil je uvideven – začel je šele ob pol osmih, pardon pol sedmih! In zvečer je bilo že ob desetih vse tiho (teoretično).

En dan je bil mir. Se je zmatral? In s tem dokazal, da je neke vrste človek?

Spal sem do pol osmih. Potem je tip nabavil strešno opeko. Opeka ne daje zvoka sama od sebe, slišijo se pa kletvice in še kaj, ko pade katera in se razbije. Hitro je pokril tiste tramove. Sledilo je nekaj dni zatišja.

Neko jutro, ura je morala biti šest in deset minut, je začelo peti in kričati šmiral je zidove. Tako pridno in temeljito, da je bila bajta prej ko v štirih dneh naenkrat iz sive temno zelena. Očitno ni bil samo priden, temveč tudi bogat! Čez dva tedna sem pogledal skozi okno bolj pozorno: ni kaj – nova bajta! Končno mir! Makaki.

Ko je prižgal luč, je ugotovil, da bajta nima cokla. Izdelava cokla terja svoj čas in ima svoj zvok ...

Prvega maja je bil prvi v tretji vrsti (igral je pozavno), ko me je zbudila pleh banda. Nisem gledal na uro, vem le, da se je začelo svitati ... Prvi maj je enkrat na leto, ok ...

Sredi meseca me je presenetil ponovno začel je urejati okolico. Lahko bi pričakoval kaj takega. Ja ... vendar pa ne tako hitro! Hudič se sploh ne utruje! Peli so mi pod oknom v tistem kraju najprej tovornjaki, zatem gromozanski traktor (uvožen menda iz druge galaksije, sodeč po hrupu ...), odpeljale so potem grdobe na okroglem vulkaniziranem kavčuku, da je lahko človek potem nemoteno tolkel po tistem kamenju deset dni, če sem prav štel. Medtem je zrasla trava okoli hiše ... Preden je dosegla pravo višino s tem mislim tistih 15 centimetrov – že je pustil kamenje in od nekd privlekel kosilnico!

Tisto jutro me je zbudil tak hrup, da ni za povedati! Niti zapisati tega ni mogoče. Rečem samo: Ne morete si predstavljati. Tudi jaz si ne bi mogel, če bi bila okna bolj izolirana ...

Trava je na ježka, gremo dalje. Zdaj je končal tlakovanje. Tudi to ni bilo neslišno. Naenkrat se je vselil. Končno. Zdaj bo zaživel. Boš ja!

Čez dva dni je podrl prvo drevo – žagalo

piskalo in brenčalo je, potem se je klestilo, pa spet žagalo; drugi dan vidim: eno drevo manj. Ni treba povedati, da kmalu ni bilo nobenega več. In da je čez tri tedne zasadil nekaj drevesnih sadik (kupljenih v drevesnici, ki rastejo le, če se jim ljubi) ... Globoko v penziji bo, ko bodo dajale senco, tako da bo imel kaj od nje ... Trava je medtem rasla.

V nedeljo zjutraj pa – akcija: oba soseda sta se oborožila s kosilnico in vsak na svoji strani sta začela malo izmenično, malo pa obenem uničevati vegetacijo. Hrup je bil neznošen! Ampak je trajal samo do kosila. Plat zvona se je slišal sredi belega dne, ko so jedli govejo juho (župo), restan krompir in solato. Pa pohano. Slaki & Avseniki niso manjkali ...

V tem kraju dvakrat na 24 ur ura udari 16 krat. (Če ne zaspiš pred polnočjo, si v pizdi.)

Danes vidim, da se voda po dežju nabira na tlakovanem dvorišču sosednje hiše in – noče odtekati! Vprašanje časa je, kdaj bo tudi lastnik opazil to anomalijo in poklical mojstra. Medtem ko to pišem, samooklicani mojster iz sosednjega bloka žge s kosilnico, da ne veš, če se bliža konec sveta ali pa samo človek ureja svoje okolje ...

Če ne bi bilo na svetu ljudi, kako lepo bi bilo sožitje s človekom.

Namerno nisem omenil ostale zvočne polucije, da se komu ne zamerim. Da ne poreče kdo: kak šizofrenik! Vse ga moti! Celozvonjenje ... Sem živčen proizvod živčnega? Ali pa sem celo tako živčen, da še živčnega naredim živčnega? Bolje, da pokličem Urško.

Med polnočjo in peto zjutraj imam mir. Lahko z žensko narediva še eno živčno bitje. Nič hudega ... Rekli mu bojo podjetnik (temu otroku), pa bo vse urejeno.

Ali pa: pridni podjetnik. Če bo kazal tiste znake epilepsije ...

Zdaj je nenavadno, predvsem pa nenačrtovano tiho.

Sosed ima novo kosilnico, ki je bolj tiha ... Čudno se počutim v tem čudnem miru. Ne morem načrtovati otroka v taki tišini! Počakam na zvonove. Ali vsaj kak tovornjak ... Potem šele pokličem Urško.

P. S.: med tem pisanjem so iz mojega vrta, kot bi rekel keks, naredili parkirni prostor, čez dva dni je bil že asfaltiran. Kmalu bo tudi označen. Nič ne bo z redkico.

Vojne, cokli, kosilnice, pridni ... preprečujejo, da bi se razvila ljudska duhovnost.

Naravnost zavirajo jo.

Končno pa: kdaj je še pa črv bil duhovit in duhovno razvit ...

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in dedka

Pavla Vivoda, po domače Mlinarjeva Pavleka s Kozjaka,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence in cvetje. Hvala vsem sosedom in prijateljem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala tudi zdravstvenemu in strežnemu osebju Internega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec in Oddelka intenzivne nege bolnišnice Topolšica. Hvala negovalkama Poloni Vodovnik in Nadi Skok za lajšanje bolečin. Prav lepa hvala tudi govornici Ivanki Šošter za ganljivo izrečene besede slovesa, Modrijanom in rogistom za zaigrano žalostinko. Hvala gospodu župniku Mirku Horvatu za pogrebni obred in pogrebni službi Jerneja Zaveršnika.

Žalujoči: žena Pavla, hčerki Zofka in Jožica ter sinova Drago in Štefan z družinami

Blaž Špiler

Pride čas, ko si izmučeno srce želi le spati, v sen večni potovati, ko naše je življenje zaključeno!

V nedeljo, 17. maja, se je po 88 pestrih letih življenje zaključilo našemu možu, očetu, dedku, prijatelju in sosedu, našemu dragemu Kovačevemu dediju.

Blaž Špiler se je kot tretji otrok v družini rodil ponosnima Ivanu in Mariji, za njim sta kmalu prišla še dva. Njegova mladost se je začela na Zvongovem mlinu, kmalu so vzeli v najem Kajžrovo pušo in se vsi skupaj s pridnimi rokami borili za preživetje.

Bili so hudi časi, potrebno je bilo preživeti vojno, služiti vojaško dolžnost in delati za svoje preživetje. Pa vendar nikdar nič ni bilo pretežko! Navkljub svojemu težkem položaju in nenadni bitki za boljši jutri je naš Blaž vedno bil pripravljen pomagati ljudem. Že kot mladenič je bil aktiven v Šentanelski vasi, pomagal je pri vsakem udarniškem delu in z veseljem sadil šentanelške lipe.

A mladostna leta so minila, Blaž in njegovi bratje in sestra so odrasli, treba je bilo iti svojo pot. Blaž je našel svojo življenjsko sopotnico pri Kovaču na Breznici. Leta 1952 sta se Milka in Blaž poročila, že takoj naslednje leto pa se jima je rodil sin Toni, ki so se mu kmalu pridružile še tri sestre: Mojca, Anica in Milka.

V tem prelomnem času ustvarjanja družine je bil Blaž zaposlen v rudniku v Mežici, a je bil po 9 letih dela zaradi smrti očeta prisiljen zapustiti službo in se tako leta 1954 posvetiti kmetovanju. Potreba po zaslužku ga je gnala, da si je kasneje poiskal službo pri Gradisu, toda zaradi obilice dela na kmetiji je ni opravljal dolgo. Otroška usta so bila še vedno lačna, delo na polju ga je priganjalo in ob pomoči dobrih ljudi in pridnih rok na kmetiji so se sadovi vračali. Družina je bila preskrbljena, hčerke omožene, sin si je poiskal soprogo, ki mu pomaga skrbeti za domačijo. A oče nikdar ni pozabil na svoje otroke, vedno je vsem pomagal po svojih močeh in koliko se je le dalo v isti meri. Tako so mu bili vedno in so mu še danes hvaležni za vse tople besede in materialne dobrine, ki so jih kadar koli od njega prejeli. Res je znal dati vsakomur tisto, kar je potreboval. Hvala!

Velik udarec zanj je bila smrt hčerke Anice, ki jo je pokopal pred desetimi leti, a se je pobral in se še naprej boril. Tako kot se je boril tudi sedaj v teh zadnjih mesecih. A v življenju je naredil svoje, zdaj ga čaka le še plačilo. Verjamemo in vemo, da je umrl ponosen nase, na svoj dom, na ženo, na 4 otroke, 10 vnukov in 7 pravnukov.

Obrišimo si zdaj solze, kajti življenje sploh ni tisto, kar se zdi je le korak na poti k večnosti!

Opravičilo
Svojcem in vsem prizadetim pokojnih Blaža Špilerja in Jurija Pogača se iskreno opravičujemo za grobo napako, do katere je prišlo na 28. strani Viharnika št. 7109. Ob spominskem besedilu Blaža Špilerja je namreč fotografija Jurija Pogača. Do napake je prišlo ob računalniškem postavljanju strani. Še enkrat se iz srca opravičujemo in prosimo za razumevanje!
Uredništvo Viharnika

SPOMIN

Ferdo Potočnik - Daco

1950-1999

Letos, 19. avgusta 2009, smo obudili spomin na našega nekdanjega sodelavca Ferda Potočnika - Daca, ki se je med nakladanjem hlodovine na kamion smrtno ponesrečil.

Čerprav ga že deset let ni med nami, se ga sodelavci pogosto spominjajo kot vestnega, požrtvovalnega delavca in dobrega sodelavca, ki je večino svojega časa posvetil delu in kolektivu Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

Sodelavci Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec

Anton Pačnik

SPOMIN

Prazen dom je in dvorišče, naše oko zaman te išče, ni več tvojega smehljaja, le trud in delo tvojih rok ostaja, svoj dom si ljubil in družino, zdaj v srcih čutimo praznino, v hladnem grobu tiho spiš, bolečin več ne trpiš, v naših srcih si se vpisal, čas iz njih te ne bo izbrisal.

31. julija je minilo leto dni, odkar nas je za vedno zapustil nadvse dober mož, oče in dedek.

Hvala vsem, ki se ga spomnite, postojite ob njegovem grobu, mu naklonite lepo misel ali prižgete svečo.

Žalujoči vsi njegovi

List z drevesa odleti,
a drevo ostane.
Človek s sveta se poslovi,
a v mislih večnosti z nami živi.

V spomin Dominiku Pungartniku

Vsi smo zapisani nerazumljivi usodi, le čas lahko ublaži bolečino ob izgubi dragega človeka. Pa vendar te še po 20 letih preranega odhoda zelo pogrešamo.

Vsi tvoji

Jožef Breznik - Hriberšek

1935-2009

Krajani smo Jožefa Breznika, Kovačevega Peplna, tako smo ga klicali, za vedno izgubili. Odslej nam bodo spomini pomagali preboleti, dalje živeti. Vivali nam bodo upanje v trenutkih osamljenosti in nam ohranili tisto, kar je najdragocenejša bližina nekoga, ki smo ga izgubili, a vendar še živi z nami, v nas.

Nekaj kamenčkov iz čudovitega mozaika Jožefove osebnosti:

3. februarja 1935 je zagledal luč sveta pri Srebočevem kovaču kot drugi izmed sedmih otrok staršema Matildi in Jožetu. Osnovno izobrazbo mu je dala Osnovna šola Podgorje. Šest mesecev se je učil za brusarja

v Ljubljani in odslužil vojaščino v Zagrebu, leta 1935 pa se je zaposlil v Tovarni meril Slovenj Gradec. Les se mu je izredno priljubil, saj se je z izdelki iz njega dnevno srečeval vseh 35 let dela v Tovarni meril. Iz lesa je oblikoval in rezljal različne izdelke stole, pošne nabiralnike, ograje, kipce za kapele in cerkve in še bi lahko naštevali. Sledi njegovih pridnih in spretnih rok so vidne skoraj v vsaki drugi hiši v Podgorju, Razborju in še drugod. Nobenemu ni znal reči ne. Delavnica je bila njegov najljubši prostor; tu je ustvarjal, sprejemal stranke, prijatelje, svoje drage. V tovarni je bil zelo priljubljen med delavci. Imel je veliko prijateljev, ki so cenili njegovo delo in njega samega. Tovarna se mu je za marljivost in za dolgoletno in požrtvovalno delo zahvalila s priznanjem.

Družino si je Jože ustvaril z Lužnikovo Micko, ki jo je popeljal pred oltar januarja 1961. Pravijo, da ljubezen zori ob vsakem letnem času in vsak si je natrga, kolikor hoče. In Jože si je je z Micko natrgal lep šopek, ki je dehtel ves čas njunega skupnega življenja. V majhni hiški pri Hriberški sta si ustvarjala srečno družinsko življenje, ki so ga polepšali in povezali trije otroci: Anka, Marjan in fantek, ki jima je, žal, umrl. Starša sta otrokoma v lepo ogrlico življenja nizala biserčke skromnosti in delavnosti z lepimi družinskimi odnosi. Leta 1971 so se selili v lepo novo hišo, v katero je Jože vgradil vse svoje znanje in pridnost, žena Micka pa je vanjo vdihnila domačnost. Otrokoma sta omogočila šolanje, da sta si pridobila poklice in ju lepo vzgojila. Vnuki Aleš, Špela in Maša so jima bili tisti žarki, ki so prinašali v življenje toplino in radost.

Jože je bil tudi dober čebelar od ranega štirinajstega leta. Bil je dovteten za učenje; veliko znanja o čebelarjenju je dobil pri Hermanu Janžetu, znanje pa si je nabiral tudi v knjigah in iz pogovorov s čebelarji in tako je v svoj čebelnjak naseljeval vedno več družin. Pri njih je bilo vedno dovolj medu. Za zgledno čebelarjenje je bil odlikovan z redom Janša II. in III. stopnje. Ves čas je bil tudi v čebelarskem odboru.

Pred pol leta je pričel Jože bolehati. Njegova bolezen je spremenila ozračje v družini. Prej tako pomembne stvari so izgubile vso težo. Jože je postal prva skrb družine. Ob pogostih obiskih pri zdravniku so ga spremljali domači, žena, otroka, vnuki, snaha. Bolezen pa ga je premagala kljub volji in izredni skrbi vseh njegovih najdražjih.

Anica Meh

ZAHVALA

Svojci se zahvaljujejo za vsa izrečena sožalja, cvetje, sveče, svete maše. Hvala častitemu župniku Leopoldu Koratu za pogrebni obred, govornici Anici Meh, pevcem moškega pevskega zbora KD

Podgorje za zapete žalostinke, pevcem cerkvenega pevskega zbora, praporščaku in zastavonoši.

Hvala vsem, ki ste pokojnika obiskovali in mu krajšali boleč vsakdan, vsem, ki ste svojem stali ob strani v težkih trenutkih, hvala pogrebni službi in vsem, ki boste pokojnika ohranjali v spominu.

Vsi njegovi

SPOMIN

Miran Lorber

1956-2008

13. septembra mineva leto dni,
odkar v preranem grobu spiš,
v mojem srcu še živiš,
ni ure, dneva in noči,
povsod si z mano ti.
Svoj dom zelo močno si ljubil,
sedaj je prazen in dvorišče,
moje oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljava,
le trud in delo tvojih rok ostaja.
V srce moje si se vpisal,
čas iz njega te ne bo izbrisal.
Solza, žalost, bolečina te zbudila ni,
ostala je praznina, ki zelo hudo boli.

Hvala vsem, ki se ga radi spominjate, postojite ob njegovem preranem grobu, mu poklonite lepo misel in prižigate sveče.

Žalujoča: žena Silvestra

Ivan Ožir

14. 7. 1940 – 16. 5. 2009

Ni jutrišnjega dne - je le današnji.

Ni čudeža - so le upanje, delo in pogum.

In ni življenja brez dobrega in milega.

V devetinšestdesetem letu starosti nas je v soboto, 16. maja, za vedno zapustil Ivan Ožir, Dolinškov Vanč iz Sevčnika.

Ivan se je rodil 14. julija leta 1940 v številni Dolinškovi družini v Sevčniku. Otroštvo s polbratom Cirilom, polsestro Štefko in bratoma Francem in Milanom ter sestro Miciko je preživel na kmetiji. Odraščal je med vojno, ki ga je utrdila in izklesala v neutrudnega in nepopustljivega borca. Kmalu po osnovni šoli je pričel delati priložnostna dela kot »cimerman«. A vedel je, da to ni poklic njegovega življenja. Redno se je zaposlil v Strojni Žalec kot strojnik buldožerja. Popolnoma se je posvetil delu na terenu, najprej v Mislinjski dolini, potem pa v Zgornji Savinjski dolini. Tedni na terenu so hitro minevali, sobote in nedelje v domačem okolju pa so bile namenjene nabiranju novih moči, potrebnih za nove preizkušnje.

V letu 1965 je v njegovo življenje opazno pritekel vir neusahljive moči in opore. Spoznal je Marijo Gril in se poročil z njo. Začela so se načrtovanja za skupno življenje, urejanje doma in družine. V lasten dom sta se vselila leta 1967; tako je bila izpolnjena njuna velika želja. Že naslednje leto se jima je pridružila hčerka Boža, nekaj let kasneje pa še sin Bojan. Veliko je bil zdoma in ob koncu tedna se je z veseljem vračal domov, kjer so ga žena in otroci željno pričakovali. Zelo rad je z družino odhajal na parcelo v Sevčnik, kjer je pridno obdeloval trto in njivo. Bil je ponosen na svoje pridelke, na delo in trud. Življenje pa so mu polepšali in posvetlili še vnuki Nina, Alen, Alja in Anja. Skupni nedeljski popoldnevi so minevali v sproščenem pogovoru, reševanju preprek, ki so družini stale na poti, in kovanju novih načrtov.

V času upokojitve je bil Ivan član Društva upokojencev Andraž, kjer je v zadnjem obdobju aktivno vadil v rekreacijski skupini in z njo tekmoval v bližnji in daljni okolici. Veselil se je lepih rezultatov, ki tudi v

okolici niso bili neopazni. Zadnji dve leti je aktivno delal v krajevnem odboru Jajče, Podsevčnik, Sevčnik. S svojim znanjem in razsodnostjo je pripomogel k načrtovanju in izvedbi planov za boljše in lažje življenje prebivajočih na tem območju.

A načrti niso vedno izvedljivi. Niso samo lepi trenutki, obstajajo tudi temni oblaki, ki s svojo silo padajo na naša življenja. Bolezen se je sprva samo kot potuhnjena neznanica skrivala v njem, na koncu pa je z vso močjo načela njegovo telo in tudi duha. V tej preizkušnji sta mu žena Marija in snaha Mojca neutrudno stali ob strani in mu pomagali, hčerka in sin pa sta ga s svojo prisotnostjo opogumljala. Kljub temu je bila njegova bitka za življenje končana. Svojce je zapustil v žalosti, veri in prepričanju, da je med nami živel človek, tiho pomaknjen v ozadje, katerega življenjska načela bodo smerokaz in vodilo v življenju njegovih najdražjih, znancev in prijateljev.

Rudolf Kotnik

1952–2009

Na pokopališču v Črni na Koroškem smo se 22. julija poslovili od svojega dragega očeta, sorodnika, prijatelja, sodelavca in znanca Rudolfa Kotnika, ki je svojo življenjsko pot zaključil v lepih zrelih letih. V njegovem življenju so ga zaznamovali številni dogodki, lepi in težki.

Zibelka mu je stekla 21. marca leta 1952 na Tolstem vrhu pri Mislinji, po domače pri Maticu. V družini je bilo skupaj pet otrok, Rudolf je bil med njimi najmlajši. V času, ko je odraščal, so skromne razmere v družini botrovale temu, da je moral iti mali Rudek služiti. Tako je otroštvo preživel kot pastir pri Naronku pod Uršljo goro. Ko je prišel čas osnovne šole, je bila ta najbližja v Javorju, a še vedno je za pot do šole in nazaj porabil pogosto več časa, kot ga je prebil v šoli. A to so bila kljub skromnim razmeram lepa leta za mladega fanta, polnega idej in želja za prihodnost.

Po končani osnovni šoli je moral spet poprijeti za delo. Zaposlil se je v Gozdnem obratu v Črni. V gozdu je delal do dne, ko je odšel na služenje vojaškega roka. Po vrnitvi pa si je poiskal delo, ki si ga je želel že kot mlad fant zaposlil se je kot sofer tovornjaka in začel s prevozi lesa v strojnem obratu Pameče. Tisti čas je živel skupaj s partnerko Jožico, njuno ljubezen pa je okronala leta 1975 rojena hčerka Veronika. Hčerka mu je polepšala življenje in vezi med njima so ostale tesne do zadnjega.

Po nekaj letih dela se je vrnil nazaj v črnjanski obrat in postal vodja urejanja cest in minerstva. Na tem delovnem mestu je ostal vse do upokojitve. To delo mu je prineslo veliko zadovoljstva in veselja, ob njem pa je doživel tudi tragične dogodke, ko se je večkrat težko poškodoval. Najprej je ob hudi delovni nesreči izgubil nogo, leta 1991 pa še udarec med cepljenjem drv. S svojo voljo in trmo je še vedno vztrajal pri delu, nakar se je moral invalidsko upokojiti. Tudi smrt očeta Mihaela ga je močno pretresla, so pa bili trenutki, ki so mu prinesli veselje in optimizem. Eden takih trenutkov je bilo rojstvo vnuka Domna ter pred nekaj meseci rojstvo vnukinje Alje.

Zadnja leta je preživel skupaj z mamo Terezijo, zanjo je lepo skrbel, obrnilo pa se je na žalost tako, da ga je kruta moč usode mnogo prehitro iztrgala iz kroga domačih in prijateljev.

Franc Gril

1942–2007

SPOMIN

Že dve leti mirno v grobu spiš,

bolečin več ne trpiš,

v naših srcih pa naprej živiš.

V naših mislih in srcih si vedno ti

in tako bo ostalo do konca naših dni.

Za njim je ostala boleča praznina.
Vsem, ki stojite ob njegovem grobu in
mu prižgete svečko, iskrena hvala.

Zelo te pogrešamo!
Tvoji najdražji

SPOMIN

**Rok Hovnik,
p. d. Mlačnik**

Čeprav utihnil je tvoj glas,
spomin nate greje nas.

Usoda je tako hotela,
da tebe nam je vzela.

Tvoj večni dom pa rože zdaj krasijo
in svečke ti v spomin gorijo.

Čeprav čas tiho mineva, spominov ne
izbriše nikoli.

V mesecu juliju je minilo leto dni, odkar nas
je po hudi bolezni za vedno zapustil
Rok Hovnik, doma s Sel.

V naših spominih boš ostal za vedno, saj si v
svojem življenju naredil veliko dobrega.

Hvala tudi vsem, ki se ga spominjate,
postojite ob njegovem grobu in mu
prižigate sveče.

Žalujoci: vsi domači in sorodniki

Mlačnikovima staršema s Sel Atiju Florjanu in mami Tereziji v spomin

Letos bi dopolnila sto let, če bi še živela. Ati
je umrl leta 1953, mama pa 1989. leta.
Njuno življenje je bilo »eno samo ljubo
delo«, saj sta preživljala deset otrok. Z
veseljem sta opravljala kmečka dela, kar sta
prenesla tudi na nas, otroke, da smo pridno
pomagali.

Mama je zgodaj izgubila moža. Takrat je
rekla: »Če ne bi imela otrok, bi obupala. Vi,
otroci, mi dajete elan za nadaljevanje
kmetovanja.« Naša mama je postala prava
kmetica na 20 ha veliki kmetiji. Tudi župnik
monsinjor Ksaver Meško ji je vlil veliko
poguma. On nas je vedno učil poštenosti,
skromnosti, poguma ter pridnosti.

Mlačnikova družina - mama in deset otrok s partnerji

Mama Terezija

Ata Florjan

Ati je čakal samo »ohcet« hčerke Micke,
ostali otroci pa smo počasi odhajali iz
gnezda kot ptički. Naša mama je pet otrok
tudi izšolala: Marta je bila učiteljica, Andrej
je zaključil kmetijsko šolo v Žalcu, Pavla
ekonomsko, Flori in Mihi pa industrijsko
šolo na Ravnah. Ko se je moja hčerka
Cvetka poročila k Murku, sem mamo vzela
k sebi, saj je imela že zdravstvene težave in
ni smela biti več na soncu. Hinko jo je imel
zelo rad, pomagal ji je tudi pri uveljavitvi
borčevske pokojnine, ki jo je prejela za
aktivno delo in pomoč partizanom s hrano
med vojno.

Naša mama je bila rojena v Bistri. Tja ter na
Brezje, Bled, Brnik in še kam smo jo peljali
vsako leto, ko smo imeli dopust, saj je
uživala v takih potovanjih. Vsako leto je 15.
oktobra praznovala god in takrat smo se vsi
zbrali ob njej. Mama je bila pri nas 13 oz. 14
let, nato pa je do zadnjega dne zanjo skrbela
Trezika.

Na atijev in mamin grob smo hodili vsako
leto ob mamini obletnici smrti in zapeli
pesmi, ki sta jih imela rada, ko pa je umrl
Hinko, je utihnila tudi pesem.

Za vse, kar ste za nas storila, se
zahvaljujemo vajini otroci: Micka, Trezika,
Marta, Ančka, Cvetka, Pavla, Rok, Andrej,
Flori in Mihi

Hvala vsem, ki se ju spominjate!

Cvetka Murko st.

Finančna kriza in krediti

Bernarda Dretnik,
samostojna premoženjska svetovalka

Aktualna svetovna finančna in gospodarska kriza je sedma večja kriza v zgodovini.

Nanjo posamezniki nimamo vpliva, zato je toliko bolj pomembno vedeti, kako v tem obdobju ohraniti vrednost premoženja oziroma kako izkoristiti prednosti krize, kako najeti kredit, kakšni so ugodni pogoji in na kaj moramo biti pozorni.

Če se odločate najeti kredit ali leasing, vas posojilodajalec vedno obravnava individualno, glede na vaše premoženje in vir dohodka. Podobno ravnamo premoženjski svetovalci. Razlika je v tem, da smo pri svetovanju na področju kreditov precej previdni in jih v finančni načrt za doseganje ciljev vključujemo le v primeru večjih življenjskih ciljev, kot sta nakup stanovanja ali hiše in še takrat v kombinaciji s privarčevanim premoženjem.

Ustvarjanje osebnega premoženja in vrsta življenjskega standarda sta v veliki meri odvisna od našega načina življenja. Pri tem ločimo naravni in umetni standard. Umetni standard živimo, ko porabimo več, kot zaslužimo in za to uporabljamo kredite, limite, leasinge, kreditne kartice in podobno. O naravnem standardu pa govorimo, ko porabimo manj, kot zaslužimo, kar pomeni finančno neodvisnost, življenje brez kreditov, kartic ter boljše pogajalsko izhodišče in s tem ugodnejše cene, večji popust ali dobiček, višje obresti pri varčevanju ali prihranek pri posojilnih obrestih.

Kako bi to primerjali v praksi?

V povprečju Slovenci v življenju menjamo sedem avtomobilov. Ste kdaj izračunali razliko v ceni avtomobila, ki je kupljen s kreditom ali privarčevanim denarjem? Torej, koliko denarja moramo zbrati v obdobju petih let za nakup avtomobila, vrednega 10.000 evrov, in koliko moramo mesečno

varčevati oziroma plačati obresti in glavnico, če najamemo kredit? Med varčevanjem pri 10-odstotni letni donosnosti in najetim kreditom je kar 4.200 evrov razlike. Pri sedmih avtomobilih dobimo znesek 29.400 evrov. Razmislite, kaj poleg avtomobila še kupujete na kredit ali limit. Razlike v plačani kupnini so občutne. In zakaj potem vendarle tako množično posegamo po kreditih? Najpogostejši razlog za to je v prepričanju, da je potrebno vsako stvar kupiti takoj, odplačali pa jo bomo enkrat v prihodnosti. Naslednji razlog je v razmišljanju, da so plače prenizke, da bi iz njih lahko še kaj privarčevali, kljub temu da ima veliko ljudi, ki tako razmišlja, avto na kredit. Kako lahko tak način mišljenja spremenimo?

Večina ljudi se zaposli, si ustvari družino, ima otroke. Vse to prinaša izdatke oziroma nakup lastne nepremičnine ali stanovanja, avtomobila, šolanje otrok, zlato rezervo, dodatno pokojnino. Zakaj ne bi že danes del dohodka namenili za varčevanje, če veste, da boste v prihodnje to morali financirati? Zakaj bi takrat jemali kredite, ko pa lahko vse našete cilje skozi varčevanje dosežete veliko ceneje? Zavedati se moramo, da

premoženja ne ustvarimo z denarjem, ki ga zaslužimo, temveč s tistim, ki ga prihranimo.

Vsak posameznik se sam odloča, kako bo živel, in tisti, ki so odvisni od kreditov, se morajo odločati sami, kdaj bodo prekinili začarani krog kreditov in začeli živeti v okviru svojih zmožnosti, saj so cilji, ki jih dosegamo s krediti, limiti ali leasingi, zagotovo hitreje dosegljivi z varčevanjem. Ugotavljamo, da si ljudje želijo varčevanja, vendar imajo vedno izgovore, da z njim ne začnejo. Prav tako se moja končna spoznanja nanašajo predvsem na pomanjkljivost informacij, potreb po dobrem svetovanju in na željo po donosnosti in varnosti. Če bi bili varčevalci prepričani, da na trgu to lahko dobijo, bi se jih za to veliko odločilo. Večina pa se ne zaveda močne potrebe po varčevanju in jih privlačijo nakupi danes, kjer ni donosnosti. Premoženjski svetovalec je lahko ena od možnih pomoči, vendar brez samodiscipline ni uspehov.

7. pohod po Gozdni turistični poti Plešivec

Gorazd Mlinšek

Foto: Gorazd Mlinšek

V slovenjegraškem gozdnogospodarskem območju se pohodniki in ljubitelji narave lahko sprehodijo po številnih tematskih poteh, na katerih spoznavajo lepote in različne vrednote koroške krajine. Med njimi so zelo zanimive gozdne učne poti. Koroški gozdarji smo v dvajsetih letih samostojno ali ob pomoči občin in turističnih organizacij uredili 9 gozdnih učnih poti (GUP Navrški vrh, Naravoslovna pot Teber, Gozdna in zgodovinska učna pot Stari grad – Radlje, Gozdna pot Pistrov grad, Gozdna učna pot Grašin – Muta, Gozdna učna pot Dravograd – Grad, Gozdna turistična pot Plešivec, Pot na Rahtelov vrh, Gozdna učna pot Tičnica, Gozdna učna pot Lopan). Med najdaljšimi in zelo obiskanimi je Gozdna turistična pot Plešivec. Pot je speljana po slikoviti gozdni krajini pod samim vrhom Uršlje gore. Po njej smo se podali 5. septembra 2009 pohodniki iz vse Koroške. Turistično društvo Slovenj Gradec je organiziralo 7. pohod po Gozdni turistični poti Plešivec, katero planinci imenujejo tudi Plešivška pohodniška pot. Ustvarjalci poti so gozdarji slovenjegraške območne enote Zavoda za gozdove Slovenije, KE Slovenj Gradec in Turistično društvo Slovenj Gradec. Kljub slabemu vremenu v jutranjih urah se nas je ob 9. uri pri gostilni Balek (nekdanj Suhodolnik) v Suhem Dolu zbrala skoraj stotnja, ki se je po okrepčitvi, ki so

Na začetku poti

jo ponujali Balekovi, in pozdravu predsednika Turističnega društva Slovenj Gradec Petra Cesarja podala po slikoviti ozki dolini Kaštel do Plešivškega mlina. Uživali smo ob pogledih na polno strugo potoka. Suhodolnica je v sklade apnenca oblikovala sotesko, v kateri čez leto na posameznih mestih ponikne. Letos zaradi obilo dežja struga ni bila suha, v njo so se zlivali manjši stranski povirni pritoki. Živahno je bilo tudi pri mlinu. Vrtelo se je mlinsko kolo, ob postrežbi domačih jedi, ki so jih pripravili na ekološki kmetiji Rone Jelen iz Spodnjega Razborja, smo prisluhnili tudi županu Mestne občine Slovenj Gradec Matjažu Zanoškarju. Poudaril je pomen te in drugih poti kot del turistične ponudbe v občini. Hoja po makadamski cesti mimo vodnega zajetja in plešivškega dvora do kmetije Verneršek, najvišje ležeče točke poti (1100 m), je bila prijetna. Pot nas je vodila po gozdovih bukve in smreke proti ruševinam domačije Potočnik, kjer se je rodil Jože Potočnik, oče prvega raketnega inženirja Hermana Potočnika. Kar nekaj previdnosti je bilo potrebne pri spustu po poti proti

lovski koči LD Podgorje. Na tem delu je pot sprana zaradi kolesnic, katere so povzročili brezobzirni motokrosisti. 7. pohod po plešivški pohodniški poti smo zaključili pri Baleku, kjer so nas postregli z ribami in golažem. Polni energije, ki smo jo akumulirali v plešivških gozdovih, smo ob odhodu proti domu sklenili, da se tudi drugo leto udeležimo 8. pohoda.

V Kaštelu

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorancjev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Gorazd Mlinšek

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (t. tarifne številke 3).

Ogenj v Alpah

Janez Švab

Foto: Martina Cigler

Tudi v Črni na Koroškem smo se v okviru akcije, ki jo organizira Mednarodna organizacija za varstvo Alp, priključili akciji, poimenovani Alpahletos. V dneh sredi meseca avgusta so širom Evrope zagoreli kresovi, ki opozarjajo na vse večjo problematiko tranzitnega prometa v Alpah in na okoljske probleme lokalnega pomena.

Črna na Koroškem je svojevrstna vas. Prvi zapisi o rudarjenju segajo v daljno leto 1620, ko je fužinar Melhior Puc iz Labotske doline prenesel dve koncesiji za tališne peči v naše kraje.

Čprav se je začelo s fužinarstvom, je Črna postala znana po rudniku svinca in cinka. V težnji za cenejšo proizvodnjo so pred dobrimi stotimi leti postavili skupno

Črna Marija v cerkvi sv. Ane v Koprivni

Zlatko Verzelak – Franc Vezela, plesalci KUD Prežihov Voranc pa so zaplesali nekaj ljudskih plesov. Program je povezoval poznani koroški kulturnik Mitja Šipek.

Po končanem programu smo se namenili na ekološki sprehod od kmetije Kumer po čudoviti razgledni cesti do cerkve sv. Ane, ki je poznana po črni Mariji. Sveta Ana je zavetnica vseh žensk, ki imajo težave z rojevanjem, in tistih, ki pričakujejo naraščaj. Med potjo so prevladovali pogovori na temo Alp, gorskega sveta, onesnaženja in ohranitve narave.

Na stojnicah sta Marjeta Ročnik in Anita Štriker ponujali domače pridelke in izdelke

Zlatko Verzelak je s pesmijo in z zvoki kitare dodal čar prireditvi

Mojca Oderlap je prebrala tekst Štefana Erjavca o pomenu višinskih gozdov

Mitja Šipek je povezoval program

topilnico in razpršena proizvodnja se je skoncentrirala v Žerjavu. To se kaj kmalu poznalo na okoliških gozdovih in kmetijah, ki so postali filter za onesnaženi zrak z eno slabostjo; po preveliki dozi so tudi sami umrli.

S priključitvijo k akciji Alpahletos bi nas radi domačini in ljubitelji narave spomnili na grehe v preteklosti in opomnili, da se kaj takšnega ne sme več ponoviti. V osrčju ohranjene narave, kjer je nekoč služboval poznani vsestranski župnik Ivan Hojnik, pri kmetiji Kumer v Koprivni smo se zbrali v nedeljo, 16. 8. 2009, nekaj pred 17. uro. V uvodu so nastopili organizatorica Martina Cigler, župnik v fari Koprivna mag. Anton Vrisk, jaz kot župan in vsi, ki so želeli s svojimi besedami prispevati k spominu in opominu. Na kitari in s pesmijo je vse to spremljal pisatelj, pesnik, pevec in ljubitelj narave

Folklorna skupina KUD Prežihov Voranc je z ljudskimi plesi popestrila prireditev